

Sijajen jubilejni polet!

Foto Matevž Čotar

Bodečenežna izraznost v prvinskosti elementov

foto dd

Močne in krhke, čustvene in vzvišene, poetične in zemeljske: ženske s svojimi protislovji, pevke in njihova bodečenežna izraznost, ki se tako neposredno

napaja v prvinskosti štirih elementov, so naravne sestavine petnajstletne zgodbe, ki je v soboto, 21. septembra 2019, obeležila nov mejnik.

/str. 7

Pogovor Novoimenovana ravnateljca

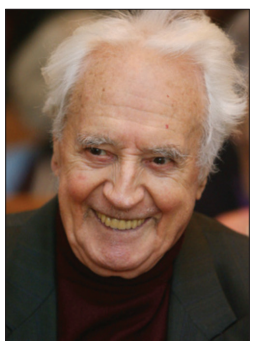

Tokrat smo se pogovorili še z dvema novoimenovanima ravnateljema. Z dr. Majo Lapornik, profesorico in vsestransko kulturno delavko, ki je pravkar zasedla mesto ravnateljice na Državnem tehničnem zavodu Žiga Zois v Trstu, in s prof. Petrom Černicem, šolnikom in družbeno-kulturnim delavcem, ki je septembra letos v šolsko poslopje v ul. Puccini v Gorici stopil kot ravnatelj Državnega izobraževalnega zavoda Simon Gregorčič. Zahvaljujemo se jima za pogovor in jima hkrati želimo obilo uspehov v novi vlogi.

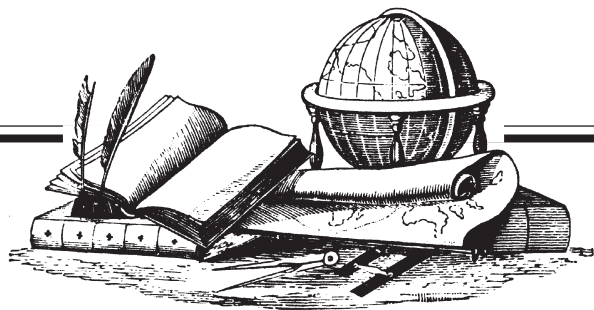
Ured.

Ob 100-letnici rojstva Poklon Milku Matičetovemu

Spoštovani in dragi gospod Milko Matičetov, kako so včasih čudna pota življenja. Zadnje dni avgusta sem za objavo pripravljaval referat o Bredi Šček in o tem, kaj je o njej zapisal njen brat, vam dobro znani avberski gospod Šček, ko mi je prišla pred oči fotografija 'dijaške družine', ki je nastala na Štefanovo leta 1934, ko ste se tudi tistega leta v avberskem župnišču na prazničnem kosilu in predavanju zbrali dijaki iz sosednjih vasi. Nič nenavadnega, saj ste bili dijaki pri Ščeku vedno dobrodošli gostje, posebej 'zapovedano' pa je bilo, da ste se tam zbirali poleti, na velikonočni ponedeljek in na praznik sv. Štefana.

/str. 9

Tudi delegacija UCSI iz naše dežele na sprejemu pri svetem očetu

“Potrebujemo resnične besede med toliko praznimi!”

Foto JMP

V ponedeljek, 23. septembra, je papež Frančišek sprejel predstavnike Kato-liške zveze italijanskega tiska (Unione cattolica stampa italiana, UCSI) ob 60-letnici delovanja tega združenja, ki si prizadeva, da bi združevalo katoliške časnikarje, ki delujemo na različnih področjih v medijih. V dvorani Clementina v Vatikanu je papež nagovoril zbrane iz vse Italije, med njimi tudi štiričlansko delegacijo zveze UCSI iz Furlanije Julijske krajine, ki so jo sestavljali predsednica Luisa Pozzar, tajnica Anna PiuZZi, blagajnik Salvatore Ferrara in podpredsednik deželne UCSI in naš urednik Jurij Paljk. Delegacija UCSI iz FJK je papežu simbolično izročila naše katoliške tednike, italijanske in slovenske, tudi zadnjo številko Novega glasa, pesmarico Pastirčka in dvojezično monografijo o Tonetu Kralju. Deželna UCSI ima v vodstvu vedno tudi slovenskega predstavnika, kar ni zanemarljivo,

JUP

110. obletnica prvega poleta Edvarda Rusjana

Slikovit let skozi solkanski most

Deleščina bratov Rusjan je še močno prisotna v ljudeh, predvsem na Goriškem so na brata ljudje zelo navezani. To priča tudi spominski program, ki ga je namenila Mestna občina Nova Gorica v sodelovanju z Aeroklubom Edvard Rusjan Nova Gorica in Aeroklubom obalni letalski center Portorož ob 110. obletnici prvega poleta Edvarda Rusjana. Program se je začel v torek, 17.

septembra, v Novi Gorici z brezplačnim vodenim ogledom “Goriški Ikarus”. V sklopu evropskega tedna mobilnosti so se udeleženci sprehodili od Trga Evrope mimo rojstne hiše bratov Rusjan do Kapelle in naprej po Erjavčevi ulici z alejo slavnih mož do spomenika Edvarda Rusjana. Ogledali so si Eda center in repliko letala Eda 5. Pravi adrenalinski trenutek pa je potekal v nedeljo, 22. septem-

bra, ko je Benjamin Ličer, pilot obalnega letalskega centra Portorož, že tretjič poletel pod solkanskim mostom. Kamniti velikan je od nekdanjega pritegoval tudi drzne letalce, ki so razmišljali, kako bi poleteli pod most z največjim kamnitim lokom. Pričevanji o podvigih je veliko, gotovo pa je Ličer prvi z dovoljenjem opravil ta akrobatski let, in to leta 1999.

MČ

Občina Gorica mora dosledno spoštovati zakon o šolstvu! Problem osebja brez znanja sloveščine na slovenskih šolah

Goriška mestna sekcija Slovenske skupnosti je na svoji zadnji seji obravnavala pereč problem, ki se občasno pojavlja, ko občina in šolske oblasti ne garantirajo osebja z znanjem slovenščine za slovenske dijake. Zadnji dogodek je vezan na pismo, ki ga je poslala občinskim svetnikom ravnateljica Dijakeškega doma v zvezi s težavami, ki so nastale z vzgojitelji, ki jih občina preko zadruga Duemilauno dodeljuje otrokom s posebnimi potrebami. Naša občina je podpisala pogodbo z zadrugo Duemilauno Agenzia Sociale za dobo petih let, od 1. 9. 2017 do 31. 08. 2022. V šestem členu pogodbene

klavzule je pod črko m. napisano: “posluži se delavcev z znanjem slovenskega jezika, ko uporabniki pripadajo slovenskemu etnično jezikovnemu območju ...” Še pred tem so podobni problemi nastali v zvezi s postrežnicami v jaslji, ki prav tako niso poznale slovenskega jezika. O tej zadevi je svetnica SSK Marilka Koršič postavila 9. 9. 19 svetniško vprašanje županu Ziberni in odbornici Romano; ta se je obvezala, da bo skušala problem rešiti. Stranka Slovenska skupnost stoji trdno na stališču, da je treba zakon o šolstvu s slovenskim učnim jezikom v Italiji dosledno spoštovati.

Čeprav je danes veliko dijakov, ki ne znajo slovenščine, to še ne pomeni, da lahko na novo interpretiramo zakon o šolstvu. Prav zaradi tega se je stranka odločila, da bo zbirala primere kršenja pravil zakona o šolstvu s slovenskim učnim jezikom v Italiji zaradi prisotnosti osebja, ki ne pozna slovenskega jezika. Kdor bi rad prikazal kakšen tak primer, se lahko obrne osebno na goriški sedež stanke, ki je odprt vsak torek ob 17. do 18. ure, ali pa pisno sporoči na naslov gorica@slovenskaskupnost.org.

Bernard Spazzapan -
Koordinator sekcije

Prejeli smo Pojasnilo

Spoštovani, Soglašamo se v zvezi z intervjujem s prof. Maro Petaros, ravnateljico na DIZ-u Cankar Zois Vega v Gorici, ki je bil v Vašem cenjenem tedniku objavljen dne 19. 9.

Prof. Petaros izjavlja, da je bila lani, ko je bila podravnateljica na Humanističnem in družbeno-ekonomskem liceju A. M. Slomšek v Trstu, tarča grobega napada s strani dveh dijakin med “neko radijsko oddajo”, uredništvo pa da ji ni dalo “možnosti, da bi izpostavila svoje mnenje in tudi s pravnega vidika utemeljila svoje odločitve”.

K izjavi bi dodali tole pojasnilo: podpisana in urednik oddaje “Od table do

računalnika”, ki je bila na sporedu na Radiu Trst A od januarja do marca 2019, sva se s prof. Petaros sestala 7. marca. Na sestanku je bila profesorici Petaros ponujena možnost, da na obravnavano temo pripravimo radijsko oddajo, v kateri bi ona in vodstvo šole imela možnost, da spregovorita o dogodkih, na katere sta se dijakinji navezovali v svojih izjavah, in odločitvah vodstva šole v zvezi s tem. Še enkrat je bilo to v elektronskem dopisu z dne 15. 3. ponujeno vodstvu liceja (dopis je bil poslan prof. Marcu Jarcu, ravnatelju Liceja), ki pa se ni strinjalo s ponujeno rešitvijo.

Nastali nesporazum smo 28. marca obravnavali na se-

stanku z dr. Igorjem Giacominiem, vodjo Urada za slovenske šole na Deželnem šolskem uradu, ki je bil vse-skozi tudi med prejemniki dopisov z ene in druge strani in torej seznanjen z zadevo. Na srečanju sta bila prisotna tudi dr. Guido Corso, direktor Deželnega sedeža RAI za FJK, in dr. Caterina Pezzuto, vodja uprave na Sedežu. Za naš Radio se je po pogovoru z dr. Giacominiem zadeva zaključila, tudi nadaljnjih dopisov s strani Liceja nismo prejeli.

V arhivu vsekakor hranimo prepise vseh posnetkov oddaje in izmenjene dopise z vodstvom šole.

Pridružujemo se Novemu glasu in profesorici Mari Petaros čestitamo ob imenovanju ter ji želimo obilo poklicnih uspehov!

Martina Repinc
Odg. urednica Slovenskega programa RAI

Povejmo na glas

Nov čas ubija umirjenost

Lahko se le delno zavedamo, ampak nov čas nam spodkopava in ubija umirjenost, tisto sozvočje v nas in izven nas, ki edino zagotavlja mirno in srečno življenje, in bi seveda veljalo storiti vse, da ga ne izgubimo. Toda dogajanja gredo vse prepogosto v povsem drugo smer, ki pa je razburkana, sunkovita in zanesljivo prinaša zaostrovanja, žal tudi večja. In dogodek, ki kaže umirjenosti hrbet, je prav gotovo delitev Demokratske stranke. Komaj se je poglela viharost prejšnje vlade in se je vzpostavila nova in se je vzbudilo upanje, da smo na pragu obetavne stabilnosti, se je že zgodila njena kot udarec močna ošibitev, ki seveda ne napoveduje nič dobrega. Smo nemara spet tam, kjer smo bili pred dobrim mesecem, ali še na slabšem? Mar sedanje spodmikanje ne dokazuje, da smo za politiko umirjenosti nesposobni in da celo kot njeni nosilci vanjo v resnici sploh ne verjamemo? Ni se mogoče izogniti občutku, da se blagra umirjenosti, dogovarjanja, sporazumevanja vse premalo zavedamo ali pa se ga zavedamo, a smo prešibki, da bi mogli navedene blagre odločno uresničevati in po možnosti udejanjati. Dovolj je pogledati po svetu, v katerem ni težko videti premnogih žarišč, kjer so na delu razčiščevanja s silo in potem z vojnami, kot da drugače ni mogoče in kot da je sporazum možen le v uklonitvi in uničenju nasprotnika. Ne nazadnje pa ne gre le za kolektivne konflikte, podobna zgodba se odigrava v osebnih medčloveških odnosih, kjer je vse manj strpnosti in pripravljenosti vzdrževati zasebne in še

posebej družinske zveze. V teh odnosih so dovolj že manjše in nepomembne težave, pa se družina razbije in je teh uničenih družin vse več - navadno v imenu svobode, ki je menda ni bilo več in do katere imamo vendar vsi brez-pogojno pravico. Ob vsem tem se je torej koristno spomniti, da je vse v velikem spreminjanju in da je to spreminjanje dramatično, prav gotovo v tem, da nam odvzema in uničuje umirjenost. Uničuje potemtakem srečno sobivanje s samim sabo in drugimi ter nas potiska v območje nemira, v območje nestrpnosti pri reševanju problemov, nestrpnosti v odnosih z drugimi ter že v prepričanje, da je to edina pot in da sta miren sporazum in mirno reševanje tudi velikih nesoglasij izmišljotina naivnih sanjačev. V tej luči se ne ve, kam se bo ta tok zaobrnil, končno, kam se bomo zaobrnil vsi mi skupaj z milijonskimi množicami, ki tako ali drugače na volilni ravni odločajo o vsem. Zdaj so sile, ki verjamejo v dogovor in dogovarjanje in se ne pustijo povleči v nevarne vrtnice časa in njegovega krčevitega drvenja, zdaj so te sile še močne in vztrajajo. Toda brez večjega in odločnejšega ter zavestnejšega zavzemanja zanje utegnejo izgubljati moč, in to toliko bolj, kolikor omenjene milijonske množice ubijanja umirjenosti sploh ne bodo prepoznale in bodo slepo sledile nemiru sveta in človeka, ki bo vse manj gospodar svoje usode, vse manj graditelj mirnega in s tem srečnega ter smiselnega življenja.

Janez Povše

POGOVOR Prof. Peter Černic

“Okolju, v katerem sem zrasel, želim nekaj vrniti”

Prof. Peter Černic je na Goriškem znan šolnik in družbeno-kulturni delavec. Petnajst let je poučeval na slovenskih višjih šolah v ul. Puccini v Gorici. Septembra letos je v šolsko poslopje stopil kot ravnatelj Državnega izobraževalnega zavoda Simon Gregorčič, ki vključuje humanistični, klasični in znanstveni licej. Povabili smo ga v uredništvo in zahvaljujemo se mu, ker je valilo z veseljem sprejel.

Si eden izmed sedmih novoimenovanih slovenskih ravnateljev. Kako komentirate ta pomembni premik za slovensko šolstvo v Italiji?

Imenovanje 7 ravnateljev je nedvomno velik uspeh, saj slovenskemu šolstvu v Italiji daje stabilnost in možnost gledati naprej. Razpisanih je bilo devet mest, nastopilo je sedem ravnateljev, ki trenutno krijejo vsa razpoložljiva mesta. Samo ena šola ima zaradi tehničnih razlogov začasnega namestnika, “dirigente scolastico regente”. Pomislimo, da so v prejšnjih letih slovenski ravnatelji, katerim je bilo dodeljenih več šol, požrtvovalno krili strukturne težave, s katerimi se je slovensko šolstvo v Italiji borilo. Že zaradi tega mislim, da je natečaj, ki je med drugim prvič potekal v slovenščini, izjemen uspeh.

Poudarjeno je bilo, da je šlo za zgodovinski korak za naše šolstvo, ker je to bil prvi tovrstni slovenski natečaj, ki ga je izpeljal urad za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu. Kako ti gledaš na pojem avtonomije naših šol?

Reči moram, da si je odgovorni za slovenske šole dr. Igor Giacomini močno prizadeval, da bi ta natečaj izvedli tudi v slovenščini. Pomembno vlogo je sam odigral tudi pred razpisom, ko si je bilo treba izbrati število razpisanih mest. Tu pa gre poudariti, da so njegova pogajalska izhodišča v odnosu do ministrstva temeljila na MO 809 iz leta 2015, za katerega ima nedvomno zasluge Tamara Blažina. Zdaj je v teku drugi izzivi, in sicer izvedba samostojnega natečaja za upravne vodje. Kar pa se avtonomije našega šolstva tiče, lahko rečem le, da so slovenske šole avtonomne, sistem, v katerega so vpete, pa žal ni avtonomen. Skratka, avtonomija slovenskega urada je premajhna, da bi lahko samostojno reševali številne strukturne probleme našega šolstva, ki pa jih državnemu sistemu ne bo nikoli uspelo rešiti. Pozitivna nota je, da se bo v kratkem predstavila priložnost grajenja malo večje sistemске avtonomije. Mislim na spremembo mehanizmov izbora inšpektorjev. O tem je bil govor prejšnji teden. Slovencem pripadajo dve inšpektorski mesti, ki sta za samostojno delovanje slovenskega šolstva bistvenega pomena. Pričakujem, da bosta tako urad za slovenske šole kot tudi slovenska politika zelo dejavna na tem področju.

Popravek

Ravnateljici prof. Mari Petaros se opravičujemo, ker nam jo je v pogovoru, ki smo ga objavili prejšnji teden na 3. strani, škrat pošteno zagodel. V uvodu se nam je namreč zapisal priimek njenega kolege. / Ured.

Prvi dan pouka so tebe in kolegice s tehniškega pola, prof. Maro Petaros, dijaki zelo toplo sprejeli. Tako ti kot ona sta na goriških šolah že poučevala veliko let. Kdaj si začel in kaj si poučeval?

Topli sprejem me je iskreno presenetil in ganil. Tudi kolegi so me že na prvi seji zelo toplo sprejeli. Dijaki so to še enkrat ponovili, tudi s plakatoma, ki mi je naravnost vzela sapo. Vsem sem zelo hvaležen in resnično upam, da bom lahko kos pričakovanju, ki je očitno veliko. Sam pa sem poučeval zgodovino in filozofijo, in sicer od leta 2004, torej 15 let; v glavnem v trieniju na klasičnem liceju, pa tudi na znanstvenem liceju. V razredu sem se vedno zelo dobro počutil. Preden sem se odločil, da se podam v ravnateljstvo, sem dvakrat premislil. Sam se namreč bolj prepoznavam v poklicu profesorja, ki me je v teh letih močno obogatil, a v zadnjih dveh letih sem začutil, da je nastopil čas, ko moram sprejeti druge odgovornosti.

S kakšnimi občutki si se po tem poletju vrnil v ul. Puccini v drugačni vlogi?

Občutki so mešani. Po eni strani čutim odgovornost do ustanove, ki ima za našo skupnost poseben zgodovinski pomen. Ne smemo pozabiti, da je licejski pol konec koncev naslednik prve slovenske državne gimnazije in prvega slovenskega državnega učiteljskega centra! Kot nekdanji profesor zgodovine čutim tudi to “brembo”. Po drugi strani pa čutim odgovornost do oseb. Ljudje od ravnatelja navadno veliko pričakujejo. Ravnatelj mora odgovarjati štirim skupinam: učnemu in neučnemu osebju, dijakom in staršem: biti mora povezovalna točka, ki ustvarja pogoje, zato da se zahteve vseh štirih komponent spremenijo v cilje, ki pomagajo šoli rasti. Ravnatelj je torej odgovoren za šolsko rast, kar mi je najbolj pri srcu.

S prof. Maro Petaros se poznata že veliko let. Bosta kot ravnatelj tudi tesneje sodelovala?

Da, nedvomno. S prof. Maro Petaros se poznavata veliko let. V lanskem šolskem letu sva bila oba podravnatelj pod istim ravnateljem, zato sva tesno sodelovala; sicer pa sva sodelovala tudi prej, saj se poznavava že dolgo in sva vedno dobila skupen jezik. Trenutno v novi funkciji zelo tesno sodelujeva in sva stalno na zvezi. Upam, da bo to obrodilo dobre sadove tako za tehnični kot tudi za licejski pol.

Kaj pa sodelovanje z drugimi novimi ravnatelji na Tržaškem in v Špetru, ki v glavnem spadajo v srednje-mlajšo generacijo?

Ravnatelji se že več časa zbirajo v kolegiju slovenskih ravnateljev; to je neke vrste organ, ki omogoča koordiniranje dela. Mislim, da bomo vsi, ki smo nastopili novo službo, nadaljevali po začrtani poti. Med novonameščenimi se že v teh tednih večkrat slišimo; izkušnje smo si izmenjali že po prvih dneh, ki so bili nekako “šokantni”. Kar naenkrat se namreč znajdeš pred številnimi administrativnimi obveznostmi, katerim moraš biti kos v zelo krat-

kem času. Vidim, da si pomagamo, delimo informacije ipd. Tudi nekdanji ravnatelji so zelo na roko, zato mislim, da se bo to sodelovanje nadaljevalo predvsem v luči utrjevanja vloge kolegija ravnateljev, za katerega nosijo velike zasluge ravnatelji, ki so odgovornost ravnateljstva nosili pred nami.

Že tvoj oče je bil ravnatelj. Kako se je po tvojem spremenil ta lik v zadnjih desetletjih?

Ta lik se je radikalno spremenil. Moj oče je bil uradno še ravnatelj (Preside), danes pa tega ni več. Ravnatelj je v tem času postal “Dirigente scolastico”. V zadnjih letih službe je že moj oče sicer okusil spreminjanje ravnateljske vloge in prevzemanje vse večjih administrativnih in menedžerskih odgovornosti, kar se je kasneje dokončno uresničilo. On se je sicer upokojil ob koncu 90. let prejšnjega stoletja, leta 2001 pa so vsi ravnatelji v bistvu postali neke vrste “funkcionarji na položaju”: osebe, ki odgovarjajo za doseganje rezultatov. V poklicu je nedvomno prišlo do velikih sprememb; avtonomija šolskih ustanov je po letu 2000 prenesla na šole celo vrsto obveznosti. Danes lahko šole enačimo s katerokoli drugo javno upravo, kar pomeni, da je administrativna plat bistveno bolj zahtevna kot v preteklosti. Skratka, spremenila se je narava poklica. Sam pa bom kljub vsemu skušal imeti pred sabo to, kar mi je oče vedno pravil: “Šola je v prvi vrsti za dijake”.

Po daljšem času je na liceju spet ravnatelj nekdo, ki je to šolo tudi sam opravil...

Res. Zelo sem navezan na šolo, iz katere izhajam. Glede na izid natečaja sem imel možnost izbirati šolo. Že prej so mi mnogi odsvetovali ostati na šoli, na kateri sem poučeval, saj je jasno, da se vrsta medosebnih odnosov zaradi nove vloge spremeni. Kljub vsemu sem se dokaj mirno odločil za licejski pol v Gorici, ker zelo spoštujem svoje kolege in vem, da opravljajo svoj poklic s srcem. Obenem pa mislim, da tudi dijakom, ki sem jih poučeval, nekaj dolgujem, morda v drugačni obliki. Moja odločitev je zato bila zavestna: okolju, v katerem sem zrasel, želim nekaj vrniti.

Kakšno je po tvojem mnenju v tem trenutku “zdravje” goriških šol?

Mislim, da so goriške šole zelo zdrave.

/str. 16
Danijel Devetak

POGOVOR Prof. Maja Lapornik

Sem velik zagovornik medgeneracijskega dialoga

Eden velikih izzivov naše šole je brez dvoma ohraniti in zagotavljati kvaliteto. O tem je trdno prepričana dr. Maja Lapornik, ena od sedmih novoimenovanih ravnateljcev. Profesorica in vsestranska kulturna delavka je zasedla mesto ravnateljice na Državnem tehničnem zavodu Žiga Zois v Trstu. V pogovoru nam je razkrila nekaj o svoji opravljeni poti, o stanju naših zavodov in o novih izzivih. Za pogovor se ji iskreno zahvaljujemo.

Ste ena izmed sedmih novoizvoljenih slovenskih ravnateljev. Kako komentirate ta pomembni premik za slovensko šolstvo v Italiji?

Menim, da je bil postopek imenovanja novih ravnateljev za razvoj naše šole nujno potreben. Šolstvo, izobraževanje, vzgoja - to so nosilni stebri rasti vsakega posameznika in vsake družbe, v vsakem zgodovinskem obdobju. In to velja toliko bolj za našo narodno skupnost. Ustroj šolstva je danes zapleten, zahteven, šola se spopada s številnimi izzivi in funkcija ravnateljice je v njej neobhodno potrebna. Večina ravnateljcev, ki je letos septembra odšla v pokoj, je službovala na dveh šolah, kar je bilo ne le za posameznike gotovo izjemno zahtevno, ampak tudi za šolo verjetno ne najboljše. Šola namreč zahteva celega človeka. V tem smislu menim, da je bil to pomemben in uspešen korak naprej v smeri kvalitete in dobrega delovanja naše šolske mreže. Seveda pri tem nikakor ne želim biti osebna, ne govorim o sebi, o svojem imenovanju, ampak o dejstvu, da je marsikatera naša šola dobila svojega ravnatelja. Prav je, da pri tem ne pozabimo, kolikšen je bil v tem procesu doprinos vodje Urada za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu.

Kdaj ste začeli poučevati?

V tem je bila moja pot nekoliko neobičajna. Svojo poklicno pot sem namreč začela kot programist - režiser na Radiu Trst A. Krasno, čudovito, stalno delovno mesto, tudi veliko bolje plačano od delovnega mesta profesorja. Na radiu sem preživela zanimivo, intenzivno in zelo kreativno obdobje svojega življenja. Lahko sem ustvarjala oddaje, vodila mini festivale za otroke, si zamislila oddaje za mlade, bila avtorica veliko zanimivih pogovorov, a nekaj mi je vendarle manjkalo. Zdelo se mi je, da to ne more biti moja končna odločitev. Po določenih letih sem se zato odločila, da se poskusim zaposliti na šoli, v katero sem vedno verjela. Takrat se je to mnogim zdelo naravnost noro in verjemite, da sem bila v tistem obdobju marsikdaj tarča kar pikrih, če ne že žaljivih bodic. Poučevanje sem iskreno dojemala kot eminenten prostor kulture, stalnega učenja, v katerega še danes zelo verjamem, in dialoga. Zame je zelo pomemben tudi stik z mladimi in njihovimi svežimi idejami - skratka, zdelo se mi je, da je profesura zame osebno bolj primerna izbira. In tako sem začela vse znova: najprej kratke supplence - štirinajst dni, mesec dni, potem polagoma letne supplence vse do rednih natečajev oz. habilitacij. Leta 2001 mi je bilo po-

nujeno stalno delovno mesto profesorja slovensčine na licejskem polu v Gorici.

Zakaj ste se odločili kandidirati za mesto ravnateljice?

Poučevanje je bila, kot sem že povedala, moja zavestna, hotena izbira. V ta poklic, ki je hkrati nujno tudi poslanstvo, brezpogojno verjamem. Ko si kot profesor pridobiš določene izkušnje, ko lahko z leti dozoriš in posledično intenzivneje sodeluješ z vodstvom šole pri programiranju šolske vzgojno-izobraževalne ponudbe oz. pri vseh drugih različnih projektih, pri reševanju vsakdanjih problemov, pri ustvarjanju vizije, gotovo tudi stalno poglobljaš, izostruješ in izbistriš svoj pogled na to, kakšna bi morala biti šola danes, kaj naj danes šola ponuja mladim, ki so nujno zelo drugačni od tega, kar smo bili mi pred desetletji. Ob tem delu tudi nujno stalno razmišljaš, kaj danes kot narodna skupnost najbolj potrebujemo in kako naj bi to dosegli. Nujno se sprašuješ, ali je to, kar danes ponujamo naši mladi generaciji, dovolj kvalitetno. Izziv ravnateljstva se mi je zdela dobrodošla možnost, da svoje doseganje izkušnje in misli preverim, pogloblim in udejanjim. Sem tudi v takem življenjskem obdobju, da mi velik angažma, ki ga mesto ravnateljice nujno terja, ne predstavlja nobenih problemov. Tega dela se torej iskreno veselim.

Mislite, da boste pogrešali poučevanje? Ste bili radi v razredu? Kaj vam bo od ur poučevanja najbolj ostalo v spominu? Kako lahko po vašem mnenju dijaki in profesorji ustvarijo bolj prijazno okolje, ki omogoča boljši raz-

“Poučevanje sem iskreno dojemala kot eminenten prostor kulture, stalnega učenja, v katerega še danes zelo verjamem, in dialoga.”

voj in počutje?

Prehitro je, da bi Vam lahko odgovorila, ali bom poučevanje pogrešala. Mislim pa, da ga ne bom. Pogrešala bi namreč predvsem ustvarjalni dialog z mladimi, skupno delo, sledenje njihovi radi in zorenju, a tak dialog, tak stik bom z mladimi gojila tudi v funkciji ravnateljice. Prav to skupno delo, skupni pogovor z mladimi, prav to je tista krasna vitalna linfa, ki jo ima pedagog v izobilju, če jo le hoče uzreti in sprejeti. Mene so mladi vedno veliko naučili, morda več od te-

ga, kar sem jim jaz lahko nudila. To je zame ena od velikih resnic, ki sem jih spoznala v letih poučevanja. Ne verjamem namreč v lik profesorja, ki enostransko deli svoje veliko znanje in je od tega početja uničen. V šoli, z mladimi, gre za stalni dialog, za medsebojno bogatenje, za iskanje novega, za stalno preverjanje, predvsem samega sebe. In odnos, ki sem ga imela z mladimi, je bil morda prav zaradi tega neproblematičen, vedno zelo lep, iskren, živahen in, mislim, vsem nam v veselje in medsebojno podporo. Še danes, po koncu njihovega šolanja, imamo z mnogimi zelo lepe odnose. Sem velik zagovornik medgeneracijskega dialoga: mladi, s katerimi sem delala, niso nikoli odklanjali odnosa in dela, sobivanja s starejšimi, če je le bilo kvalitetno, konstruktivno, sodelovalno. Tisti, ki trdijo, da hočejo biti mladi vedno sami zase, da ne sodelujejo, jih v bistvu ne poznajo. Očitno niso znali ustvariti mostu do njih in niti do samega sebe.

Kakšno je po vašem mnenju v tem trenutku “zdravje” naših šol? Katere so največje težave?

Dovolite mi, da sem tu nekoliko kritična. Vsaka šola ima svoje težave, to je normalno, in vodstvo ter strokovni sodelavci šole delajo prav na tem, da te težave rešujejo oz. jih preprečujejo. Včasih pa se mi zdi, da smo največji problem naših šol v določeni meri kar mi sami. Svet se je korenito predrugačil, sodobnost terja od naših mladih neverjetne napore in izzive, mi pa se včasih obnašamo, kot da so model šole, njeni cilji, vsebine, metodologija poučevanja in učenja, kot smo jih poznali pred desetletji, večno veljavni. Vtis imam, da nas spremembe kot take največkrat begajo in da zato marsikdaj raje ne naredimo nič, kot da bi tvegali zgrešen korak. Taka previdnost je morda lahko na mestu, če le ne traja predolgo. Zdi se mi, da mora različnost naših gledišč in pogledov na bodočnost slovenske šole v Italiji nekoliko intenzivneje iskati in najti nove poti in rešitve, seveda v dialogu, v spoštovanju različnih pogledov in v medsebojni strpnosti. Prepričana sem, da je eden velikih izzivov naše šole ohranjati in zagotavljati kvaliteto. Naše šole bodo preživele, če bodo kvalitetne, in naši mladi bodo lahko kos številnim, vse večjim zahtevam študijskega in delovnega sveta, če jih bomo na to znali primerno pripraviti. Vaše vprašanje pa bi seveda terjalo zelo drugačne dimenzije odgovora, za kar tokrat bržčas ni možnosti.

/str. 16
Matevž Čotar

Misel za 26. nedeljo med letom

Pravi pogled na življenje

Odlomek te nedelje se navezuje na tistega prejšnjega, saj smo tam izvedeli, kako pravilno uporabiti svoje zemeljsko bogastvo, da bi si zagotovili večno življenje, tokrat pa vidimo, kakšne kazni doletijo tistega, ki svoje bogastvo zlorablja, nima pravega odnosa do njega, ki si ne skuša, kakor pravi Gospod v evangeliju, "narediti si prijateljev s krivičnim mamonom". Pravilno zato označujemo to, kar dajemo od sebe kot "miloščino", vsebuje besedo "milost". Ko govorimo o milosti, ne govorimo samo o ljubezni v tistem našem človeškem smislu, temveč o tisti poživljajoči Božji ljubezni, brez katere bi sploh nič in nikogar ne bilo. Zato ji pravimo tudi Božje življenje. Slednjega ne more posredovati nihče, kdor ga nima, zato je najprej potrebno živeti v tej "pravičnosti", torej v pravem, sinovskem odnosu z Bogom ter v "občestvu svetnikov", torej v tesni povezanosti z Devico Marijo, angeli in svetniki, kakor tudi v tesni povezanosti z vernimi dušami. Zanimivo je sestavljen ta evangeljski odlomek na dva dela, kjer se prvi odvija na zemlji, drugi pa v onostranstvu, oziroma natančneje v "podzemlju" (hebr. Sheol). Lahko tako omenimo s C. S. Le-

wisom dve vrsti življenja, tudi na podlagi tega, kar evangelij pojmuje pod katero besedo. Namreč, biološko in duhovno življenje. Evangelij sicer za življenje uporabi tri izraze, kjer pa prvi, "bios", pomeni tudi materialno bogastvo oz. sredstva, skratka imetje (ki ga je oče razdelil v 15. poglavju med dva sina), potem imamo za človekovo notranje doživljanje "psihé", za celostno življenje, ki mu lahko rečemo res tudi "duhovno življenje", pa je uporabljen izraz "zoé". To pomeni, da je treba vselej na svoje bivanje na zemlji gledati presežno, da se torej slednje ob smrti "spremeni, ne pa uniči" (hvalospjev pri mašah za rajne), da pa je potem lahko bodisi neskončno boljše, kakor je bilo na zemlji, bodisi neskončno slabše. V odlomku imamo tako poslednje človekove reči, kjer sta najprej smrt in sodba, saj je "ljudem določeno enkrat umreti, nato pa pride sodba" (Heb 9,27). Zatem pa sta samo dve možnosti – nebesa ali pekel. Kakor nam pravi bl. Apostol Pavel, moramo biti "Božji ljudje", ki bežijo pred pohlepno stjo in sploh vsemi grešnimi nagnjenji (1 Tim 6,3-10). 2. berilo je sicer nadaljevanje teh priporočil sv. Timoteju, kjer nam je rečeno, naj si prizadevamo za »pravo po-

božnost, za vero, ljubezen, stanoovitost in krotkost« (1 Tim 6,11). Apostol nas spodbuja k temu, da smo pogumni duhovni bojevniki, ne pa požensčeni in pomehkuženi ljudje, ki so jim glavni cilj v življenju udobje in užitek, kjer vse ostalo in vsi ostali nimajo nobenega mesta. Četudi bi kaj dali od sebe, to ni nikakršna žrtev, temveč zgolj in samo "drobtinice". Od kod nam v resnici prihaja pomoč? Uboščevo ime Lazar, ki je okrajšava hebrejskega imena Eleazar, nam lepo pove, da nam pomoč prihaja od Boga. To pomeni, da nam materialne dobrine, užitek, kakor tudi čustvene zadovoljitve nudijo le trenutno in začasno ugodje ter tolažbo, ne pa večnega. Pa bo kdo rekel, češ zakaj umremo? Odgovor je v evangeliju, kjer pa apostol Mateju Gospod Jezus lepo pravi, da kdor išče »psihé«, ga bo izgubil. Ne smemo se torej ustaviti tam, temveč iti še naprej, k samemu izviru tega življenja, torej k Bogu. Pri bogatašu so tudi čustva otopela, ki ni mogel odgnati od sebe niti psov, ki so mu lizali rane, tako slaboten je bil. Skratka, naše življenje se spremeni, ne pa uniči, ker izhajamo iz Boga, ne iz nič in ne kar tako slučajno, k Bogu pa se tudi vračamo, da nam potem odkaže ustrezno mesto. Ljudje se v svojih presojah (pre) pogosto motimo, potem pa se izkaže prava, Božja, pravičnost. Četudi so bogataša pokopali z vsem pompom (kakor je razvidno iz izvornika), pa je šel v pogubo. Že sedaj se torej vsak dan odločamo o svoji večni usodi.

Andrej Vončina

Danes je dialog toliko bolj nujen

Kritična dialoškost – človeška pripadnost

Ob Ehrlichovem pogrebu 31. maja 1942 je profesor ljubljanske Univerze - ni bil privrženec Ehrlicha -, dejal Cirilu Žebotu: "Ehrlicha sem spoštoval kot uglednega kolego, razgledanega Slovenca in dobrega človeka. Danes pa sem dojel, da je on bil nekaj več: skoraj kot kak svetopisemski prerok. Ob njegovem pogrebu sem spoznal, da je pritegnil srca in razum mladih ljudi, ki jim je bila dana priložnost, da so se srečali". Govoriti danes o (svoji) identiteti v globalni družbi se zdi skoraj krivozvestvo - herezija. Spodobna naj bi bila le tako imenovana multikulturalnost, vse drugo, slovenstvo, katolištvo, vsaka vernost sploh pa naj ne bi bila več "in". Uveljavljeni mislec, kritik sodobnega globalnega ekonomskega razvoja Amartya Sen pa tudi danes govori o prepletenosti identitet. Vsakdo izmed nas je vpet v različne pripadnosti: družinsko, različne mladostne, interesne (športne), šolske, politične in druge, ki ga vsaka po svoje identitetno zaznamujejo. Vsaka teh identitetnih prvin se pri vsakomur med seboj prepleta v različni meri in na različne načine. Morda so bile v prejšnjih časih te identitetne vpetosti bolj močne in jih je bilo manj. Danes jih je vsekakor veliko, so multikulturalne in se nas dotikajo na istem kraju v zelo različni moči in vsaka po svoje oblikuje pripadnost. Prek elektronskih virov ljudje danes postajamo privrženci oziroma deli določnih zelo sugestivno (vplivno) strukturiranih svetov.

Ne glede na vse smo danes kot nekoč sprejemljivi za osebnosti, ki nas zaznamujejo, so nam vzgled in vplivajo na našo identiteto oziroma pripadnost. *Exempla trahunt* - gledali vlečejo, so rekli Latinci. Včasih so bili to svetniki ali kak drugi "heroji", po katerih so se (morali) zgledovali (ti) ljudje in so zvezali (posebno) mladega človeka s svojstveno identitetno prvinno. Pa ne pozabimo: tudi vsakdo izmed nas si kot človek, kristjan, študent, delavec ali karkoli drugega postavlja svoj ideal človeka in njegovih lastnosti in stremi za tem. Veliko nam jih slikajo mediji in oblikovalci javnega mnenja, da nas pogosto zasvajajo s praznimi, napihnjenimi ali celo nečloveškimi ideali.

Uvodni primer Ehrlicha kaže, da so pomembni oblikovalci identitete starši, vzgojitelji, duhovniki (?) ali drugi sopotniki mladega človeka, saj imajo s svojimi nazori vrednotenji in ideali nanj toliko večji vpliv, kolikor jih sami utelešajo. Glede na številnost in raznolikost vplivov je danes na mestu kritična dialoškost: Vsak ideal vpliva glede na dialoško sposobnost in sugestivno moč, s katero oblikuje človeka. Z razvojem medijskih prijemov danes se ta vpliv lahko sprevrže in postane slepilni manevar, ki zasvaja človeka. Glede na propagandno-učinkovita sredstva se idejno-politične identitete lahko vsiljujejo celo proti volji ljudi, saj znajo s primernimi prijemi zagrabiti (mladega) človeka in ga potegniti v svoj svet. Pomislimo samo na sugestivnost totalitarnih

ikonografij, ki so zasvajale množice in katerih posledice čutimo še danes. Posledično je v postkomunističnih družbah toliko težje najti "prave identitete". Pomislimo samo na težave politične opredeljenosti pojmov "levica", "desnica", vrednotenja komunizma, tudi krščanstva v slovenski družbi in podobno.

V tem smislu je danes dialog identitet po času "zasutih ust", zamolčanosti, neartikularnosti zelo zahteven, a toliko bolj nujen. Merilo ostaja človeškost, človek kot svobodno, dialoško in odprto bitje. Identitete se ne vzpostavljajo v uravnolokvah, pač pa v zahtevnem dialoškem procesu, ki je toliko bolj človeško bogat, kolikor večje so razlike med nami in kolikor bolj smo jih pripravljene v dialogu izmenjavati. To ne velja le za neposredne osebnostne odnose, pač pa tudi dialog med družbenimi skupinami, strankami, religijskimi sistemi. A treba je vstopiti s svojega stališča v ta zahtevni dialog, da bi se identitete človeško utrjevale. Želeti je, da bi se morda celo v iskrenih, odprtih in doslednih pogovorih porodilo goethejevsko doživetje: ustavi se trenutek, kako si lep! Kdo ni občutil v takem odprtem dialoškem procesu kdaj tega trenutka: Aha, to je to!

Krščanstvo je odprlo osebno pot dialoga Boga s človekom (molitev) in tudi človeka s človekom, da bi v dialogu z Bogom in med seboj ljudje začutili svoje globlje korenine in v globini biti povezani z večjo smelostjo lahko stopali v prihodnost. Osebe kot Ehrlich in številni drugi so nam spodbuda na tej poti. Zato šteje in bodo vedno šteje požrtvovalnost, nesebičnost, človeška poštenost in pripravljenost zavzeti in žrtvovati se za pristne človeške oziroma krščanske temelje.

Janez Juhant

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (84)

Mariza Perat

SVETA GORA

Prav ko je svetogorska božja pot bila v najlepšem razcvetu, je vanjo udaril ukaz cesarja Jožefa II. (1780-1790), da se morata cerkev in samostan podreti. Svetogorska Kraljica, bilo je leta 1786,

da je ostal samo kup razvalin. Marijino podobo so že prej odnesli na varno. V tem drugem izgnanstvu je Svetogorska Kraljica našla zatočišče v frančiškanski cerkvi Marijinega oznanjenja v Ljubljani. S Svete Gore so odšli tudi frančiškani.

Na pot begunstva so se morali podati tudi zvesti Marijini častilci. Kljub trpljenju, ki jih je spremljalo, pa je v njihovih srcih živel trdno upanje, da se bodo spet vrnili domov in tudi na Sveto Goro, saj so jih tudi tokrat bodrile Marijine besede, naj prihajajo k Njej na Goro in jo prosijo milosti.

Ko je orožje končno utihnilo, se je Božja Mati 2. oktobra 1922 spet vrnila v svoje svetišče. Vrnili so se tudi Njeni častilci, in čeprav so jih doma čakale

Sveta Gora pred 1. svetovno vojno

se je iz svojega svetišča morala umakniti. Zatočišče je našla v župni cerkvi v Solkanu. To je bila Njena prva pot v izgnanstvo. Odšli so tudi frančiškani. Cerkev na Sveti Gori so odkrili, tlak razbili, opremo pa dali na dražbo. Po cesarjevi smrti so se razmere polagoma uredile. Cerkev so popravili in zgradili nov samostan. Dne 29. septembra 1793 se je Svetogorska Gospa vrnila v svoje svetišče. V spomin na ta dogodek so nad glavnimi vrati vzdali napis: "Jaz pa stojim na gori kakor prej"! Spet so se ob Svetogorski Materi zbirale množice romarjev in spet so v njihovih srcih zaživele besede: "Reci ljudstvu, naj mi tukaj hišo zida in me milosti prosi!"

V tem času so svetišče na Sveti Gori oskrbovali škofijski duhovniki. Zaradi velikega navala romarjev pa so se leta 1901 frančiškani znova vrnili. Ali za Marijino svetišče in tudi za svet se je pripravljalo novo gorje: prva svetovna vojna, ki je v svoj pogubni vrtnec zajela tudi Sveto Goro. Na kresni večer, 23. junija 1915, sta zagorela svetišče in samostan. Strašen, nad vse žalosten kresni večer! Cerkev in samostan sta bila požgana, in kar je še ostalo, so razrušili in razstrelili, tako

Grobja svetogorskega svetišča po 1. svetovni vojni

Začasna kapelica s samostanom po 1. svetovni vojni

požgane hiše in opustošena polja, niso pozabili na Sveto Goro. Msgr. Mirko Brumat, ki je, kot mlad duhovnik, po vojni prvi daroval sv. mašo na svetogorskih ruševinah, je pozneje večkrat pripovedoval, kako ga je najbolj ganilo to, da so ljudje, ki so takrat bili prisotni pri maši, prav ob tisti priložnosti začeli nabirko prostovoljnih prispevkov za obnovu Marijinega svetišča, čeprav so bili tudi njihovi domovi popolnoma porušeni. V tem času so na Sveti Gori začeli zidati kapelo in samostan, ki sta bila dokončana že septembra 1922. Pozneje so postavili baziliko, ki še danes stoji.

/ dalje

ZAKAJ PRAV JEZUS? (84)

PRIMOŽ KREČIČ

Napoved trpečega Jahvejevega služabnika

Podoba Jahvejevega služabnika predstavlja napoved za prihod Mesija in sprejemanje njegovega trpljenja. Temu premišljevanju je nekako predhodil Job, ki je odkrival, kako je trpljenje pot do odrešitve. Tudi številne daritve v judovskem bogoslužju so pripravljale na sprejem bodočega Odrešenika. Spravne daritve so bile povezane s prošnjo za odpuščanje grehov in za spravo z Bogom. Vrh tega je bil spraven dan (3 Mz 16), ki je predstavljal obnovitev zaveze z Bogom. Med daritvami je bila zlasti daritev velikonočnega jagnjeta (2 Mz 12; 34,25), ki je bila povezana z osvoboditvijo iz egiptovske sužnosti. V dobi pred izgnanstvom so preroki poudarjali duhovni pomen daritve, da ne bi ostali le pri zunanjem darovanju. Izgnanstvo je to razsežnost še poglobilo. Omeniti je treba še Izakovo daritev (1 Mz 22). Izraelci so občudovali Abrahamovo neomajno vero in zaupanje, pa tudi žrtveno vdanost Izaka. Na žrtveno držo bodočega Odrešenika kažejo besede Psalma 22, ki jih je spregovoril Jezus na križu: "Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?" (Mt 27,46) Predpodoabi Jezusove daritve na križu sta tudi Zaharijev "prebodeni" mož in "odprti studenec" (Zah 12,10) ter Danijelova prerokba o umorjenem maziljencu. (Dan 9,26) Podoba Jahvejevega služabnika je povezana zlasti s preroškimi krogi. Po porušenju templja leta 586 je ostalo le preroštvo, ki je doseglo svoj višek v Spevih o Jahvejevem služabniku. Ti so zapisani v tako imenovanem Drugem Izaiju, ki je nastal ob koncu babilonskega izgnanstva. Štirje spevi v svojem jedru odgovarjajo na vprašanje, kdo je ta trpeči Jahvejev služabnik. Obstajajo individualne razlage, da gre za posamezno zgodovinsko osebo, pa tudi kolektivne, da je to Izraelsko ljudstvo. Jahvejev služabnik predvsem ni določena oseba iz Stare zaveze, ampak idealno, popolno bitje, brez grehov. Jahvejev služabnik je idealen odrešenik prihodnosti po oznanjevanju pravega nauka in rešitelj od greha. Služabnikova osebnost povezuje lastnosti preroka, kralja in duhovnika.

V prvem spevu (Iz 42,1-7) Jahve predstavlja svojega služabnika, ga imenuje in posveti s preroškim duhom. Ta prinaša pravičnost narodom, ne dela hrupa, deluje blago, ne kriči, ohranja nalomljeni trs in ne pogasi tlečega stenja. Obenem je odločen, ne opeša in ne kloni pri svojem delu. V drugem delu speva ga Jahve kliče, prime ga za roko in ga postavi v zavezo ljudstvu in ljudstvom, da bi jih pripravil na odrešenje. Tudi drugi spev (Iz 49,1-6) je oblikovan v dveh delih, v prvem govori Služabnik, v drugem Jahve, ko se kot otrok nahaja v telesu njegove matere. Tam ga je že oblikoval, ga postavil v svoje varstvo in naredil za Služabnika. Potem spregovori Služabnik že v zrelem obdobju, ko se mu zdi, da je njegovo delo brez pomena, kot da ni resnično. Toda, čeprav se zdi neuspešno, računa na plačilo pri Gospodu. Jahve ga postavi za luč narodom, da bo odrešenje seglo do skrajnih mej zemlje. V tretjem spevu (Iz 50,4-9) se spremeni način pripovedovanja. V ospredje stopi bolečina, ki spremlja poslanstvo Služabnika. Ta se zaveda, da je navdihnjena prerok. Jahve mu je dal jezik in odprl uho. Modrost je njegova moč, zato ne zbeži pred trpljenjem. Ne zoperstavi se nasilju, ki ga je deležen, in ve, da ne more nihče določiti konca njegovega življenja, ker je Jahve njegov zaščitnik. Opis Služabnikovega trpljenja se še razširi v četrtem spevu. (Iz 52,13-53,12) Kljub bolečinam končuje svoje življenje z zmagošnjavjem.

Spevi o Jahvejevem služabniku kažejo na nekoga, ki je prerok za Izrael in vse narode. To nalogo opravlja v službi Besede. Doživlja še hujše trpljenje kot drugi preroki, pisatelj pravi, da tako trpi, da postane na to že navajen. Kot novost se tu pojavi krotkost, potrpežljivost, je kot ovca, ki jo peljejo v zakol, vendar to ni pasivna vdanost, ampak hoteno sprejetje trpljenja in podarjanje. Trpljenje Jahvejevega služabnika je nadomestniško, trpi na mestu drugih in zanje. Njegova bolečina postane vzrok osvoboditve in odrešenja, prinaša mir z Bogom in spravo z ljudmi. Pomembljivo je, da to sporočilo ni našlo odmevov v kasnejši judovski literaturi.

Onesnaženje, ki ga povzroča fanatični ekologizem

Nova religija – čaščenje Matere Zemlje

Mediji nas vedno bolj v apokaliptičnem duhu zasipajo s problematiko ekologije. Brez dvoma je ekološko vprašanje zelo pomembno za preživetje živalskih in rastlinskih vrst, pa tudi našega planeta in človeka samega. Na svetost ekološkega boja ter na nujnost urgentnih in radikalnih ekoloških odločitev in ekološke revolucije nas opozarjajo že naši otroci in najstniki z Greto Thunberg na čelu. O tem govori papež Frančišek, o teh vprašanjih bo razpravljala tudi škofovska sinoda o Amazoniji, o tem razpravljata EU, OZN ...

Vprašanje je torej resno! Kako rešiti Zemljo? Kako skrbeti za stvarstvo in kaj so temelji za našo odgovornost do doma, v katerem živimo? O tem razmišljamo? Katere rešitve predlagamo kristjani? Kako se soočamo s predlogi, ki so nekrščanski, nekateri pa tudi proti-krščanski? Pojavljajo se ideje o "iztrebljanju človeka", ki je kriv za onesnaženje, celo o ljudožerstvu in kompostiranju človeških trupel. Kremiranje trupel in žarni pogrebi so zelo praktični: mrliči ni potrebno imeti več na parah, praktično je tudi za komunalno službo, saj ni potrebno kopati grobov in žara zavzame veliko manj prostora. Z vidika higieničnosti in ekologije sem slišal dva ugovora proti kremiranju. Prvi ugovor se dotika radioaktivnosti pepela. Če to drži (ne vem, naj povedo strokovnjaki), je pa-

metno, da je slovo od upepeljenih dragih čim krajše in da na pogrebe ne hodijo otroci. Duhovniki in pogrebci pa bi morali imeti beneficiran delovni staž in ustrezno zaščitno obleko proti radioaktivnemu sevanju. Drugi argument proti žarnim pogrebom: za sežig človeka je potrebno precej energije, s tem pa onesnažujemo in segrevamo ozračje. Če drži tudi to, potem je logično, da upepeljevanje trupel ni niti higienično, niti ekološko in je potrebno iskati boljše rešitve.

Zakaj ne bi naših pokojnih zmleli in kompostirali? S predelanimi ostanki bi gnojili parke, gozdove in njive. Veliko bolj ekološko in koristno! Če že ne moremo brez mesa, zakaj ne bi zmanjšali število krav in jedli ljudi, ki so umrli v prometnih nesrečah, terorističnih napadih, vojnah in drugih nezgodah? Ljudožerstvo je obstajalo in menda še vedno ni povsem zatrto. Nasprotno, zakaj ne bi kar vsi mesojedci postali ljudožerci? Švedski profesor Magnus Soderlund, ki predlaga ljudožerstvo, meni, da so problem zgolj naši predsodki in tabuji. Bodo naši otroci, ki Bog ne daj, da gredo na pogreb svojega ded-

ka in babice, ker to lahko povzroči čustvene rane, po novem vsi navdušeni in hvaležni, imeli svoje stare starše na krožniku za kosilo?

In ker je ljudi na svetu preveč, zdaj nas je menda 7 milijard, čez kakšno desetletje pa nas bo 10 milijard, je potrebno začeti število ljudi zmanjševati. Kako? Na voljo je veliko možnosti: abortus, kontracepcija, sterilizacija, zauživanje hrane, ki povzroča neplodnost, evtanazija, spodbujanje k homoseksualnosti ... Take in podobne ideje zagovarjajo vsi, ki so napredni, npr. Bernie Sanders - eden izmed favoritov za novega ameriškega predsednika.

V čem je torej, po mnenju fanatičnih ekologistov, problem? Problem je naša pamet! Potrebna je prevzgoja! Spremeniti je potrebno naš način razmišljanja, sicer nas čaka katastrofa! Problem so sedanji ameriški predsednik Donald Trump, ki ne da denarja za splav, in 90 % afriških

žen, ki se zaradi svoje zaostalosti nočejo podvreči abortusu. To je treba nujno spremeniti! Če hočemo rešiti Zemljo, Trump ne sme zmagati na prihodnjih volitvah! Afriške žene pa je potrebno spametovati! To je predvsem naloga medijev, katerih naloga je v prvi vrsti "ozaveščanje" (beri ideološka kolonizacija), ne pa informacija, ki naj zav-

zema le kakšen procent dejavnosti. Da bodo ljudje postali ljudožerci, jim je potrebno vcepiti strah in jim povedati, da je to nujno in etično, če se želimo rešiti, saj smo tik pred katastrofo.

Zlahka lahko ugotovimo, da gre za projekt "novega človeka" in "nove univerzalne religije". Tudi ta religija ne more brez boga oziroma boginje (Mati Zemlja, Gaja, Narava) in brez greha. Greh pa ni več žalitev Boga in kršenje desetih Božjih zapovedi, temveč vsako upiranje radikalnemu ekologizmu, ki se razglašča za edino zveličavno in edino pravo religijo. Boginja Gaja zahteva naše žrtve! Potreb-

no se ji je podvreči! Ker so nekateri znanstveniki "ateisti", je potrebna tudi "nova inkvizicija". Naš odrešenik ni Kristus, ampak nova religija, ki jo moramo, na podlagi človeške pameti in etike, odkriti sami! Krščanstvo je škodljivo, ker nasprotuje abortusu in evtanaziji ter drugim naprednim in etičnim tehnološkim rešitvam. Judovsko - krščanski Oče je kriv za vse zlo na svetu, Mati Zemlja je edina, ki lahko stvari postavi na pravo mesto. Če kristjani ne bodo spremenili Svetega pisma in svojih dogem, je potrebno Cerkev prepovedati, kristjane pa zaradi "ateizma" preganjati kot v času Rimskega imperija, v prvih stoletjih po Kristusu. Preganjanje kristjanov je vsekakor možen in verjeten scenarij, saj se že dogaja. Tudi kompostiranje ljudi in ljudožerstvo sta morda uvedeni. Pred nekaj leti setletji smo se spogledovali ob žarnih pogrebih, danes so postali običajni. Pred nekaj leti nihče ni mislil, da bo evtanazija uzakonjena; danes pa marsikje na svetu večina državljanov gla-

suje za evtanazijo. Zakaj ne bi bilo tako tudi z novimi predlogi, ki se nam zdaj zdijo morda še smešni? Ideološka kolonizacija bo vsaj do neke mere zagotovo uspela. Pri tem pa ne smemo zanemariti možnosti uporov in porasta skrajnih desničarskih organizacij in strank, ki s krščanstvom prav tako ne bodo imele nič skupnega, čeprav se bodo morda nanj sklicevale.

Nemogoče pa je, da bi biocentrimozem, radikalni ekologizem, panteizem, nespoštovanje človeškega dostojanstva, zavračanje Božjih zapovedi, medijske manipulacije in ideološki kolonializem uresničili "Raj na Zemlji". Se vam ne zdi, da vse skupaj diši po peklju? Ne drvimo proti rajju, ampak peklju! Stvarstva ni mogoče rešiti brez Stvarnika in v boju proti Stvarniku. Lahko se odločamo za graditev pekla, lahko pobijemo več milijard ljudi, lahko uničimo tudi planet, na katerem živimo. Boga pa take človeške neumnosti vendarle ne morejo ukiniti. Bog, bodi hvaljen!

Bogdan Vidmar

"Pustite otročice in ne branite jim k meni priti" Pismo mojemu župniku

Špoštovani gospod župnik! Čutim potrebo, da Vam pišem. Se ne predstavim, saj me poznate. Redno se usedem v tretjo klopi na ženski strani. Zakaj prav tam? Tja je hodila že moja mama, in ko sem bila majhna, sem z njo bila tudi jaz. Kot deklica sem prišla celo nekoč v župnišče "plačat našo klop". Tako smo tedaj rekli, danes menda tega ni več, vsaj mene ni nihče terjal, da bi morala plačati "svoj" sedež v cerkvi v tretji klopi na desni strani.

Tako, gotovo ste spoznali, kdo sem. Zakaj Vam pišem? Moj sedež v tretji klopi si deliva s hčerko, ki ima tri leta. Med mašo je navadno v mojem naročju, je pa pri maši, čeprav je zelo nemirna. Še to bi Vam morala prej povedati: moj mož je velikokrat tudi na nedeljo v službi, in ker nimam nikogar, ki bi mi popazil otroka, ko grem k maši, ga pač vozim s seboj, enako kot je vozila k maši moja mama mene, pa tudi ostale brate in sestre. Če Vam zaupam, tudi mi smo bili med mašo enako nagajivi, kot je danes moja hčerka.

Nagajivost moje hčerke med mašo zelo moti mojo sosedo na levi strani, medtem ko jo sosedo na desni razvaja, saj ji redno po maši pred cerkvijo da čokolado in se z njo lepo pogovori, a jo tudi pokara. Sosedo na levi me je tudi napadla, zakaj nisem raje doma, kot pa da z otrokom motim njeno zbranost, kajti ona pride k maši zato, da je zbrana v sveti tišini, ne pa da mora prav ona, ko tako rada moli, prenašati mojega porednega otroka. Vedno, ko se po maši ustavi in me ogovori, se pritožuje nad hčerkinim nemirrom. Sama se ji opravičim in jo prosim odpuščenja, ona pa, kot da ne zna odpustiti, govori dalje, da je motena njena zbranost! Morda boste, gospod župnik, rekli, zakaj se z otrokom ne usedem pod kot in ga ne nesem ven, ko je nemiren. To utemeljujem tako: v tej klopi je do smrti sedela moja mama, kadar pridem sem jaz, imam občutek, da sem ob njej. Kaj pa naj od otroka pričakujem kot to, da je otrok? Saj veste, eni so bolj, drugi manj živahni, vsi pa so otroci! V dvomju sem, ali je Jezus, ko se je srečeval z otroki, srečeval samo z mirnimi? So se

slabi razbežali? Nekoč nam je ka-tehet pri verouku, ko sem bila že odrasla in smo imeli mladinsko skupino, povedal, da, ko je Jezus v Nazaretu preživljal svojo mladost kot mulc, se je gotovo enako obnašal kot ostali mulci. Torej se je tudi pretepal, bil včasih tepen, saj se Arabci rabi pretepaajo, da o Judih ne govorim! Teža sicer ni v evangeliju, ni pa rečeno, da tudi ni bilo tako!

Zato, dragi gospod župnik: ker nimam nikogar, ki bi mojo hčerko popazil, ko grem k maši, bom redno prihajala še naprej, na mamino mesto, četudi tega mesta nisem plačala. Glede sosedo na levi pa: še naprej jo bom vselej prosila, naj potrpi. Vi pa me od oltarja dol ne glejte tako grdo, da potem cela cerkev bulji vame! Pa še to: ko grem k obhajilu in nesem v naročju otroka, ki moti vas, celo cerkev, pa tudi mene, ga kljub porednosti lepo pokrižajte na čelo, kot sem to doživela na Sv. Gori. Če pa se hčerka tedaj obrne stran, jo pokrižajte pa po glavi, saj blagoslov bo skozi njene skuštrane lase šel tudi tako do srca!

Hvala, da ste pismo prebrali!

Mama poredne Helene

P. S.: Odgovor:

Draga gospa mama! Hvala za Vaše pismo, pa tudi hvala za Vašega otroka! Otrok je Božji nasmeh človeku, dokaz, da Bog še ni obupal nad nami. Če občutite, kot da Vas jaz grdo gledam izpred oltarja, se Vam najprej opravičujem. Tudi če tako vidite, Vaju ne gledam grdo, paziti pa moram, da opravljam obred zbrano, ne glede na to, kaj se dogaja okrog mene, to pa pusti tudi sled na obrazu. Gospo, ki jo tako moti otrokov nemir, razumem, preprosto pa bi ji svetoval, naj si v cerkvi poišče mirnejše mesto, saj je dovolj prostora in sedeži niso plačljivi. V molitvi naj pa misli na Jezusa, ki je karal godrnajoče apostole, naj vendar pustijo otročice k njemu, in dalje "kajti njih je nebeško kraljestvo". Kot svoji župljanki pa se Vam moram zahvaliti tudi za zgled Vaše vere, vztrajnosti in prizadevanja, da skušate svojemu otroku dati najboljše popotnico za življenje - vero.

Vaš hvaležni župnik
A. K.

Prva številka otroške revije Pastirček v 74. letniku V družbi prijatelja je vse lažje!

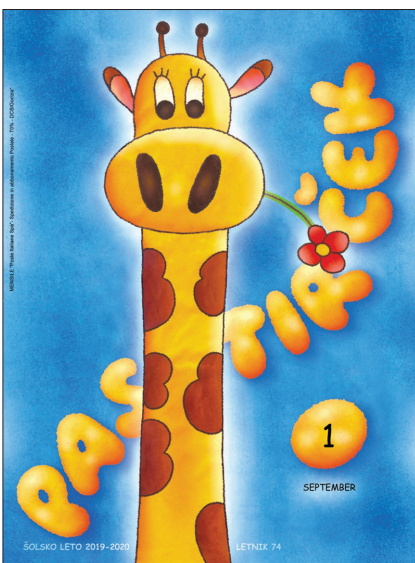
Šolska vrata so se že na stečaj odprla in v šolo se je usula množica malih in večjih šolarjev, da bi začeli novo, utrudljivo, a tudi vzemirljivo šolsko pot, polno novih odkritij in spoznanj. Šolsko delo bo veliko lažje v družbi vrstnikov, ki si bodo prijateljsko pomagali v morebitnih težavah. Med njimi je tudi Prijatelj z veliko začelnico, Jezus, ki nas vedno podpira. Saj, kot pravi pregovor: "Z Bogom začni vsako delo, da bo dober tek imelo, z Bogom ga končaj, da ti bo za v sveti raj"! Te modre ljudske misli naj si zapomnijo tudi učenci, ko se jim bo učna snov zdela težka in "neprebavljiva". Tudi letos bodo sicer ob sebi imeli še drugega prijatelja, ki jim bo stal ob strani vse šolsko leto. To je seveda Pastirček! Otroška revija na svojih straneh prinaša kopico drobnih poučnih misli, ki pripomorejo k rasti naših otrok, pa še verskih resnic, ki vsem razkrivajo tudi, kako nas ima Odrešenik rad in kaj je vsega storil za nas.

Prva številka Pastirčka, ki izhaja že 74 let in ga izdaja Zadruga Goriška Mohorjeva tudi ob podpori Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, je brezplačno poromala v roke vseh šolarjev in upanju, da bodo vsi postali naročniki, predvsem pa vneti bralci in sodelavci. Lepi spomini na sončne počitniške dni naj se prelijejo v risbice ali spise, da jih bo Pastirček objavil, kot vabi v svoji beležki Pastirčkov urednik Marijan Markežič. Obenem jim seveda

vošči "veselo in korajžno na delo" in jim želi, da bi čim prej tudi to šolsko leto odskakljalo proč, morda kar na hrbtno žirafe, ki ljubko zre z naslovnice letošnjega letnika Pastirčka. S cvetlico v gobčku jo je prikupno narisala Margherita Osso, drugošolka OŠ F. Erjavca iz Štandreža, ki si je z njo prislužila prvo nagrado. Grafično jo je elegantno obdelal skrbni, dolgoletni sodelavec Pastirčka, ilustrator Walter Grudina. Pohvale so vredni vsi preostali pridni risarji, ki so poslali 1106 risbic na natečaj za letošnjo naslovnico. Čim več jih bo Pastirček objavil med šolskim letom. Naj pove mo še, da sta drugi nagradi prejela Tommaso Alcini, 3. r. OŠ L. Šorli, Romljan, in Dana Gergetob, 5. r. OŠ P. Voranca, Doberdob; tretji nagradi pa Alex Ferluga, 4. r. OŠ S. Gruden, Šempolaj, in Vittoria Dorbolo, SŠ Špeter.

Vojan Tihomir Arhar je avtor pesmi *ABC solata*; hudo mušno je v skledi pomešal abecedo, klicaje, vprašaje... in z njo pripravil tako solato, da bo "čas za slastno gostijo", ki je nujna za učinkovito šolsko delo. Pesem je uglasbil Patrick Quaggiato, ki note kar z rokava stresa, da jo bodo otroci lahko zapeli. Še ena pesmica bogati Pastirčkove strani, *Sedemžalostna*, ki jo je o žalostni Mariji stkala Berta Golob, Marijo pa ilustrirala Monica Quaggiato, tudi zvesta Pastirčkova sodelavka. Najmlajšim bralcem so namenjene kar

štiri strani. Danila Komjanc predstavlja raznolike hiše in vabi k dopolnitvi risbic (to je odlika revije, da prinaša ilustracije, ki jih bralci sami dokončajo, tako da postane vsak izvod Pastirčka unikat!). Tudi preostali dve strani bodo malčki lepo pobarvali in jih po priloženih navodilih dopolnili. Če bi si kakšen otrok želel, da bi počitnice trajale v nedogled, naj skrbno prebere poučno zgodico *Tomažek v deželi lutk*, Ma-

rize Perat, dragocene dolgoletne sodelavke Pastirčka, pa bo takoj opustil tako misel. Kratki basni stresa, *Pomisli, preden storiš* Janeza Trdine in *Ne podcenjuj izkušnje* prinašata modre nasvete za življenje in lepo misel, da je treba upoštevati izkušnost starejših. Že omenjena avtorica Mariza Perat bo na Pastirčkovih straneh nadaljevala predstavljanje velikih

slovenskih mož. Tokrat je na vrsti Ignacij Knoblehar, eden izmed največjih misijonarjev 19. stoletja. Njegovo 200-letnico rojstva obhajamo prav letos (1819-2019). Tudi v letošnjem šolskem letu bodo otroci spoznavali svetopisemske zgodbe, ki jih v strnjeni, otrokom razumljivi obliki predstavlja Walter Grudina, izredno privlačno pa ilustrira Paola Bertolini Grudina. Začetna zgodba predstavlja Jezusa, ki vabi preproste ljudi, npr. ribiče, naj hodijo za njim in postanejo njegovi učenci. Ilustratorka Bertolinijeva je

otrokom namenila tudi rubriko *Spoznajmo Sveto pismo*, dopolnjevanje s križanko. Sama je tudi avtorica besedila in ilustracij zanimive rubrike *Halo? Tukaj Vezuv!* V njej natančno opisuje, kako je bilo ob prvem izbruhu tega vulkana na Apeninskem polotoku. Njena je tudi rubrika *Čas za igro*; z zajčkom Timijem jo podelja otrokom v razvedrilo, pa tudi v bogatenje jezika, saj morajo otroci poiskati sličicam ustrezne besede. Zdjaj je čas zvezkov in knjig. Medo in Zajček likovne umetnice Vesne Benedetič, ki bo tudi letos oblikovala dve privlačni Pastirčkovi strani, prikazujeta, kako se da lepo okrasiti platnice in jih zaščititi s prozorno folijo, da se ne bodo umazale ali pokvarile. Kaj pa Packo? Tudi on že kraljuje v Pastirčku in vabi bralce, naj popravijo njegov spakedrani jezik, v katerem modruje, da bo "korajžno zakorakau u razret in nrdno strašno lepo figuro"! Naj mu verjamemo?

IK

OSLAVJE 5. in 6. oktobra, RibolliAMO in Eataly

Za krepkeše ovrednotenje rebule

Na Goriškem imamo odlične pridelke, ki jih je treba - skupno z našim ozemljem - še bolj ovrednotiti in promovirati. Eden izmed teh je gotovo avtohtona vinska sorta rebula, za razvoj in širjenje katere si veliko prizadevajo člani Združenja proizvajalcev rebule z Oslavja. O svojem delu so med drugim spregovorili na tiskovni konferenci v beli dvorani občinske palače v Gorici dne 20. septembra.

Na prvem dogodku RibolliAMO so lani predstavili nekaj notranji pravilnik, ki se ga držijo pri pridelovanju rebule. Letošnja izvedba pa bo namenjena kuharskim mojstrom, someljejem, tujim medijem, otrokom in odraslim, ki bi radi odkrili rebulo, ki še najbolj predstavlja Oslavje, kjer jo pridelujejo več desetletij. Pokroviteljstvo daje goriška občina, ki z veseljem podpira pobudo. Kot je uvodoma povedal odbornik Fabrizio Oreti, ima Oslavje pomembno vlogo v projektih z mednarodno razsežnostjo na Goriškem. Pohvalil je šest proizvajalcev (Dario Princic, Fiegl, Il Carpino, La Castellada, Primosc in Radikon), ki so složno stopili na pot konkretnega uresničevanja skupnih ciljev. Predsednik združenja Martin Figelj je poudaril, da so table z oznako *Oslavje, zemlja rebule* že prinesle sadove, saj je vidno naraslo število obiskov v kletih vinogradnikov, za kar se je zahvalil občinski upravi. V soboto

in nedeljo, 5. in 6. oktobra, bodo imeli na Oslavju najrazličnejše ustvarjalne delavnice, obiske kleti in poglobitvene tečaje (program najdete na profilu Facebook šestih proizvajalcev); tam se bodo zbrali tudi časniki in strokovnjaki iz Irske, Združenega kraljestva, Avstrije, Slovenije in Italije. V nedeljo zjutraj bodo uradno predali namenu šest oranžnih klopi različnih nians na razglednih točkah Oslavja, posebno pričakovanje pa vlada za dogodek v enotki tržaške trgovine Eataly v nedeljo popoldne. Teden dni pred Barcolano bo namreč ta slovita trgovina z restavracijo posvetila pozornost prav rebuli, degustaciji in proizvajalcem, ki naj bodo glavni protagonisti dogodka. Kot sta v imenu Eataly povedala Giulia Cosolini in Matteo Nichetti, bodo namreč med 30. septembrom in 10. oktobrom v omenjeni enotki pripovedovali življenjske zgodbe različnih "obrtnikov vina". In tisti, ki z gledno udejanjajo svoje cilje v skupinah, so edinstveni. / DD

V nedeljo, 22. septembra, so se dekleta U18 SZ SOČA ZKB - Lokanda Devetak udeležila turnirja U18 "G. Persoglia" v Mošu in gladko (2: 0) premagala tako vrstnice Torriane iz Gradišča kot Moša. Pod vodstvom trenerja Luca Milocca so vse igralke stopile na

igrišče in se tudi izkazale. Za Sočo so igrale: Komic Camilla, Zala Flospergher, Ferfolia Gaja, Pelle Martina, Menis Arianna, Klanjšček Elisa, Košuta Ana, Tomsič Jasna, Ceresatto Majda, Cotič Julija, Paulin Liza, Piva Sara, Deiuri Cristina.

Kratke

SPDG: druženje ob kostanju, pohod in izlet v Idrijo

Slovensko planinsko društvo v Gorici vabi v nedeljo, **20. oktobra**, na druženje ob kostanju in na pohod z Debele griže do jamarskega doma na Vrhu, primeren za kecke in njihove družine. Zbor udeležencev bo ob 9.30 pred muzejem na Debeli griži, možnost skupinskega ogleda pred kratkim obnovljenih zbirk. Sledi pohod na Vrh (približno 80 minut hoje po označenih stezah). Veselo druženje bo na Vrhu od 12. ure dalje. V dopoldanskem času bodo priredili tudi kolesarsko vožnjo po Krasu. Druga pobuda, namenjena pretežno keckem, bo v soboto, 26. oktobra - avtobusni izlet v Idrijo z ogledom Divjega jezera, zanimivosti mesta in muzeja v gradu, v katerem je predstavljena poltisočletna zgodovina rudarskega središča. Prijave na sedežu društva,

Verdijev korzo 51/int ob četrtek med 19. in 20. uro, do 17. oktobra.

Okusi ob meji/Gusti di frontiera 2019

Zveza slovenske katoliške prosvete vabi v **četrtak, 26. septembra, ob 19.30** na odprtje stojnic slovenskih društev v ulici Crispi. V četrtek, ob 19.30, bo nastopila skupina tolkal Slovenskega centra za glasbeno vzgojo EMIL KOMEL in društva ArsAtelier iz Gorice, v petek, ob 19. uri bo slovensko narodno-zabavno glasbo igrala skupina ABC, v soboto zvečer, s pričetkom ob 20. uri, bo na vrsti rock glasba s skupino LOVE GUNS, v nedeljo, od 13. ure dalje, pa bo na odru skupina BRIŠKI KVINTET. Člani Radio Spazio, ki predvaja slovenske oddaje, bodo vrteli narodno-zabavno glasbo. Raznolika bo ponudba domače hrane in širok izbor briških vin. Toplo vabljeni!

POGOVOR Danila Zuljan ob 25-letnici Vinike

Bolj kot uspehi so pomembni solidarnost, iskrenost, prijateljstvo

V nedeljo, 29. septembra, bo ob 19. uri v Vili Vipolže, najlepši renesančni vili v Sloveniji, praznik - koncert ob 25. obletnici delovanja Vokalne skupine Vinika. O prehojeni poti in nedeljskem dogodku smo se pogovorili z Danilo Zuljan.

Kaj nam lahko poveste o začetkih Vokalne skupine Vinika?

Viniko je ustanovila skupina deklet, ki jih je učiteljica glasbe na OŠ Dobrovo zbrala za nastop ob 40. obletnici smrti Vinka Vodopivca. To je bil edini nastop, ki smo ga imele v takem sestavu. Potem je jedro skupine ohranjalo stike, dokler se nam ni pridružila glasbena pedagoginja Valentina Bevčar Stanič.

Vinika je lep simbol...

Pravzaprav je bil prvi predlog imena Vesna, ampak smo ga čez kakšen teden zamenjale z Viniko. Vinjika je v zahodnih Brdih narečni izraz, ki pomeni trto. In ker smo zavedne Brike, se nam je zdel najbolj ustrezen. Poleg tega je res, da trta simbolizira viraščenost v briško trdo opoko in hkrati je ženskega spola, torej izžareva žensko moč. Dve lastnosti, ki odlikujeta vsako Viniko posebej.

Kdo so bili dosedanj zborovodje?

Najprej nas je štiri leta vodila Valentina Bevčar Stanič. Spomnim se, da smo z njo pripravile sklop uspevanj. To je bil čas, ko smo si kot enega od kosov oblačil za oder dale sešiti nosečniške hlače, saj je vsako leto prišel na svet vsaj eden, velikokrat pa po več Vinikinih otrok. V tistem času so se izkazovali naši možje, ki so ne samo pazili na otroke, ampak jih tudi pripeljali na nastop, da smo jih Vinike nahranile. Potem nas je eno leto vodil Janko Harej. Po njem pa je prišla "strašno stroga" Franka Žgavec. No, vsaj delovala je tako. K sreči smo kmalu ugotovile, da se za navidezno strogostjo skriva široka in mehka duša, ki razume še kar sposobna, ampak hudo klepetava dekleta.

Koliko deklet poje danes v zboru? Od kod ste?

Vedno se šalimo, da smo začele kot dekliski in čez nekaj let bomo zaključile kot upokojenski zbor. Pretežno smo Brike, pride tudi kaka pevka od zunaj, pri čemer glavni avdijski pogoj ni toliko dober glas kot pripadnost Brdom. No, nekoliko za hec. Vsaka nova Vinika je dobra pevka, mora pa tudi čutiti s pokrajino in nje ljudmi, saj rade pojemo na različnih prireditvah po Brdih, ki jih vsekakor ne razvrščamo po pomembnosti. Število pevk nekoliko niha, trenutno nas je 18.

Kje imate sedež oz. vaje?

Vaje imamo na Osnovni šoli Alojza Gradnika na Dobrovem, v glasbeni učilnici, ki je hkrati tudi naša jedilnica, saj po vajah velikokrat praznujemo, pa ne samo rojstne dneve, tudi nov avto (četudi iz druge roke) ali kako dobro opravljeno delo ali kar tako, ker je pač ena imela čas kaj speči.

Na katerih odrih največ in najraje prepevate?

Kje nastopamo, nam pravzaprav ni toliko pomembno, bolj nam je pomembno vzdušje, ki se ustvari na koncertu ali po njem. Po vzdušju se tudi spomnimo posameznih nasto-

pov ali le priložnostnega petja. Enkrat smo pele v neki samostanski cerkvi na Bavarskem. Tam smo se ustavile in prosile, če lahko zapojemo. Pater ni bil ravno navdušen nad tem, ampak ko smo zapele, se je ustvarilo res posebno vzdušje. Ljudje so spontano zaploskali. Drugič smo pele v jami Vilenica, spet poseben ambient. Spet drugič se spomnim, da se je posebno vzdušje ustvarilo v koči na Koradi. Spomnim se tudi, da sem se, ko smo prvič izvedle skladbo Ciganska balada, ki je tako z besedilnega kot glasbenega vidika prava mojstrovina, zazrla po poslušalstvu na gradu Dobrovo in uzrla desetine oči, napolnjenih s solzami. Takrat se počutiš, kot da si naredil nekaj izjemno dobrega za ljudi, pa ne glede kje.

Lepe uspehe ste že dosegle tudi na državnih in mednarodnih tekmovanjih...

Uspehi so pomembni, gotovo, ampak Viniki to ni najpomembnejši cilj. Več nam pomeni solidarnost, iskrenost, prijateljstvo, ki se je ustvarilo v skupini. Pa to ni floskula, to so iskrene misli. Ljudje danes potrebujemo predvsem prostor, kjer se sprostimo, in ljudi, s katerimi se počutimo dobro in se z njimi nasmejemo. Če zraven še dobro zapojemo, smo zadovoljne, saj nam uglašeno petje pomeni veliko. Morda smo najboljše pri tematskih tekmovanjih, kot je Sozvočenja. In sicer zato, ker z nizom povezanih skladb, obogatitih s primernim veznim besedilom, povemo zgodbo, ki nam je blizu. Tak je bil, denimo, projekt Grenko morje, v katerem smo tematizirale usodo aleksandrink, ali V goslih naših smeh in jok, v katerem smo tematizirale strastno ljubezen in njene učinke in posledice. Za ta projekt smo najprej zmagale na regijskem Sozvočenju, potem pa postale absolutne slovenske zmagovalke - kar kaže na to, da nam je ljubezenska tematika blizu. Za preglednico uspehov pa je bolje, da si pogledate našo spletno stran, tam beležimo vse pomembnejše Vinikine dogodke.

Koliko nastopov imate letno?

Nastopov nimamo veliko, kar izhaja iz časov, ko smo bile mlade mame. Še vedno imamo mlade mame in se jim zato prilagajamo. Ampak to ne pomeni, da z nastopov hitimo domov. Enkrat so nas v Trenti predstavili kot uspešno skupino, ki pa je tudi skupina požrtvovalnih mater. No, ne vem, ali so potem mišljenje spremenili, saj smo prišle prve in odšle daleč za drugimi, trentarskim čopam in plesni glasbi se pač ni dalo odreči.

Kaj vam je bilo na dosedanj poti najbolj v zadoščenje?

Kot sem že povedala, smo vesele uspehov, gotovo, saj so ti nagrade za

trud in prizadevnost, toda me se imamo odlično tudi na vajah in po njih, ko poteka "vinikina tržnica izmenjave dobrin", od solate, jajc, naravnih kozmetike. Tudi to je del Vinikine zgodbe. Pravzaprav zadoščenje ni eno samo, ampak zgrajeno iz tisočerihih drobnih zadoščenj, ki se napajajo v naši predanosti skupnemu dobremu, dobremu celotne skupine.

Katere pesmi oz. avtorje najraje pojeje?

Vsaka od nas ima "svojo najljubšo" skladbo - meni je, denimo, ta Navodilo Radovana Kokošarja, ker je bila tako lastna njemu samemu, toda hkrati tako univerzalna, da je njeno sporočilo razumljivo vsem. Seveda pa zelo rade izvajamo skladbe "naših" skladateljev, Klodiča, Kokošarja, Čopija in seveda Quaggiata.

Na jubilejnem koncertu v Vili Vipolže boste dale poudarek predvsem skladbam, ki so jih za vas napisali slovenski skladatelji (Ambrož Čopi, Radovan Kokošar, Hilarij Lavrenčič, David Klodič in Patrick Quaggiato). Kaj nam lahko poveste o tem večeru?

Večer bo posvečen skladbam, ki so jih napisali sodobni primorski skladatelji, ki ste jih že navedli. Izvedle bomo sicer 12 skladb, vendar jih je dejansko nam posvečenih več. Vse bodo objavljene v zbirki z naslovom Ptčki bregarci. Na koncertu nas bo spremljala "hišna instrumentalna zasedba", nam ljubi instrumentalisti, ki z nami sodelujejo že dolgo, Clara Bensa, Dejan Vidovič in Ingrid Mačus.

V zbirki uglasbenih pesmi, posvečenih vam, je tudi Feri Lainšček, ki bo posebni gost večera.

Res je. In zakaj Lainšček? Mislim, da imamo uglasbenih 7 njegovih pesmi. Očitno nam je njegovo doje-manje sveta tako blizu, ne vem, čeprav izhaja iz čisto drugega konca Slovenije, iz Prekmurja. Feri Lainšček je prijazno sprejel naše vabilo k sodelovanju in bo na koncertu bral svojo uglasbeno poezijo. Prav veselimo se tega sodelovanja. In na koncert lepo vabim tudi cenjeno bralstvo vašega časopisa.

Danijel Devetak

S 1. STRANI **Koncert ob 15-letnici delovanja Vokalne skupine Bodeča Neža**

Bodečenežna izraznost v prvinskosti štirih elementov

Dekliška vokalna skupina Bodeča Neža je praznovala petnajstletnico na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž in nadpovprečno številna prisotnost odličnih imen deželnega, slovenskega in italijanskega zborovstva na tem dogodku je zgovorno potrdila uspešnost prehojene poti, vrednost tiste dolge vrste nagrad, priznanj, koncertov, ki jih lahko preberemo v obsežni koncertni knjižici, v kateri so tudi imena vseh pevk, spomini, vtisi, besedila, življenjepisi. Intenzivno doživlja pevka zgodba, ki se nadalje razvija s prenavljanjem zasedbe, je napisana z znanjem, trudom, prizadevanjem, programskimi izbirami, iskanjem izvornih konceptov za posredovanje umetniških sporočil. Koncert ob petnajstletnici je uprizoril vsebine in sugestije neprekinjene, originalno sestavljene verige skladb, ki govorijo o elementih. Zborovodkinja Mateja Černič je tako postavila prvi nivo branja, kateremu je režiserka Patrizia Jurinčič dodala

še svoj pogled na asociacije med glasbo in izvajalci. Whitacre in Lang, Merku' in Lipovšek, Zuccante, Gerbič, Schumann so našli svoj prostor kot različne pokrajine na poti do

Neža Podbršček, Iris Risegari, Irene Ferro Casagrande. Premiki na odru so se dogajali znotraj zborovskih dinamik: pot od disonančne snovi do sozvočja urejenega zborovskega

prikazati moško figuro v življenju ženske, kar ni bilo enostavno, saj se v zadnjih letih ukvarjam skoraj izključno s plesom v paru. V procesu dela pa sem čutila, kako te tovrstno sodelovanje lahko oplemeniti in bogati; plesala sem, kot da sem z njimi povezana in z njimi pojem".

Tudi za Patrizio Jurinčič je bil stik s samozavestnimi pevkami z Vrha Sv. Mihaela lepa izkušnja, ki je sprožila vrsto razmišljanj: "V zadnjih letih raziskujem vrst muzikala in sem prepričana, da je zbor tisti domači element, ki bi ga potencialno najlažje prevedli v govorno muzikala. Zbor je za slovensko uho nekaj naravnega, ki ga spremlja od otroštva, kar velja tudi zame. Je gmota, ki pelje skozi neko vsebino. V tem primeru sem skušala opazovati, kam me pelje. Skušala sem biti spoštljiva do glasbe, ohraniti ravnovesje med elementi, uokvirjati, ne da bi razlagala vsebin. Glasbo sem podprla iz perspektive neke zgodbe, ki jo izvajalci najbolje poznajo, a tudi, kjer poslušalec lahko sam napolni odprte medprostore. Izhajale smo iz faz ženskega ciklusa, kar je morda drzno, čeprav temu dolgujemo svoj obstoj na tem svetu. Ko govoriš o zelo konkretnih vprašanjih in te glasba vodi do tega, nima smisla iskati linearnih poti, ker zgodba preraste na višji nivo, kjer veljajo drugačna pravila. Če je naš gledališki koncert odprl vsaj delček tega prostora, smo opravile svoje delo".

foto dd

enotnega cilja: prikaz ženske kompleksnosti v metaforah narave. V tej naravi, ki je v skoraj romantičnem smislu tudi zrcalo človeške duše, je našel navdih tudi skladatelj Patrick Quaghiato, ki je počastil priložnost s krstom cikla o temi elementov. Pri izvedbah so sodelovali instrumentalisti Matjaž Zobec,

zvoka, gibi dirigenta, ki jih pevke zrcalno osvajajo in ojačujejo, odpiranje, zapiranje in odlaganje map, različne postavitve, izstopanje solistov. Solistka je bila tudi Nika Bagon, poklicna plesalka in televizijski obraz, ki se ni znašla v tem kontekstu po naključju, kot nam je sama povedala: "V Bodeči Neži sem pela od ustanovitve in vse do drugega razreda višje šole. Zato, ko so me povabili k sodelovanju, sem se počutila kot ob poroki prijateljice, bilo je nekaj pomembnega. Moja solo vloga je bila

PAL

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

PROGRAM PREDSTAV:

- Nedelja, 13. 10. 2019, ob 17. uri
Dramska družina SKPD Sedej - Števerjan
M. Delaporte
IME
zbadljiva komedija
režija: Jasmin Kovic	- Nedelja, 8. 12. 2019, ob 17. uri
Gledališko društvo Kontrada - Kanal
Moliere
SKAPINOVE ZVIJAČE
komedija
režija: Peter Harl
- Nedelja, 27. 10. 2019, ob 17. uri
Gledališka skupina KD Brce - Gabrovica
Carlo Goldoni
KRAŠKE INTRIGE
komedija
režija: Andrej Zalesjak	PD Štandrež - Dramski odsek
Premiera
- Sobota, 25. 1. 2020, ob 20. uri
Abonmajaska predstava
- Nedelja, 26. 1. 2020, ob 17. uri
Johan Chapman
VOHUNI NA DELU
komedija
režija: Jože Hrovat
- Nedelja, 17. 11. 2019, ob 17. uri
KTD Zarja - Bilje
Roberto Cossa
NONA
črna komedija
režija: Ana Facchini	

Vse predstave bodo v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu

Prodaja abonmajev, vstopnic in rezervacija sedežov: pri blagajni 29. septembra in 6. oktobra 2019 od 11. do 12. ure in eno uro pred vsako predstavo.

Informacije: Vanja 347 9748704, Matej 349 2247961 (od 20. do 21. ure), Božo 328 6669048.

Abonma za 5 predstav: € 33,00, znižan € 28,00*
vstopnica € 8,00, znižana € 6,50*

* Študenti, starejši od 70 let, društvene in družinske skupine

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

Koncertna sezona 2019-2020

11. OKTOBER 2019	ZBOR SLOVENSKE FILHARMONIJE
Tanja Kaučič, klavir
Matej Grahek, flavta
Gregor Klančič, zborovodja
V okviru festivala Kogojevi dnevi 2019
20. OKTOBER 2019	CVETJE V JESENI Slovenski muzikal
Poslovilna turneja
30. OKTOBER 2019	TABOR MLADIH PEVCEV PRIMORSKE
Koncert združenega zbora
Zborovodkinje: Petra Grassi, Monika Fele, Barbara Kovačič, Meta Praček
22. NOVEMBER 2019	WIENERSÄNGERKNABEN
Zborovski koncert Dunajskih dečkov
Zborovodja Jimmy Chiang
22. IN 23. DECEMBER 2019	Matija Tomc SLOVENSKI BOŽIČ
za igralce, soliste, zbor in orkerster
Patrick Quaghiato, orkestracije
Hilarij Lavrenčič, dirigent
Franko Žerjal, režija

+39 0481 531445 - info@centerbratuž.org - www.centerbratuž.org

Obvestila

Sekcija prostovoljnih krvodajalcev - sekcija Sovodnje ob Soči vabi na "BAKLADO 2019", ki bo v soboto, 28. septembra 2019. Zbiranje ob 19.45 na travniku zraven kulturnega doma "Jožef Češčut", štart ob 20. uri. Prehoda pot po vaških ulicah bo približno 1,5 km dolga. Sledila bo pogostitev za vse udeležence.

SPDG prireja v telovadnici Kulturnega doma v Gorici rekreacijsko telovadbo ob sredah od 18.00 do 19.00 ure. Obvezno zdravniško potrdilo. Prvo srečanje v sredo, 2. oktobra. Informacije po tel. 3495552075 ali cvetka@spdg.eu. **V soboto 5. oktobra 2019**, ob 18. uri bo v Kulturnem domu v Gorici odprtje 21. izvedbe Fotosrečanja, tradicionalne mednarodne fotostave, ki jo organizira goriški Fotoklub Skupina75.

SCGV Emil Komel sprejema vpisovanja za šolsko leto 2019/20. Informacije na tajništvo od ponedeljka do petka, tel. 0481/532163 ali 0481/547569, e-mail info@emilkomel.eu

Silvan Škorjanc oddaja v Gorici v najem dvosobno in deloma opremljeno stanovanje. Za podrobnejše informacije pokličite na tel. št. 328 9244397.

Društvo Jadro prireja na svojem se-

dežu ob sredah začetni tečaj slovenskega jezika za odrasle (90 minut tedensko). Tečaj se je začel 25. septembra in se bo končal konec maja. Organizacijsko srečanje je bilo v petek, 20. septembra, na sedežu društva v ul. Monte 6 Busi 2. Informacije o tečaju zainteresirani lahko dobijo pri članih društva, v ronški knjižnici, v mladinskem informativnem središču v Trziču (Informagovani) in po tel. 3284721305.

Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kersevana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 1CC 003 003 6225; SWIFT CIVIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Ob boleči izgubi
sočustvujemo s svojo
pevovodkinjo
Miro Fabjan
in ji izkrekamo
iskreno sožalje

PEVCI ZBORA
LOJZE BRATUŽ

RADIO SPAZIO vrata proti vzhodu

(od 27. 9. 2019 do 3. 10. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it.

Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00.

Sporod:

Petek, 27. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditvev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 28. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo:

oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in ziljskem narečju.

Nedelja, 29. septembra ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

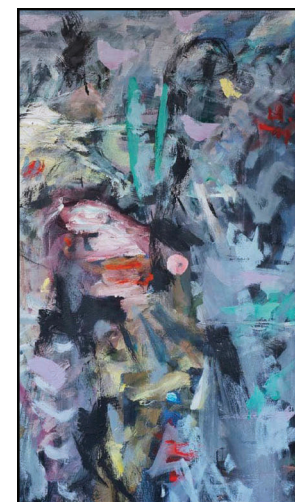
Ponedeljek, 30. septembra (v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli): Mihec in Jakec show.

Torek, 1. oktobra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 2. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Sv. Hieronim je v časteh na Primorskem. - Izbor melodij.

Četrtek, 3. oktobra (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo

- Zanimivosti, obvestila in humor.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ V SODELOVANJU Z GALERIJO RIKA DEBENJAKA

vijudno vabi na odprtje likovne razstave

LUDVIK PANDUR

UMETNIKA IN NJEGOVA DELA
BO PREDSTAVILA
UMETNOSTNA ZGODOVINARKA
DR. TATJANA PREGL KOBÉ

GLASBENI POKLON
GOJENCEV SCGV EMIL KOMEL

PETEK, 4. OKTOBER 2019, OB 18. URI
GALERIJA KULTURNEGA
CENTRA LOJZE BRATUŽ

SREČANJA pod lipami

socialni teden
25. 9. - 5. 10. 2019

IZZIV POEZIJE PRI VLADIMIRJU TRUHLARJU (1912-1977)

RAZKRILI BOMO TUDI LOKACIJO
NJEGOVE ROJSTNE HIŠE V (NOVI) GORICI

Na večeru bosta spregovorila
Saša Quinzi in jezuit Franc Kežjar

ČETRTEK, 3. OKTOBER 2019, OB 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Mednarodna literarna nagrada vilenica 2019 Letošnji nagrajenec je Dragan Velikić

Mednarodna literarna nagrada vilenica 2019 je letos pripadla Draganu Velikiću. Ob prejetju nagrade se je Velikić zahvalil zanjo z nagovorom, ki ga objavljamo na naših straneh.

Nagrada je nagrada zaradi nagrajencev. Seznam nagrajenih pisateljev Vilenice je impresiven. Prijetno je biti v tej družbi. Hvala žiriji. Moja zgodba z Vilenico se je začela pred točno tridesetimi leti, ko sem kot mlad pisatelj, ki je ravnokar objavil prvi roman *Via Pula*, dobil vabilo Društva slovenskih pisateljev. Na Vilenico sem prišel z direktnim vlakom Beograd-Sežana.

Tri leta zatem, ko sem bil znova povabljen na Vilenico, ne samo, da ni bilo več vlakov, temveč ni bilo niti države, po kateri bi ti vlaki vozili. Bila je vojna, Srbija je bila izolirana s sankcijami mednarodne skupnosti, za njene državljane so vpeljali vizume. In tako mi ni uspelo uresničiti drugega prihoda na Vilenico. Ta drugič se je zgodil čez tri desetletja, ko sem prišel prejet nagrado. Moja književna biografija stoji med dvema Vilenicama. V tem obdobju je nastal moj književni opus, katerega literarne osebe se premikajo po območju od Jadr-

na do Donave in širše, od Baltika do Črnega morja, po prostoru srednje Evrope, ki, transponiran v književnost, precej presega odtis na zemljevidu. Stanje na zemljevidu, z vpisanimi mejami, pa je zgolj poskus, da

milijard. Živimo v letu, v katerem samo v Jemnu strda 16 milijonov prebivalcev; v Afganistanu je lani umrlo 40.000 ljudi; v Siriji se položaj ne umirja; Ukrajina je žarišče; Venezuelo je zapustilo nekaj mili-

jonov obupanec zaradi lakote, izgredov, negotovosti, boleznih. Tudi z Balkana se odhaja v valovih – v devetdesetih zaradi vojne, zadnja leta zaradi bede in vse slabšega političnega položaja. Hkrati se reke migrantov iz Afrike in z Bližnjega vzhoda odpravljajo proti Zahodu. Na tej strašni in neustaj-

Foto Andrej Kek

se premikanje – to glavno načelo življenja – ustavi v neki končni inaci. Trdno določiti mejo? Ali obstaja bolj neuspešen poskus? Kaj vse se je spremenilo med mojima prihodoma na Vilenico, med tistim leta 1989 in tem danes – anno domini 2019?

Ves svet se je spremenil. Videti je bilo, da se spreminja na bolje – berlinski zid je bil porušen, komunistični totalitarizem pa se je doživljal kot eno zadnjih oporišč zla, ki ga je treba premagati, da bi nov svet naše civilizacije naposled napočil. Naivno upanje v glavah ljudi, ki jih je bilo pred tremi desetletji nekaj več kot pet

vljivi poti so vsak dan žrtve. Podnebne spremembe, naraščajoča socialna neenakost, revščina in lakota, ki vladajo svetu, razuzdani kapital – vse to je podoba, ki se razlikuje od tiste izpred tridesetih let – idlične podobe o združeni Evropi in sanjanem miru in spokoju. Medtem nas je na Zemlji skoraj osem milijard. Viri planeta se neusmiljeno izrabljajo in izčrpavajo, ni znakov, da je taunami mogoče ustaviti v dogljednem času. Kako je s književnostjo v razmerju do vsega tega? Knjiga je najpomembnejše mesto srečanja s sodobniki, ki imajo

različna mnenja, ideje in službe; z drugimi kulturami; s tistimi, ki so živeli včeraj, pred desetimi, pred stotimi ali pred tisoč leti; z vsem, kar je obstajalo, in z vsem, kar lahko obstaja v vseh časih in v vseh prostorih. Skozi to komunikacijo se pridobi bogastvo, ki ga ne more odvzeti nobena svetovna kriza. Po zaslugi te izkušnje bralec oblikuje lasten univerzum, se osvobaja ujetništva prve osebe množine, prepozna manipulacijo, ne pristaja na to, da je številka, nosi lastno ime in priimek.

Zadovoljen je samo tisti, ki je svoboden. Kdor ni odsoten iz lastnega življenja. Kdor misli s svojo glavo. Da pa bi mislili s svojo glavo, moramo delati na sebi, si oblikovati pogled na svet. Najvarnejša pot je stopiti v svetovne literarnih del. Le prostori, ki smo jih poseljevali kot bralci, ostanejo za vse življenje zanesljive celine, na katere se lahko vedno vrnemo. Literarna besedila na novo postavijo življenje. In bralec po tem, ko zapre knjigo, ki jo je prebral, odnese literarne osebe v stvarnost vsakdanjika, končuje njihove poti zunaj časa in prostora, ki ju zamejuje okvir romana. In ne samo, da modelira njihove usode glede na parametre lastnega univerzuma, temveč ti modeli, vpisani v usodno bračve izkušnje, na neki posreden način postanejo orientirji za umetnostjo nadgrajene stvarnosti.

V večnem ponavljanju istega ima vsak človek svoj zemeljski čas in tako tudi možnost, da pusti kakšno sled, da se ne prepušča stihiji, da se spreminja in da je boljši. K temu plemenitemu cilju več kot tri desetletja prispeva tudi Vilenica. V izjemno čast mi je, da sem – če ne štejem vil – postal njen šestintrideseti prebivalec. Hvala.

prevedla Đurđa Strsoglavca

Nova, dvojna številka Mladike

Dvojna številka Mladike (7. in 8.) je izšla konec avgusta. Namejnena je predvsem študijskim dnevom Draga in slovesu od enega izmed njenih sodelavcev, dolgoletnega člana uredništva revije Mladika, časnikarja in pisatelja Saše Martelanca. Spomnili so se ga na žalni seji v Peterlinovi dvorani 19. avgusta, na kateri so spregovorili različni Martelančevi prijatelji in sodelavci. Članek v fokusu je predavanje, ki ga je Dejan Valentinčič imel na letošnjem vseslovenskem srečanju v državnem zboru v Ljubljani o temi mladih, ki se izseljujejo iz Slovenije. V ekološki rubriki najdemo članek z naslovom Se morda zemlja ruši? V njem avtor razmišlja o ekstremnih pojavih, ki se dogajajo na zemlji – od taljenja večnega ledu, požarov na Arktiki in Aljaski do segrevanja oceanov. Marjan Frankovič je avtor eseja o etnoidentiteti in ljudski dediščini; v njem razčlenjuje odnos države do narodnih simbolov v najrazličnejših družbenih, političnih in umetniških oblikah. Sledi literarni esej

Tine Sluga o poeziji pesnik časopisa Slovenka v letih 1897–1899. V literaturi so tokrat objavljeni kratka zgodba Tanje Rebula Panta rei – vse teče, ki je bila priporočena za objavo na 47. literarnem natečaju revije, cikel pesmi Marije Švajncer Dantejev svečenik – v spomin Andreju Capudru, ki je prejel drugo nagrado za poezijo na istem natečaju, in pesem Nevenljivi orhideji Vladimirja Kosa. Objavljen je drugi del daljšega članka Franca Križnarja o manj znanih slovenskih glasbenikih tostran in onstran državnih meja Slovenije, med drugim so tokrat obravnavani tudi Ivan Trinko, Oskar Dev in Anton Gaspari. V rubriki o umetnosti Mojca Polona Vaupotič piše o likovni izraznosti ajdovskega slikarja Iva Lenščaka. O umetniški vrednosti Rupnikovih lir, ki so bile v rabi v Ljubljanski provinci, piše Mitja Petaros; objavljen je tudi seznam najnovjših del slovenskih avtorjev v Italiji, v rubriki Antena pa je zbranih veliko novic iz zamejstva in zdomstva. V prilogi Rast je Giulia Černic avtorica uvodne misli. Urška Petaros je pripravila pogovor z dvema letošnjima maturantom – odličnjakoma na slovenskih šolah v Italiji, Martina Sosič opisuje letošnji skavtski poletni tabor v Žužemberku, Jernej Močnik predstavlja načrte osvajanja novih svetov, predvsem Marsa, Veronika Bordon piše o načrtih MOSP-a v novi sezoni; v novi rubriki Slovenskega kulturnega kluba je objavljen intervju z Ines Racman, prejemnice tretje nagrade za prozo na letošnjem natečaju SKK; objavljen je tudi nagrajeni prispevek.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (80)

Dimitri Tabaj

Jožef - Pepi Cotič (6)

V zvezi s smrtjo Leandra Gorkiča, sorodnika moje babice Dore Cotič roj. Brankovič, ki je padel v oboroženem spopadu z okupatorjem leta 1944, sem primoran omeniti dejstvo, da poročila VDV-ja in povojni zapisniki zaslišanj UDBE s precej manipulativnimi "manirami" povezujejo omenjena partizana Vladimirja Šantina iz Splita in Njegovana Mozetiča iz Renč (prvi je padel v spopadu, drugega so Nemci ranili, ulovili in - s pomočjo Italijanov - obesili pred cerkvijo v Sovodnjah, skupaj z mrtvim soborcem) s poskusom likvidacije prof. Ernesta Jazbeca, ki so ga partijski vrhovi - očitno po nedolžnem - obtoževali vpletenosti v zločinu v ulici Rossetti. Sama povojna oblast je - prav tako po nedolžnem - preganjala nekateri nekdanje partizane, ki so bili na razne načine vpleteni v tiste dogodke. Velja morda dodati, da je prof. Ernest Jazbec, zelo zaveden in dejaven Slovenec, umrl v popolnoma nepojasnjenih okoliščinah po osvoboditvi, potem ko je že pisal, da se vrača domov iz nemškega ujetništva v taborišču Ebensee, v katerem je bil zaprt po odkritju Vauhnikove in Golčeve

Jožef Cotič s svojo priljubljeno harmoniko

antifašistične obveščevalne mreže v Trstu, tako kot nekateri drugi Golčevi sodelavci in somišljeniki, med temi tudi svetovno znani slikar Zoran Mušič (odpeljan v Dachau) in Hrvoj Maister (sin generala Rudolfa Maistra, odpeljan v Buchenwald), medtem ko je sam Jože Golec umrl mučeniške smrti v tržaški Rižarni.

Po drugi svetovni vojni - v letih 1946/47 - je Jožef Cotič odprl v rojstni vasi svoje prvo podjetje. Šlo je za okrepčevalnico v bližini glavnega vaškega trga (Štandrež št. 103, današnja ulica sv. Mihaela št. 167). Najemnino za prostor je plačeval znemu gostilničarju Turriju. Prodajal je piškote in sladke kruhke, ki jih je proizvajala ena najbolj znanih goriških pekarn, pekarna Viatori (izvorni priimek je bil Hojak), pa tudi bonbone. Šlo je za čase, v katerih so bile take dobrote razstavljene v lepih steklenih vazah kot dragoceni predmeti, kar so pravzaprav tudi bile. Prodajal je tudi mle-

Jožef Cotič v svoji delavnici med pripravljanjem "štraub" v pustnem času

delo dobro od rok, priča dejstvo, da so na sladoled v Štandrež kmalu pričeli prihajati tudi ljudje iz mesta. Večkrat je nastala vrsta pred lokalom, saj je bila proizvodnja omejena in ljudje so čakali, da zamrzne naslednja "runda" sladoleda (takrat še ni bilo sedanjih modernih zamrzovalnikov in postopek je bil precej počasen). Približno od leta 1950 do leta 1955 si je pomagal tudi s prodajo radijskih sprejemnikov za firmo Kerševani iz Gorice. Okrepčevalnico je vodil kakih 10 let, dokler ni leta 1956/57 odprl svoje pekarnice. S pomočjo očeta, zidarskega mojstra, je sezidal in sodobno opremil delavnico v kraju, ki mu domačini pravimo "na Brajdi".

Delavnica slaščičarne Cotič v Štandrežu: Dora Cotič roj. Brankovič oblikuje piškote iz krhkega testa na stroju, ki ga je moj ded uvozil iz Nemčije.

Iz vojne knjižice borca/bolničarja Jožefa Cotiča

Jožef Cotič v svoji delavnici med peko piškotov z dvonadstropno pečico

Kasneje sta nad delavnico zgradila tudi stanovanje za družino in še kasneje tudi hišo na Rojcah (na Skalcah), v kateri se zdaj nahaja moja ordinacija. Z ženo Dorotejo (nekaj časa je pri tem pomagala tudi hči Vilma, moja mama) sta proizvajala predvsem domače tradicionalne sladkarije: piškote, sladek kruh imenovan "pinca", potice, štruklje, "štraube" (flancati), pa tudi kolače za birmance in poročne torte. Tudi v tem poslu je imel veliko uspeha. Dejavnost je nadaljeval do leta 1976, ko se je upokojil. Ljubiteljsko se je ukvarjal s slikarstvom. Jožef Cotič je umrl v Gorici 12. novembra 1986.

DELNO OBJAVLJENO TUDI NA PORTALU KAMRA, PORTALU DIGITALIZIRANE KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENSKEH POKRAJIN (www.kamra.si), KI GA UPRAVLJA OSREDNJA KNJIŽNICA CELJE

Razstava Prostor v prostoru – Scenografija na Slovenskem do leta 1991

“Naj nastaja na odru nov svet svoje lepote!”

“Teatrsko oblikovanje mora biti odmaknjeno od življenja.

Naj nastaja na odru nov svet svoje lepote! Ne kultiviranih gest stilistov, ne fotografij naturalistov, ne življenjske resničnosti realitov in ne ilustracij. Scena mora dati izraz ideje in okolja drame. Mora dati obraz”. Tako je menil veliki režiser, igravec, profesor, dramaturg Bojan Stupica (1910-1970). Kako pomembna je scenografska podoba predstave za njeno celostno razumevanje, je pričala razstava *Prostor v prostoru – Scenografija na Slovenskem do l. 1991*, ki je bila na ogled v Narodni galeriji v Ljubljani od 25. aprila do 8. septembra 2019. To prvo pregledno razstavo, ki je slovensko scenografijo predstavljala “z zgodovinskega, slogovnega, likovnega in gledališkega vidika”, sta postavila Slovenski gledališki inštitut (SLOGI - Gledališki muzej) in Narodna galerija s tehničnim sodelovanjem Slovenskega narodnega gleda-

lišča Opera in balet Ljubljana. Eksponate so prispevali slovenski muzeji in galerije, gledališča, Hrvaška akademija

likovnih tehnikah, s skicami, načrti in fotografijami predstav utemeljujemo scenografijo kot vedo in kot delo sodob-

dr. Barbara Jaki, direktorica Narodne galerije, in mag. Mojca Jan Zoran, direktorica Slovenskega gledališkega inštituta.

Zelo zanimiva razstava je z več kot 220 razstavljenimi deli (številnimi maketami različnih velikosti, scenskimi osnutki in različnih tehnikah – med njimi je bil najmanjši v velikosti pisemske znamke) prikazovala razvoj scenografije na Slovenskem od njenih prvih zametkov v 19. stoletju do osamosvojitve Slovenije l. 1991. Scenografija, “ki z likovnim in arhitekturnim oblikovanjem in z grajenjem prizorišč dopolnjuje igro, režijo in dramaturgijo predstave”, se je tudi na

znanosti in umetnosti in mnogo posameznikov. “Z ohranjenimi maketami, scenskimi osnutki in različnih

nih in starejših scenografov, ki so razvijali prostore igre na slovenskih odrih”, tako sta v vodniku po razstavi napisali

Slovenskem iz klasične dvodimenzionalne kulise, “škafostega” prostora, preoblikovala v nove oblike prizorišča in je

časom prerasla odrski okvir ter začela presegati iluzijo četrte stene. Danes se večkrat kaže v svoji abstraktnosti oz. minimalizmu. Nekakšno prvo zasnovano scenskega prizorišča na Slovenskem zasledimo v dobi, ko so se razcvetele čitalnice s svojo kulturno ponudbo, to je bilo v drugi polovici 19. stoletja. Iz teh prvih “gledaliških” zametkov je nastalo Dramatično društvo v Ljubljani l. 1867. Bolj konkretno pa se je začela scenografija razvijati po prvi svetovni vojni in “dosegla vrhunec s tako imenovano evropeizacijo gledališča v tridesetih letih prejšnjega stoletja”. V 80. letih 20. stoletja pa se je scenografija začela “dematerializirati” in prehajati v nekakšno “brezmejnost”. Koliko študije, scenskih osnutkov, a tudi bogate domišljije je potrebnih, da se iz ideje razvije konkretno scenografsko prizorišče, so na razstavi prepričljivo dokazovali predstavljeni eksponati. Pri vsakem bi se moral obiskovalec zaustaviti veliko časa, če bi želel v polnosti dojeti ves trud, ki se skriva za scenografskim ustvarjanjem. Na razstavi je bilo predstavljenih več kot sedemdeset slovenskih scenografov, slikarjev, kiparjev in arhitektov, ki so bili – ali so še – oblikovalci odrskega prostora. Pri tem pa vanj vselej skušajo ujeti duha uprizoritve. Zato je njihovo delo tesno povezano z režiser-

jevim konceptom uprizoritve. Razstava je dajala v pogled dela scenografov Milana Klemenčiča (rojaka iz Solkana, čudovitega lutkovnega snovalca), Vala Bratine, Vaclava Skrušnyja, Rada Kregarja, Ivana Vaupotiča, Vasilija Uljanoviča, Ernesta Franza, Bojana Stupice, Marijana Pleberška, Vladimirja Rijavca, Viktorja Molke, Vladimirja Žedrinkega, Nika Matula, Svede Jovanoviča, Uroša Vagaje, Mete Hočevar, Marka Japlja, Andreja Stražarja, Sanje Jurca Avci, Vadima Fiškina in drugih scenografskih mojstrov. Pod scenskimi osnutki so se podpisali tudi znani slikarji. Poleg že omenjenega Ivana Vaupotiča so bili na razstavi prisotni Maksim Gaspari, Tomaž Kržišnik, Gabrijel Stupica, Marij Pregelj, Alenka Gerlovič, Avgusta Černigoj, Ljuba Ravnikar, Maksim Sedej ml., Maks Kavčič in kiparji Tone Lapajne, Janez Lenassi, Dušan Tršar in drugi. Ob žal minljivosti predstav nam njihovo vsebino večkrat pomagajo priklicati v spomin tudi scenski osnutki, skice in makete. Avtorji razstave so dali kar precej prostora scenskimi osnutkom Avgusta Černigoja in njegovim sodobnikom. Predstavljeni so bili poskusi avantgardnih zasnov na poklicnih odrih.

/str. 12
Iva Koršič

S 1. strani

Poklon Milku ...

Med temi fanti ste sredi druge vrste ob Ščeku tudi vi, prav pred vami stoji Ciril Kobal iz Ponikev, ki smo ga poznali kot velikega pričevalca usode t. i. padalcev, za vami stojita Jože Šeražin iz Kazelj, kasnejši profesor v Trstu, in Dominik Pegan, duhovnik in odlični glasbenik, stric našega dragega Andreja Pegana, ki je umrl pred kakim mesecem. Pa sem se spomnil, da smo na radio dobili obvestilo, da bodo na vaši rojstni hiši v Koprivi v soboto, 7. septembra, odkrili spominsko ploščo in da bo vam v poklon temu sledil bogat kulturni program, ob tem pa, da bodo natanko ob 100-letnici vašega rojstva na SAZU-ju v Ljubljani priredili dvodnevni strokovni posvet. Kot so mi poročali, sta oba dogodka krasno uspela. V Koprivi so drugi del večera zaradi naliva izpeljali v cerkvi, na akademiji v Ljubljani pa so se kar vrstili raznoliki in vsebinsko zanimivi referati izvedencev z različnih področij, ki so osvetlili vaše dragoceno delo, in to ne le za ovrednotenje Rezije in rezijanščine, ampak vselovskega prostora, tako da se že veselimo zbornika, ki bo gotovo izšel. Če že govorim o zbornikih, naj dodam, da me je zelo razveselilo dejstvo, da je neutrudni Božidar Premrl, kot tretjo knjigo, posvečeno Koprivi, pred kakim tednom prav v vaši rojstni vasi predstavil *Bedenice*, zbornik s podnaslovom *Kraški šopek Milka Matičetovega iz Koprive*. V njih je objavil vrsto vaših domoznanskih zapisov o Krasu in kraških ljudeh, več ljudskih pesmi in pripovedk, pregovorov in slovenskih napisov, a tudi, slovar narečnih besed in veliko drugega blaga. Da, bedenice. Bilo je neke nedelje popoldne poleti 1979, ko sem

priljubljal izpit *Storia delle tradizioni* in prebral zapiskne predavanj prof. Gian Paola Grija, ko sta z gospo Vido prišla na naše dvorišče. Ko sem vas zagledal, se mi je zdelo res čudno naključje, da prihajate k nam. Obiskali ste očeta, ki je tiste dneve bolehal, in prinesli s seboj separatni izvod vaše študije o bedenicah, v kateri ste zbrali tudi druga imena, ki jih imajo te spomladanske rožice na Slovenskem, in ob tem še razna verovanja, ki so povezana z njimi. Moj oče se je obiska zelo razveselil, kot vsakokrat sicer, ko ste se po svojih poteh v Italijo ali Režijo za kratek čas ustavili pri nas. Samo leto prej ste spregovorili v Nabrežini ob poimenovanju osnovne šole po Virgilu Ščeku in tisti vaš govor je v meni vzbudil radovednost za tega duhovnika in javnega delavca, da sem se začel zanimati zanj in njegovo delo. Med obiskom sta se z očetom pogovarjala tudi o bedenicah in o tem, kje te bele rožice rasejo v Krepplah oziroma na gmajni proti Križu. Po dobri urici klepetu sem z vama šel na grad, kjer je bila slovesna in zelo doživljiva predstavitev reprinta slovarja *Vocabolario Italiano e Shiao*, ki ga je napisal servit Alasia da Sommaripa. Ko sem prišel domov, je tata bral vašo študijo, sam pa sem se vrnil k svojemu branju. Te rožice me spominjajo še na neko drugo slučajno srečanje z vami. Mogoče se spominjate, da ste maja leta 1993 šli na pogreb duhovnika, ravnatelja in šolnika, etnografa dr. Pavla Zablatnika, ki so ga pokopali v njegovih rojstni fari v Bilčovsu na Koroškem. Na pogrebu sem zastopal Goriško Mohorjevo družbo, ker je bil dr. Zablatnik dolga leta tudi predsednik sestrskeske družbe iz Celovca. Slučaj je nanesel, da sva Pri Miklavžu, kamor so vabi-

li na pogrebščino, sedla za isto mizo. Če me spomin ne vara, je bila tedaj zraven tudi Zmaga Kumer, ki je Zablatnika poznala ne le kot etnografinja, ampak tudi ker je tesno sodelovala s Celjsko Mohorjevo, pri mizi pa je bil tudi Janez Lesjak, neutrudni kulturni delavec s Kostanj nad Vrbskim jezerom, duša tamkajšnjega Drabosnjakovega društva, ki je z dr. Zablatnikom veliko sodeloval in je na Kostanjah tudi urejal etnografsko zbirko. Ko sta se seznanila, ste vzeli papirnati prtiček na mizi in nanj narisali bedenico, risbico ste pokazali Lesjaku in ga vprašali, kako tej rožici pravijo na Kostanjah. Kumrova se je muzala, Lesjak pa ni niti pomislil in odgovoril, da so to narcise. Na vašem obrazu sem opazil rahlo razočaranje, pa ste ga vprašali, ali je morda kdaj slišal za kakšno drugačno ime, on pa se je opravičil, rekoč, da je bila njegova mama Tolminka in da zato ne obvlada v podrobnostih kostanjskega narečja, da bi bilo zato potrebno vprašati koga drugega. Bedenice v vaših rokah zdaj krasijo naslovnico Premrlrove knjige, s katere nas zrete z lahnim nasmehom, vesel, da ste jih našli. Predstavljam si, da ste tiste rožice nesli na grob vaši mami Matildi Zega in materi Frančiški. Prvo ste izgubili, ko ste bili stari 14 let, stara mama pa vam je umrla le nekaj let kasneje. Pepre pričan sem namreč, da ste držali Ščekovega naročila, kot vam ga je napisal po pogrebu stare mame in ga berem v prepisu vaše hčerke Zarje: “*Ko se boš vračal v Koprivo, poromaj vselej k dvema grobovoma. In moli za obe materi*”. V tistih težkih preizkušnjah je bil Šček gotovo človek, ki vam je znal stati ob strani, in kot ste mi povedali za Svetovečerni pogovor po radiu Trst A leta 2001, ste bili Ščeku vedno hvaležni, ker vas je spravil v goriško Malo semenišče in vas tudi navdušil za zbiranje ljudskega blaga. V

našem koledarju GMD za leto 1931 ste namreč prebrali Ščekov članek *Starodavno narodno blago, nabrano na gornjem Krasu*, ki ga je podpisal s psevdonom Ivan Jožetov. Ko ste odločili, da ne boste šli v bogoslovje, vam je tudi ostal ob strani, spodbudil, da ste opravili redno maturo in vam obljubil tudi finančno pomoč za nadaljevanje študija na univerzi v Padovi. Ščeku ste pomagali tudi kot ‘poštar’, med drugim ste zanj obiskovali Vukove v Mirnu in nosili sporočila Tonci in Stanku in ni slučaj, da ste skupaj z Linom Legišo leta 1959 za objavo uredili knjigo, v kateri sta zbrala prozne tekste in bogat izbor poezije Stanka Vuka ter pisma, ki jih je iz zapora v Fossanu pisal ženi

nom ‘dijaške družbe’ in jim predaval o ‘tihem delu naših britelev za narodno in versko dobrobit’.

Še danes mi je toplo pri srcu, ko se spomnim, kako ste posegli v razpravo v Sežani, daljnega 26. oktobra 2000, ko ste prisluhnili raznim predavateljem, ki so spregovorili na posvetu o temi *Življenje in delo primorskega duhovnika Virgila Ščeka*, ki ga je organiziral ZRS iz Kopra. Med raznimi predavatelji je bil tudi pesnik in akademik Ciril Zlobec, ki je seveda povedal, kako je Šček tudi pouk verouka izkoristil za utrjevanje narodne zavesti, nato pa Ščeka opisal kot nekakšnega trmastega individualista, ki je bil večkrat v sporu z drugimi. Menil je, da je bil ne-

si upa kaj takega trditi, ko pa je bil tudi on, kot sicer najmlajši v družbi, velikokrat v Avberju pri Ščeku in dobro ve, kdo so bili mladi, ki so se zbirali v avberskem župnišču, kako jim je pomagal, kako jih je spodbujal in vzgajal ter podpiral. Kako so bili dijaki in študentje vedno dobrodošli in so imeli na razpolago njegovo knjižnico, v kateri so lahko dobili v roke Plečnika, Štrekljeve zbirke, Grudnovo zgodovino in veliko drugih del, kako so prepisovali v Paberke, ki so bili na razpolago tudi za branje, kako jih je spodbujal k pisanju in jim popravljali spise. Glede deklet pa ste se odločno postavili, da so namigovanja žaljiva, saj so bila dekleta, ki so se prav tako kot fantje zbirale v Avberju, članice Dekliške zveze, “naše sestre, sestrične in sosede, ki smo jih poznali kot same sebe” in ki so med ljudi pomagale širiti različne slovenske liste, si obenem pridobivale veliko znanja in izkušenj, ko so pomagale v župnišču. Vsem je nekako odleglo, ko smo slišali te vaše besede. Uh, dragi gospod Milko, zelo se je razvleklo to pismo, ki ga končujem na godu krepeljske zavetnice sv. Notburge. Lahko bi omenil še nekaj srečanj v Režiji in Kanalski dolini, kakor tudi pri vas na Langusovi v Ljubljani, pogovore o škržakah, kot jim pravimo v vaseh pod Grmado in kot je slišal in zapisal že Alasia v svojem slovarju, ali škržadih, kot ste vi utemeljevali pravilnost zapisa, ali še o marsičem.

“Dijaška družina”, Avber, 26. december 1934. Od leve proti desni v prvi vrsti: Milko Turk, Milko Štolfa, Miro Šuc in Ciril Kobal. V drugi vrsti: Stanko Fabjan, Jože Šeražin, Milko Ukmar, Virgil Šček in Jože Zlobec. Zadaj sta Marjan Zlobec in z naočniki Dominik Pegan. Ob strani je še Ščekov volčjak Lupo.

Danici Tomažič. Ko pa ste študirali v Padovi, ste se slovenski študentje zbirali tudi na srečanjih, ki so jih organizirali Ščekovi sodelavci. Prav v arhivu Antona Vuka se je npr. ohranilo poročilo, da je prof. Rado Bednarik 18. in 19. maja 1938 predaval akademikom v Padovi. Prvi večer je bilo predavanje splošne zgodovinske narave, naslednjega dne pa je spregovoril samo čla-

kakšen intelektualni cinik, estet, ki se je rad obkrožal z mladimi ljudmi, tudi dekleti, tako da je med vrsticami nekako celo podvomil o njegovem duhovništvu. To je bilo za vas preveč in ste stopili k mikrofону in najprej nartresli nekaj ‘utrinkov’, osebnih spominov na Jaselce in Bukvice strica Janeza, predstavili raznolikost zanimanj avberskega gospoda in se nato začudili Zlobcu, da

Vendar naj bo dovolj. Prosim pa vas, da bi mi tam v nebeškem Jeruzalemu pozdravili gospo Vido, a tudi vse domače in znance in da bi skupaj posredovali za božjo pomoč tej naši mali čredici.

Zbogom
Marko Tavčar
– Kršarjev za Krepelce,
Kupčev za Devičane
Devin, 14. september 2019

Kratke

Naši mladi med slovensko in globalno identiteto

Drugi večer nove sezone Društva slovenskih izobražencev bo v ponedeljek, **30. septembra**, namenjen izseljevanju mladih, "begu" ali "kroženju možganov", zlasti v zamejstvu, in njegovim posledicam na osebni in občestveni ravni.

O tem v rubriki Fokus v zadnji številki Mladike (št. 7-8) razmišlja dr. Dejan Valentinčič, saj revija objavlja njegov poseg na 18. Vseslovenskem srečanju v slovenskem parlamentu 4. julija. V skladu z že utečeno navado bo tako možno tudi javno razpravljati o tej aktualni temi. Z dr. Valentinčičem jo bodo poglabili še raziskovalka SLORI v Trstu, socialna psihologinja Norina Bogatec in člani uredništva Mladike, ki je sopredsednica večera. Začel se bo **ob 20.30** v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu.

Večer se vključuje tudi v 11. Socialni teden, ki ga med 25. septembrom in 5. oktobrom prireja Socialna akademija iz Ljubljane s številnimi partnerji iz matice in zamejstva. Od Maribora do Gorice in Trsta se bo v tistih dneh zvrstilo več kot 25 predavanj, razprav, kulturnih dogodkov, ekskurzij in okroglih miz pod skupnim naslovom Kdo sem, kdo smo? Osrednja tema je namreč letos identiteta: osebna, narodna oz. etnična, evropska in krščanska oz. katoliška identiteta.

Dejavnosti KRU.t: uvod v novo sezono

Pri odraslih in starejših je telovadba bistvenega pomena za izboljšanje mišičnega ravnovesja v telesu, večjo koordinacijo gibanja in nadzor trupa ter dihanja. Zato nudi Kru.t svojim članom različne vadbe, v različnih urah in dnevih v tednu. Ob torkih in četrtek jutraj gosti krožek v prostorih v ul. Cicerone jutranjo telovadbo med 8.30 in 9.30 oz. 9.30 in 10.30. Telovadba je primerna za vse. Enkrat tedensko v popoldanskih urah lahko člani obiskujejo podobno telovadbo. Kru. t ponuja članom tudi skupinsko vadbo v termalnem bazenu v Gradežu. Ob petkih jutraj odpeljeta avtobusa iz Trsta in Gorice, s postanki. Za vodna vadbo ne potrebujemo predhodnega znanja plavanja ali kondicije. Ob primernem številu udeležencev je možnost, da bi avtobus peljal tudi preko Opčin. Kru.t bo prvič letos predstavil svojim članom še drugo vrsto vadbe. V četrtek, 3. oktobra, ob 18.30 bo Carmen Natural predstavila večšino Taj-či. Medicinske raziskave kažejo, da Taj-či zavira proces staranja, spodbuja imunski sistem, izboljša kapaciteto vdih, spanje, ravnotežje in koordinacijo, zmanjšuje in odpravlja anksioznost in depresijo. Vadba Taj-či je primerna za odrasle in starejše. Če bo predstavitev pritegnila zadostno število članov, bo Kru.t izvedel tudi celoletni tečaj te starodavne večšine. Vse skupinske vadbe vodijo usposobljeni mentorji. Za dodatne informacije in vpisovanja lahko pokličete na Kru. t na telefonsko številko 040-360072 ali pišete email na krut@krut.online. Novo sezono krožka Kru.t je uvedla Roberta Škerlavaj, ki je predstavila slikarsko tehniko mozaika. To tehniko so poznali že Mezopotamci v 3. tisočletju pr. Kr., razširila pa se je v antični Grčiji in v antičnem Rimu, cvetela je v Bizantinskem cesarstvu, v kraljevini Siciliji in v Beneški republiki. Zanimanje za ustvarjanje umetniškega dela, sestavljenega iz majhnih koščkov barvnega stekla, kamna, marmorja, opek, školjk ali drugih materialov pa je upadlo v renesansi. Mozaik se je pogosto uporabljal tudi na verskih zgradbah in palačah v zgodnji islamski umetnosti. Sodobne mozaike izdelujejo profesionalni kot tudi ulični umetniki in obrtniki. Roberta Škerlavaj, rojena v Trstu, je končala šolo za izdelovanje mozaikov v Spilimbergu in tako pridobila status "Maestra mozaicista". Ob zadostnem številu prijaviteljev bodo v krožku izvedli tudi tečaj mozaika v štirih srečanjih. V oktobru se bodo nadaljevali tudi druga srečanja, predavanja, tečaji in vadbe, ki lahko pomagajo odraslim in starejšim pri uravnotežanju energije, doseganju dobrega počutja in zmanjšanju oz. odpravljanju anksioznosti in depresije.

Iz naših občin ...

Trst - Križ

Podpisana občinska svetnica izražava zadovoljstvo, da se je po dolgih letih končala obnova cerkvice sv. Roka v Križu, na katero je vaška skupnost zelo navezana. Obžalujeva pa dejstvo, da odgovorni za izvedbo niso prisluhnili rajonskemu svetu, ki je opozarjal na napake pri obnovi; z upoštevanjem nasvetov bi omogočili večjo valorizacijo objekta kulturne dediščine, saj cerkvice sv. Roka presega lokalni pomen, ker gre za pravi zgodovinski in arhitektonski biser. Nedvomno gre zahvala vsem, ki so si za obnovo prizadevali, še posebno nekdanjemu županu Cosoliniju in odborniku za javna dela Daprettu, ki sta v nelahkih časih, ko je bilo zaradi državne zakonodaje skoraj onemogočeno investirati v javna dela, pridobila finančno kritje in pripravila obnovitveni načrt. Poglavitni je bil poseg nekdanjega deželnega svetnika Stafana Ukmarja, ki si je od deželne uprave zagotovil nekaj več kot 500 tisoč evrov za obnovo stare cerkvice, kar je omogočilo sedanji občinski upravi, da so dela stekla in se, z nekoliko zamude, tudi dokončala. / Valentina Repini, občinska svetnica Demokratske stranke, Igor Svab, občinski svetnik SSK v skupini Demokratske stranke

Devin - Nabrežina

Nekateri mediji so v minulem tednu poročali o morebitni (ali celo sklenjeni) menjavi lastnika turističnega objekta oz. naselja Portopiccio, prav gotovo ene najpomembnejših lokacij - tudi s finančnega vidika - v občini Devin - Nabrežina. Te novice so presenetile in vznemirile občane, med katerimi je tudi občinski svetnik liste Skupaj/SSK Igor Gabrovec, ki je vprašal pojasnila županjo Danielo Pallotta. Svetnik pravi, da čeprav občina nima besede pri sporazumu med lastniki, vendar sta bila občinski svet in javnost v preteklosti večkrat obveščena o odprtih vprašanjih o tej temi. Vprašanje se tiče tudi občinske blagajne v zvezi z morebitnimi krediti in pravnimi spori, ki še potekajo. Gre namreč za denar občanov, ki so davkoplačevalci in volivci ter imajo zato vso pravico, da so obveščeni. Gabrovec pričakuje, da na naslednjem zasedanju občinskega sveta županja in odborniki predstavijo podrobno novosti in morebitne spremembe, ki bi jih nova lastnina sprožila na občinskih tleh.

Šolske sestre so obhajale 150-letnico

Slovesna sveta maša v župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu

Foto domj@n

Šolske sestre sv. Frančiška Kristusa Kralja, ki spadajo v tržaško

provincio, so preteklo nedeljo, 15. septembra, v župnijski cerkvi pri Sv. Ivanu slovesno

obhajale 150-letnico ustanovitve samostojne slovenske kongregacije, obenem je bila to priložnost tudi za počastitev 70-letnice njihovega delovanja pri Sv. Ivanu. V to tržaško predmestje so se namreč preselile leta 1949 po dveh letih bivanja v ul. Risorta, kamor so prišle, potem ko zaradi razmejitve leta 1947 in novih političnih razmer niso mogle več delovati v Tomaju.

Pri Sv. Ivanu se še danes prizadevno posvečajo vzgoji mladine in oskrbi starejših,

kar je prišlo do izraza ravno pri slovesni maši, ki jo je ob somaševanju g. Milana Nemaca in g. Tomaža Kunaverja daroval tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi. Ta je v homiliji med drugim poudaril, kako je visoki jubilej priložnost za pogled nazaj, a tudi naprej s ponovno potrditvijo vrednosti lastne karizme v spremenjenem zgodovinskem in kulturnem kontekstu, ki ga zaznamujejo protikršćanske ideologije in pozabljanje na Boga.

Zbrane v svetoivanski cerkvi sta pozdravili tudi sedanja predstojnica tržaške provincije s. Andreja Kete in s. Gabrijele Koncilja, medtem ko so v imenu domače verske skupnosti besede zahvale izrekle Ida Klarič, Katja Pasarit in še posebej nekdanja gojenka Eva Fičur. Slavje je na koro spremljalo petje domačega cerkvenega pevskega zbora, pri oltarju pa otroškega zbora, ki ga vodi s. Karmen Koren.

22. Gledališki vrtljak

Predstavitev gledališke ponudbe za otroke

V prejšnji številki nam je Lučka Susič že marsikaj razkrila glede letošnjega 22. Gledališkega vrtljaka, ki se bo pričel v nedeljo, 29. septembra. V četrtek, 19. septembra, pa je potekala tiskovna konferenca in lepo okrašeni mali dvorani Slovenske prosvete, v kateri so bili razstavljeni plakati prejšnjih izvedb Gledališkega vrtljaka. Poleg Lučke Susič sta bila na tiskovni konferenci prisotna tudi predsednica Radijskega odra dr. Maja Lapornik in ilustrator Matej Susič. Lučka Susič je podrobno predstavila letošnje predstave, med katere spadata tudi dve domači produkciji, in sicer muzikal *Zvezde pomladi*, s katerim se bo vrtljak začel, in

sklepna predstava sezone *Pika Nogavička*. Predstave v Marijinem domu pri Sv. Ivanu bodo na vrsti dvakrat, saj je udeležba številna, tako da lahko otroci oz. starši zbirajo med predstavo ob 16. uri ali ob 17.30. Cene so zelo ugodne, saj abonma stane 35 evrov za prvega otroka, 25 za drugega otroka ali spremljevalca, ostali člani iste družine pa plačajo abonma samo 1 evro (na razpologo bodo tudi posamezne vstopnice). Zato je tudi abonma imenovan družinski, vključuje namreč celo družino. Profesorica in kulturna delavka opazuje, kako starši in nonoti radi spremljajo otroke na predstave, tudi tisti, ki so iz mešanih zakonov ali celo samo iz italijanskih družin. Tudi oni si želijo, da bi

Foto MČ

nekaj več vedeli o naši kulturi in jeziku. Maja Lapornik se je najprej kot predsednica Radijskega odra toplo zahvalila Slovenski prosveti za sodelovanje pri pobudi, saj bi brez te težko speljali tako dolgoletno in uspešno gledališko dogajanje. Povedala je, da bo tudi letos, ob prihodu otrok, animacija članov Š. C. Melanie Klein in razpisan likovni natečaj za domišljijko risbo z naslovom *Moj najljubši gledališki junak*. Predsednica je poudarila

nekaj načelnih točk, in sicer, da na sedem predstav sta dve nastali v našem okolju, kar pomeni aktivna gledališka vzgoja že od mladih let. Druga pomembna vez je stik s produkcijo v Sloveniji, saj tako mladi lahko spoznajo drugačno estetiko in govornico, kar je nedvomno obogatitev. Ne nazadnje je zelo pomemben družinski abonma, kar ima posebno težo prav v tem času, ko so vrednote družine pod velikim udarom.

MČ

KRIŽ Končno obnovljena cerkvice sv. Roka

Slovesna blagoslovitev božjega hrama

V nedeljo, 22. septembra 2019, je cerkvice sv. Roka v Križu končno odprla svoja vrata. Ob številni udeležbi vernikov, vaščanov in predstavnikov iz političnih krogov - prisotni so bili tržaški župan Roberto Dipiazza, deželni svetnik Igor Gabrovec, občinska svetnica Igor Švab in Valentina Repini, predsednica zahodnokraškega rajonskega sveta Maja Tenze in svetnik Paolo Vidoni - je nadškof Giampaolo Crepaldi najprej blagoslovil cerkvice in potem daroval sv. mašo. Somaševala sta škofov vikar za slovenske vernike Anton Bedenčič in domači župnik g. Boris Čobanov. Nadškof je med mašo oris lik sv. Roka ter poudaril, kako vsaka obnova cerkve in ponovno odprtje

je majhen čudež. Med mašo je pel kriški cerkveni pevski zbor, ki ga je ob tej

priložnosti vodil Aleksander Švab. V imenu organizatorjev in vaščanov

je spregovoril tudi rajonski svetnik Paolo Vidoni. Svetnik je bil vidno ganjen, da je cerkvice končno obnovljena. Zahvalil se je vsem, ki so v teh letih vztrajali in pripomogli, da je vaška cerkev zopet odprla svoja vrata. Na kratko je orisal zgodovino cerkve od XVI. stoletja, ko so jo predniki začeli graditi kot zahvalo, ker so preživeli hudo obdobje kuge, do zadnjih let in obnovitve. Žal mu je, da obnovitvena dela niso potekala kot obljubljen, predvsem pa pogrša vrvi pri vhodu cerkvice, s katerimi so zvonili ob obredih. Po zahvalni pesmi, ki je slovesno odmevala v cerkvi, se je domači župnik zahvalil vsem, ki so pomagali pri delih, ter povabil vse na prijetno druženje.

Lep dogodek na Opčinah

Svečana blagoslovitev obnovljenega Pilja Lokvica

Na Opčinah so se v nedeljo, 15. septembra, v popoldanskih urah verniki zbrali ob zidu domačega pokopališča, kjer so uradno predali namenu in blagoslovili obnovljeni Pilj Lokvica oz. kapelico Marije Vnebovzete. Zgodovina pilja sega v 19. stoletje, do prve delne obnove je prišlo pred 15 leti po zaslugi rajonskega sveta za Vzhodni Kras, dodatna obnova pa je potekala v preteklih mesecih z obnovo strehe, zamenjavo odtokov in restavratorskimi deli, ki so prinesli na dan Marijino podobo (drugače se v kapeli nahaja tudi križ, ki ga je

domačin Mario Sossi izdelal iz delov granat iz druge svetovne

vojne). Vse to na pobudo domače slovenske župljanke, pri

čemer sta se angažirala tako župnija kot Odbor za ločeno upravljanje jusarskega premoženja; načrt za obnovo je izdelala openska arhitektka Monika Milič, dela pa sta izvedli podjetji Opera Est in De. co. ma. Srl. Verski obred so vodili openski župnik Franc Pohajač, župnik sosednje župnije Marije Kraljice sveta v ul. Carsia Renzo Russi in škofov vikar za kulturo msgr. Ettore Malnati (on je pilj tudi blagoslovil), ki so poudarili pomen Pilja Lokvica (po imenu območja, kjer se nahaja) za krajevno skupnost in njeno povezanost z Marijo. S petjem Marijinih pesmi je dogodek polepšal Cerkevni pevski zbor Sv. Jernej pod vodstvom Janka Bana.

Slofest 2019

Manjšina je bogastvo, ki ga mora večina zavarovati

Bogat program letošnjega festivala Slofest, ki je potekal od petka, 20., do nedelje, 22. septembra, na Borznem trgu v Trstu, so zaznamovali predavanja, razstave, predstavitev ter glasbeni in plesni nastopi. Pravi protagonisti so bili tudi mladi iz slovenskih vrtcev in šol, ki so s petjem, igranjem in nastopanjem poživili mestno središče. Prav mladi so odprli petkovo dogajanje s pozdravom na trgu in z medkulturnimi igrami v sklopu projekta Eduka, ki so potekale v šotoru. Prav tako so v soboto popoldne zapeli najmlajši pevci Glasbene matice, zaplesale mlade navijačice društva Cheerdance Millenium in zaigrali člani pihalnega orkestra Skupaj z'gud'mo. Sobotno dogajanje pa so obogatili tudi razpršeni nastopi raznih pevskih zborov, med katerimi so bili MoPZ Vasilij Mirk, ŽePZ Kriške ribice, ženska pevska skupina Jezero, MePZ Lipa, MoPZ Fran Venturini, MePZ Jacobus Gallus, MoPZ Kraški dom in

Partizanski zbor Pinko Tomažič. Kot rečeno, so bila na festivalu predavanja na visokem nivoju. Na predavanju z naslovom *Trst Vladimirja Bartola* so sodelovali Poljanka Dolhar, Miran Košuta in Piero Purich, pri okrogli mizi *Kako nas vidi drugi* so bili protagonisti novinarji, na srečanju *Poezija mesta v zalivu* so spregovorili naši pesniki in pisatelji, Marij Čuk, Majda Artač Sturman, Marija Kostnapfel, Marko Kravos in Ace Mermolja. Na sporedu je bila tudi predstavitev prevoda romana *Brazgotine* Claudia Magrisa. Veliko zanimanje je vzbudilo predavanje *Raznolikost kot vrednota Evrope*, ki ga je v sklopu festivala organiziral Slovenski raziskovalni inštitut.

Na srečanju, ki ga je vodil časnikar in politolog Bojan Brežigar, sta spregovorila priznana gosta, zaslužni profesor Colin Williams z univerze v Cardiffu in

Foto damj@n

direktorica Evropskega centra za manjšinska vprašanja v Flensburgu, Tove H. Malloy. Direktorica je prava izvedenka na področju manjšinskih narodnih skupnosti, predvsem dansko-nemškega obmejnega območja, kjer delujejo podobni dejavniki kot pri nas. Malloy pravi, da je pozitivno presenečena zaradi našega obmejnega območja, saj so na obeh straneh meje zelo razviti izobrazba, znanost, društveno delovanje ter obstaja medsebojno sodelovanje. Podobno je tudi na nemško-danskem območju, a bistvena razlika je v tem, da pri nas obstaja pravna zaščita naše narodne skupnosti in našega jezika. Tega pa ni ne na Danskem ne v Nemčiji, tukaj gre za zaščito v obliki zaupanja. Dokler traja zaupanje, traja tudi zaščita. Glede mladih je povedala, da se za nadaljnji študij selijo v večja mesta. To je večji problem na nemški strani, čeprav se v letih izboljšuje, saj so bistveno zvečali delovno in študijsko ponudbo in priložnosti za mlade. Na Danskem je to manjši problem, ker so razdalje manjše in se zato mladi vračajo

večkrat domov in obdržijo stik z območjem, na katerem so zrasli in delovali. Prof. Colin Williams je poslušalcem razložil delikatno situacijo v Walesu, kjer Valižani dolgo let niso imeli dvojezičnih napisov, šol ipd. V zadnjih letih se je to spremenilo. Profesor se spominja, kako je bilo na šoli z valižanskim poučnim jezikom, kjer ni bilo knjig, ampak samo poštvovalni učitelji in starši.

Ko je bil on na šoli, je bilo le malo otrok in nobenega pripomočka, zdaj pa tisto šolo obiskuje 40 % valižanskih otrok. Ta veliki rezultat so dosegli brez orožja, samo z velikim nasmehom in političnimi dejanji, je obrazložil Williams. Končni cilji in izzivi so pa seveda še daleč, saj še vedno premalo ljudi govori valižanski jezik, predvsem pa mladi, ko končajo višjo šolo, zapuščajo državo, ker imajo v Angliji boljše ponudbe. Izziv pa mora biti širitev valižanskega jezika na cestah, na delu in javnih ustanovah, ugotavlja profesor. Zdaj je 650 tisoč valižansko govorečih ljudi in oblasti bi rade do leta 2050 dosegle milijon, kar je zelo ambiciozen cilj. Nazadnje je profesor delil še nekaj zanimivih misli glede večine in manjšine. Manjšina je veliko bogastvo. Večina oz. država ima moralno, družbeno in politično dolžnost, da zaščiti manjšinsko narodno skupnost, da jo spoštuje in da uresniči priložnosti, ki jih lahko skupnost ima za ohranitev in razvoj, je sklenil predavatelj.

Obvestilo

Vincencijeva konferenca vabi člane, sodelavce in vse, ki se kakorkoli udeležujejo na področju humanitarnega dela, na srečanje ob začetku delovnega leta v petek, 27. 9. 2019 (ob prazniku svetnika revnih sv. Vincencija): ob 17. uri sv. maša v cerkvi pri Sv. Jakobu, nato srečanje in razgovor z operaterjem pri tržaški Škofjski Karitas Edwinom Bukavcem ter prijateljsko druženje v Šentjakobskem domu v ul. Concordia 5. **V Mali dvorani Narodnega doma** v Trstu (ul. Filizi 14) bo v petek, 27. septembra 2019, ob 17. uri predstavitev knjige filozofa Lenarta Škofa Antigonine sestre: o matrici ljubezni (Slovenska matica, 2018). Dogodek organizira Društvo slovenskih filozofov v sodelovanju z založbo Slovenska matica in Znanstveno-raziskovalnim središčem Koper - Inštitutom za filozofske študije. Z avtorjem se bo razgovarjal Jernej Šček. **Glasbena matica** vabi na predstavitev nove grafične podobe GM in pobud ob 11.00-letnici GM v soboto, 28. septembra, ob 11. uri v Narodnem domu na ul. Filizi v prostorih NSK. **Gledališki vrtiljak** vabi v nedeljo, 29. septembra, na prvo predstavo v letošnji 22. sezoni. Na sporedu bo muzikal Zvezde pomladi v izvedbi Finžgarjevega doma in Vesele

pomladi, režija Patrizia Jurinčič Finžgar, glasba Federica Lo Pinto. Prva predstava bo na sporedu ob 16. uri, druga ob 17.30. Možen bo nakup abonmaja. Za animacijo bo poskrbel ŠC Melanie Klein. V dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu, ul. Brandesia 27. **Društvo slovenskih izobražencev in uredništvo revije Mladika** prireja v ponedeljek, 30. septembra, v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu razgovor o temi Naši mladi med slovensko in globalno identiteto. Sodelovali bodo pravnik in sociolog prof. dr. Dejan Valentinčič, raziskovalka SLORI, socialna psihologinja Norina Bogatec in člani uredništva Mladike. Srečanje sodi v Socialni teden 2019, ki ima naslov Kdo sem, kdo smo? Začetek ob 20.30. **NSK obvešča**, da bodo od 2. septembra oddelki odprti po naslednjem urniku: NSK - ponedeljek - petek 10.00 - 18.00; Oddelek za mlade bralce: ponedeljek in petek: 9.00-14.00, torek in četrtek: 12.00-18.00, sredo: 9.00-17.00; Odsek za zgodovino in etnografijo: obisk po predhodnem dogovoru.

Darovi

Za rojansko glasilo *Med nami* darujeta Irma in Savino Piščanc 20 evrov.

Žalostna novica za vso narodno skupnost

Umrli je astronom dr. Pavel Zlobec

Širši zamejski prostor je prizadela vest, da je v petek, 20. t. m., umrl ugledni tržaški astronom, dr. Pavel Zlobec, ki bi konec decembra dopolnil 80 let. Poznali smo ga in cenili tudi pri Goriški Mohorjevi družbi, saj je leto za letom poskrbel za astronomske podatke, ki jih objavlja naš Koledar na prvih straneh. Občasno je za Koledar prispeval tudi poljudnoznanstvene članke s področja astronomije in še zlasti razkrival nova spoznanja o delovanju Sonca in sončnega sistema. Rad je tudi obiskoval predstavitev knjižnih zbirk GMD in ne samo, ko je izšlo kakšno delo njegove pokojne žene, priljubljene pravljicarke Anamarije Volk. V minulih poletnih mesecih je zelo dobro prestal zahtevno operacijo in se je po rehabilitaciji in fizioterapiji vrnil na svoj dom v Čamporah, kjer ga je v petek zvečer obšla slabost. Z rešilcem so ga sicer prepeljali v bolnišnico na Katinaro, a žal mu zdravniki niso mogli pomagati. Pavel Zlobec je bil Tržačan, maturiral je leta 1958 na klasičnem liceju v Trstu in na tržaški univerzi diplomiral leta 1965. Nekaj let je poučeval in občasno sodeloval tudi pri radijski rubriki Radio za šole s prispevki s področja fizike. Leta 1969 pa je po odlično opravljenem natečaju nastopil službo v Tržaškem observatoriju, kjer je tesno sodeloval z ekipo ugledne astrofizičarke Margherite Hack. Še zlasti se je posvetil raziskovanju osončja in posebej Sonca s pomočjo radioastronomije. Raziskoval je zlasti polarizacijo radijskih signalov s Sonca pri različnih stopnjah Sončeve aktivnosti. Sodeloval je z raziskovalci

številnih evropskih observatorijev in nekajkrat bil v gosteh v raznih raziskovalnih središčih po Evropi. Bil je član Mednarodne astronomske zveze, Evropskega združenja fizikov, Komiteja evropskih radioastronomov Sonca in Italijanskega astronomskega združenja. Za strokovne revije Solar Physics, Astronomy and Astrophysics ali italijansko publikacijo Memoria della Societa' Astronomica Italiana je v svoji dolgoletni karieri napisal celo vrsto znanstvenih razprav. Njegova strokovna bibliografija šteje več kot 60 bibliografskih enot, v nekaterih primerih gre za objavo rezultatov večletnih obsežnih raziskav. Za dr. Pavla Zlobca lahko res trdimo, da je bil znanstvenik obsežnega in podrobnega znanja, ki pa je imel redek dar, da je znal tudi zapletene fizikalne pojave pojasniti na razumljiv način, kar smo cenili še zlasti bralci njegovih koledarskih člankov. Tudi zato ga bomo ohranili v lepem spominu. Svojem in predvsem hčerka, arhitektki Mariji in klasični filologinji, prof. Barbari, izrekamo iskreno sožalje.

Svetovne poti - Trst, morje, pristanišče

V minulem tednu so v Trstu predstavili zanimivo pobudo "Svetovne poti - Trst, morje, pristanišče", v organizaciji inštituta Livio Saranz in ob podpori Dežele FJK, Občine Trst in zavarovalnice Generali.

Organizatorji želijo s projektom seznaniti občane s povezavo mesta z morjem ter z zgodovino Trsta in kako je ta postal evropsko in svetovno mesto. Na programu so vodeni ogledi mesta in raznih zgodovinskih objektov, ki so povezani s pomorskim življenjem mesta. Na sporedu bodo tudi predavanja, srečanja in razstave. Ogledi, ki bodo od 27. septembra do 27. oktobra, so brezplačni, treba pa se je predhodno prijaviti na mail rotteglobali@gmail.com ali na št. 040415141. Celoten program na www.inheritage.it.

In memoriam Vili Stegu (1989–2019)

V sivem okviru pozne jeseni razpeti smo v čakanju

V dne, ko mineva tri-deset let (28. septembra 1989), odkar se je Vili Stegu za vedno preselil k sv. Heleni na rodnem Premu, sem se spomnil misli Simone Weil, ki pravi: "Nagrada za to, da smo na Boga mislili z dovolj veliko pozornostjo in ljubeznijo, je v tem, da smo potem prisiljeni izpolniti Njegovo voljo. In obratno, to, česar ne moremo opustiti, če smo mislili na Boga z dovolj veliko pozornostjo in ljubeznijo, je božja volja". Brez dvoma: k spominom na ljudi, ki so nam zaznamovali čas, se radi vračamo; tako je tudi z menoj.

Bila sva sopotnika, čeprav sva živela daleč narazen. Oba pa sva ljubila literaturo, oba sva se rada pogovarjala o stvareh, ki so nama bile blizu, in oba sva se trudila biti predana Bogu. Zdi se mi, da je čas, ki je minil od njegovega odhoda, ostal nedotaknjen. Svež kot ob njegovem tuzemskem bivanju ... Za Vilijem so ostala njegova

dela: članki, pesmi in prevodi. Knjige. V prvi med njimi – *Trepet in poslušnost* (1985) – so poslovenjene misli Simone Weil. V drugi – *Ugašajoče sanje* – in tretji – *Samotna pot* (2004) – so zbrane njegove pesmi. Naj omenim še prevoda in italijanščino: pesniški almanah *Quando giacero 'sottoterra* (1991, A. K.) in *Sogni in estinzione* (2014), prevod

celotnega opusa, za katerega je poskrbel Ivan Tavčar.

Pri Viliju sem vedno občudoval njegov jezik, njegov čut za slovenščino, v pesmih pa mistično religioznost, ki jo je odkrival v svojem času. Stegujevi poeziji čas ni bil naklonjen, marsikomu pa je bila tudi nerazumljiva, saj je preveč povezana z globinami, ki so ga rodile. Takšnih globin se ljudje redko zavedajo, še redkejši pa z njimi vzpostavljajo dialog. Tega se je dobro zavedal. Kljub temu se ni bal bolečine, ki je spremljala njegove pesniške izpovedi. Računal je na tiste redke, ki so bili ob njegovi poeziji sposobni razmišljati. Takšni ob Vilijevi poeziji čutimo olajšanje, celo odrešitev. Njegova poezija je plod nasprotij in paradoksov, takšnih, kakršen je bil tudi sam. Bil je pokončen, načelen, tudi tedaj, ko je pri sobratih in

drugih ljudeh, s katerimi se je srečeval, videl hlastanje in grabežljivost.

Njegove pesmi ostajajo zveste triadi: Vera, upanje in ljubezen.

Izžareva jo. In se hkrati zaveda minljivosti. Ko spremljamo in podoživljamo njegovo pesem, njegov pesniški jezik, zapisano oživljamo in mu podaljšujemo vrednost. *Na dnu je beseda ostala / v skalo zakleta / (Speče korenine)*. Njegova poezija odkriva notranjo moč. *Bil je večer / ko smo v razbitih vrčih / iskali kaplje tišine / za prazne duše* (Pozraz). Preroška je njegova Zaveza: *Umril bom v škrlatnem nalivu večera...*, v kateri je napovedal svojo smrt.

Naj končam s tole mislijo iz Simone Weil: "Človek ubeži zakonom tega sveta le za tren. To so trenutki, ko se človek ustavi v sebi ... kontemplacija ... duševna praznina ... In smrt? ... Vsako bitje hrepeni po prihodnosti!" Vsakič, ko se vzpenjam k sv. Heleni nad Premom, kjer čaka vstajenja njegovo telo, me spremlja njegova Balada o koncu. Takole pravi: *Izmučena žena / neslišno drsa navzgor / na vrh hriba, / kjer njeni / v grobovih spi. / Prekriž se / in tiho moli. / Na grob ji / po razoranem licu / biserne solze rosijo.*

Ambrož Kodolja

Pesniški večer v Idrski dolini

Da b' mogle besiede

Na koncu Idrske doline, tam, kjer se reka že zagozdi med visoka, strma pobočja Kanalskega Kolovrata in beneških grebenov, je bilo v nedeljo, 22. septembra zvečer, nenavadno živahno, saj je bil v Bordonih, pod lopo, bogat pesniški večer. Prireditev, ki je bila namenjena predvsem domačinki Claudii Salamant, ki je že pred leti izdala pesniško zbirko, a je v domači vasi še ni predstavila, bi moral dejansko biti pri vaškem koritu v Salamantih, a so jo prireditelji zaradi muhastega vremena prenesli pod streho in na toplo. Pesniški večer so priredili domače društvo Val Judrio-Idrska dolina, Kulturno društvo Ivan Trinko ter čezmejno kulturno društvo Nit. Nit je združenje umetnikov, pesnikov, slikarjev, glasbenikov, ki delujejo v Posočju, Benečiji in Reziji, nekateri člani pa so tudi od drugod. Kot pravi samo ime, je namen društva povezovanje, in sicer čezmejno, izmenjava kulturnih vrednot ter umetniških besedil v slovenskem jeziku ter v narčnih oblikah, ki jih tu govorijo.

Claudio je pri branju na kitaro spremljala hčerka, Amelia Boscutti, v pesniški večer pa je prisotne popeljal s svojo harmoniko Jacopo Paravan, prav tako doma iz Idrske doline, in sicer iz Podklanca. Večerno dogajanje je nadvse spretno in dovršeno povezovala mlada, nadarjena harfistka Beatrice Bertossi, sicer doma iz Medee. Glasba je bila

Claudia Salamant

torej tokrat v rokah najmlajših, višješolcev, ki so se odlično izkazali.

Drugi del večera je bil namenjen pesnikom, članom čezmejnih društev Nit, ki so domačinom predstavili svoje ustvarjanje. Poezije so brali Rok Alboje in Marjeta Manfreda iz Tolmina, Silva Mlekuž iz Drežnice, kot beneški ustvarjalci sta se predstavili Andreina Trusgnach in Margherita Trusgnach, obe iz Rečanske doline, Alenka Petaros je prišla iz Trsta, z Opčin, iz Vipavske doline je Idrsko obiskal Bogdan Troha. Pesmi Ivanke Kostantino, ki je bila zaradi obveznosti odsotna, je brala Silva Mlekuž. Večer, ki je privabil in navdušil veliko število domačinov, se je končal v lepem vzdušju z druženjem in zakusko, pri kateri so požrtvovalni vaščani in člani društva Val Judrio - Idrska dolina res izkazali svoje gostoljubje. Naj omenimo, da je bilo na prireditvi tudi veliko gostov s slovenske strani nekdanje meje. Ti se izredno radi pridružujejo kulturnemu dogajanju na našem desnem bregu Idrske doline.

S. P.

Urškino leto 2019

Vrsta jesenskih prireditev

Kot znano, poteka letos Urškino leto (1538-2019), zato so v Grgarju, vasi, v kateri se je rodila in živela Urška Ferligoj, pripravili vrsto dogodkov. Pol so jih že uspešno izvedli, nekaj pa jih je še na programu. Urški Ferligoj, revni pastirici, ki je pasla ovce po pobočjih hriba, se je Mati Božja prikazala na Skalnici, tako so tedaj imenovali Sveto Goro, neko junijsko soboto l. 1539. Zato letos mineva 480 let od prikazanja. Marija je naročila Urški, naj na gori postavi cerkev in naj jo tam prosijo milosti. Vidkinja je prehodila vse konce in kraje, da bi dobila pomoč za gradnjo cerkve. Večkrat so jo oblasti tudi zaprle, a se je vsakič čudežno rešila. Ob 400-letnici prikazanja, l. 1939, so pred Piskovo hišo, v

njej naj bi bila rojena Urška, postavili spominsko kapelico. Še prej, l. 1931, so ob župnijski cerkvi sv. Martina na zunanji strani prezbiterija Urški postavili nagrobni spomenik. Tam naj bi bila po ustnem izročilu pokopana. Zgodba Urške Ferligoj je v Grgarju zmeraj živa. Otrokom jo pripovedujejo iz roda v rod. Ob 470-letnici prikazanja, l. 2009, so v Grgarju pripravili slovesnost pred Urškino kapelico. Prav takrat je vzklikla misel, da bi bilo l. 2019 Urškino leto. Tako se je v župniji Grgar izoblikovala skupina, ki je poskrbela za letošnji program. Urškino leto izvajajo s sodelovanjem Frančiškanskega samostana Sveta Gora, Krajevno skupnostjo Grgar in vsemi krajevnimi

Igralci igre Na Skalnici (foto Ivo Zajdela)

mi društvu. V spomladanskem delu Urškinega leta so izvedli revijo cerkvenih otroških pevskih zborov, lutkovno predstavo o Urškini zgodbi, osrednjo prireditev z gledališko predstavo *Na Skalnici* in petjem cerkvenih pesmi domačega in gostujočega zbora. V jesenskem delu pa bodo še štiri prireditve: *odprtje Urškine poti in prvi pohod po Urškini poti* – 28. septembra 2019 ob 10.00 izpred cerkve sv. Martina v Grgarju; *odkritje prenovljenega mozaika ob Urškinem grobu* (slovesna sv. maša ob prazniku sv. Martina) – 10. novembra

2019 ob 14. uri; *dobrodelni koncert Gorske Karitas* (Urška – veselje in dar) – 23. novembra 2019 ob 18. uri v dvorani Kulturnega doma Grgar in literarni večer s pesnikom frančiškanom Pavletom Jakopom (Zlati prah tlečega upanja) – 7. decembra 2019 ob 18. uri v dvorani Kulturnega doma v Grgarju. Poleg navedenega bo 6. oktobra 2019 pred rojstno hišo Urške Ferligoj ponovitev gledališke igre *Na Skalnici*, ki je bila uspešno odigrana na osrednji slovesnosti v juniju pod vodstvom Zarje Pavlin.

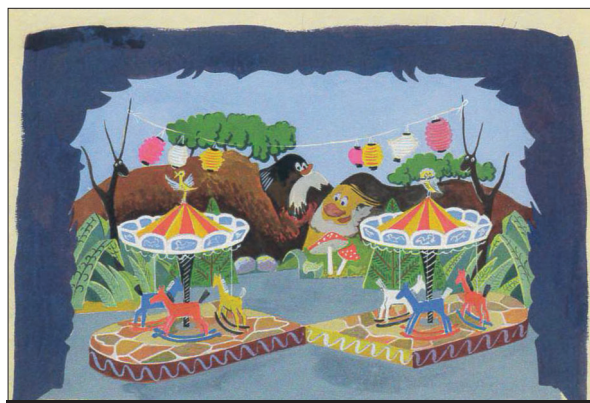
IK

Z 9. strani

"Naj nastaja ..."

Na razstavi so bili na ogled tudi drugi pripomočki za postavitev scene: orodje, režijske knjige, načrti, fotografije dela v gledališki delavnici, celo scenske podobe partizanskega gledališča. Nekaj prostora je bilo namenjenega tudi scenografiji eksperimentalnih in alternativnih gledališč. Posebno pozornost je razstava dajala nekaterim scenskim osnutkom za dramske umetnine velikega Williama Shakespeara, ki so ga tudi na slovenskih odrih zmeraj radi uprizarjali. Na njej niso manjkale seveda niti scenske stvaritve za dramska in operna dela slovenskih avtorjev (npr. Slavka

Gruma *Dogodek v mestu* v scenski zasnovi Ivana Vaupotiča, SNG Drama Ljubljana, 1931-32; Bratka Krefte *Celjski grofje*, Slovensko narodno gledališče za Svobodno tržaško ozemlje, 1950/51, in Ivana Cankarja Hlapci, Drama SNG Ljubljana, 1948/49, obe predstavi v scenski podobi Viktorja Molke). Na razstavi so bili predstavljeni tudi primerki scenografije, ki se je uveljavila med letoma 1970 in 1991. Po letu 1970 se je namreč

Jože Polajnc, Alenka išče srečo, SNG Maribor 1953-54

zgodil "veliki prelom med klasično in sodobno scenografijo". V osemdesetih letih prejšnjega stoletja so se tudi na Slovenskem "razvili različni scenografski kanoni, npr. Rističevogledališče "prostorov brez meja", ko so prizorišča bila postavljena povsod po gleda-

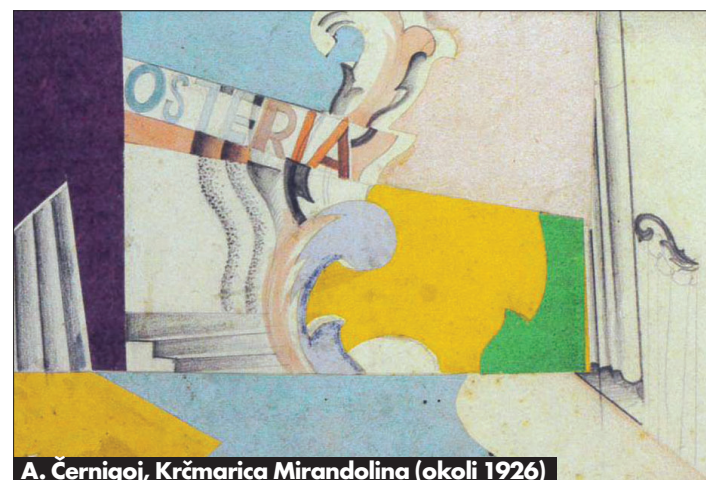
liški dvorani in tudi izven nje, gledališki "prostori igre" Mete Hočevar, "retroavangardno" gledališče Dragana Živadinova in Pandurjevo "gledališče podob".

Po osamosvojitvi Slovenije l. 1991 je tudi scenografija ubrala neke svoje nove poti in smeri ustvarjanja, ki nihajo med praznim odrom in "vizualno polnimi scenografijami, ki izkoriščajo možnosti sodobnih medijev (luč, video, film, računalnik)".

Avtorica skrbno zamišljene in predstavljene razstave Ana Kocjančič je napisala tudi obsežno monografijo v dveh delih *Prostor v prostoru: Scenografija na Slovenskem od 17. stoletja do*

leta 1991, ki jo je izdal Slovenski gledališki inštitut in prinaša tudi bogato slikovno gradivo. Kustosinja razstave je bila Tea Rogelj iz Slovenskega gledališkega inštituta, ki je izredno dragocena in zelo dejavna slo-

venska ustanova in domuje v lepi stavbi na Mestnem trgu 17 v Ljubljani. V njej pa se z gledališko umetnostjo ukvarjajo prijazni, vljudni uslužbenci – raziskovalci oz. varuhi "modrice Talije".

A. Černigoj, Krčmarica Mirandolina (okoli 1926)

V Ljubljani bo 10. oktobra vsesplošna manifestacija

Vseslovenski protest proti sedanji oblasti z geslom Rešimo Slovenijo!

V Sloveniji so razmere na večini področij kritične in skoraj nevdružljive, zaradi česar so mnogi napovedovali ali pričakovali t. i. vročo jesen, ko bi ljudje v okviru civilno družbenih gibanj, in nemara tudi opozicijskih strank, dosegli spremembe v državi. "Kdo smo? Kam gremo?", se je zapisalo slikarju in časnikarju Jožetu Bartolju, ki dodaja: "Moje mnenje je, da se kristjani v družbi premalo izpostavljamo. Ljudem je treba omogočiti, da lahko izražajo svoje mnenje". Janez Jerovšek, nekdanji generalni direktor in pozneje predsednik nadzornega sveta RTV Slovenija, pa zatrjuje, "da v Sloveniji ne gremo ne naprej in ne nazaj. Levičarske vlade so se izpele. Ostanje nam samo, da čakamo na spremembe, ki bodo udarile v naš že zarjaveli sistem".

Vlada Marjana Šarča na kritike, opozorila in predloge, čeprav dobronamerne in skladne z ustavo in načeli parlamentarne demokracije, ni odgovorila in ne odgovarja. Njen bojkot opozicijske politike in njenih stališč je popoln. Premier ga le občasno popostrvi s kakšnim dovtipom. Zaradi slabih razmer v družbi in državi se je nekdanji mariborski župan Franc Kangler, ki je bil sam žrtev političnega, policijskega in pravnega preganjanja, odločil za organiziranje vseslovenskega protesta z geslom ali naslovom *Rešimo Slovenijo*. Potekal bo 10. oktobra, ob 16. uri na Prešernovem

trgu v Ljubljani. Franc Kangler, ki so ga brutalno odstavili s položaja prvega človeka Mestne občine Maribor, zatrjuje, "da ga je k zamisli o protestu spodbudil predvsem odpis 29 milijonov evrov dolga podjetjem, ki so v lasti družine ljubljanskega župana Zorana Jankovića, in neodzivnost državnih organov v tem primeru". Na napoved vseslovenskega protesta so se odzvali in se še odzivajo mnoga društva in ustanove civilne družbe, udeležbo na protestu pa sta napovedali tudi opozicijski stranki, SLS in SDS. "Vlada Marjana Šarča se bo morala na protestu prvič javno soočiti z ljudstvom", napoveduje Franc Kangler, Marjan Podobnik in Janez Janša. Predsednik največje opozicijske in parlamentarne stranke, Janez Janša, je soglasje s protestom dopolnil z mnenjem, "da bo protest v Ljubljani uperjen proti sleparjem, sicer pa je tudi skrajni čas, da se v Sloveniji začne izvajati vladavina prava". Vinko Vasle, časnikar in nekdanji direktor Radia Slovenija, pa je napoved protesta v Ljubljani komentiral v svojem znamenem slogu. Dejal je: "Gledam, poslušam Zorana Jankovića na POP TV in se čudim, kaj je z našim narodom, da ne znoji. Demokracija je v Sloveniji popolnoma padla".

Novinar, ki je bolj zapisovalec dogodkov in spremljevalec dogajanja v Sloveniji kot pa ocenjevalec in komentator različnih zadev, ne more in ne želi izrekati mnenja o primernosti ali ne-

primernosti vseljudskega protesta zoper sedanje oblastnike. Opredeležujem pa se do neke druge teme. Gre za napoved Stranke Alenke Bratušek, da bo začela zbirati podpise za razpis referendum o položaju in financiranju zasebnih osnovnih šol. Stranka Alenke Bratušek bi z referendumom, ljudskim glasovanjem, rada obšla oziroma izničila odločbo ustavnega sodišča o enakopravnosti javnih, to je državnih osnovnih šol, in zasebnih osnovnih šol glede financiranja javno določenih programov v njih. Zasebnih osnovnih šol je v Sloveniji le pet ali šest. Referendum, ki ga napoveduje Stranka Alenke Bratušek, ne bi bil obvezujoč, njegova izvedba pa bi stala toliko, kolikor bi stalo financiranje razširjenega javnega programa v omenjenih petih ali šestih osnovnih šolah v prihodnjih desetih letih. Iz kronike drugih pomembnih in odmevnih dogodkov navajam, da se končujejo priprave na začetek novega študijskega leta 2019/2020, (poimenovalo je tudi kot akademsko leto, op. a). Začelo se bo 1. oktobra. V Sloveniji je dovolj dobrih možnosti, pogojev in študijskih smeri za sodobno izobraževanje na univerzah in drugih visokih šolah. Priprave na študij potekajo tudi ob poudarjanju pomembnosti univerze v Ljubljani ob stoletnici njene ustanovitve. V novem študijskem oziroma akademskem letu jo bo obiskovalo okoli 40 tisoč slušateljev iz Slovenije in tudi

drugih držav. Med študenti bodo tudi Slovenci iz Italije, a njihovo število še ni znano. Univerzo v Ljubljani sestavlja 23 fakultet in tri umetniške akademije. Pouk na njej, kot tudi na državnih univerzah v Mariboru in na Primorskem, je brezplačen. Na zasebnih univerzah in v drugih visokošolskih zavodih, ki jih je v Sloveniji veliko, morda celo preveč, pa nudijo plačljiv študij. Državni programi določajo, naj bi v Sloveniji postopno imeli 35 univerzitetnih študentov na vsakih tisoč prebivalcev.

Prof. dr. Boštjan Botas Kenda, prorektor Univerze v Ljubljani, zatrjuje, "da je danes Univerza v Ljubljani med tremi odstotki najboljših univerz na sve-

tu". Nekateri dvomijo o tem. Resnica pa je, da zasebna Fakulteta za poslovne vede Katoliškega inštituta v Ljubljani že deluje kot prva fakulteta prihodnje Katoliške univerze v Sloveniji. Ob naslednji novici se mi skoraj tresajo roke od vzburljenja in presenečenja. Manica Ferenc je v slovenskem katoliškem tedniku Družina navedla, da tudi v Sloveniji obstajajo posamezniki, "ki računajo, da bo medicinska znanost v prihodnje tako napredovala, da bodo ljudje postali nesmrtni. Zato bi lahko človeka zamrzili po vseh mogočih postopkih ter potem enkrat tudi odmrznili. Sodelavka tednika Družina Manica Ferenc se upravičeno sprašuje, "ali ni to utopično zaupanje"?

Marijan Drobež

Slovenska odbojgarska reprezentanca se bo še drugič v štirih letih borila za kolajne na evropskem prvenstvu. Po fantastični predstavi in zmagi proti Rusiji v Ljubljani v prepornih Stožicah se je slovenska odbojgarska reprezentanca uvrstila v polfinale evropskega prvenstva. Odlični servis, izjemne blokade, natančnost, zbranost, vse to je prineslo fantastično zmago nad odličnimi Rusi in četrtkovo polfinalno tekmo s Poljsko, svetovnim prvakom. V Ljubljani bo tako v četrtek, 26. t. m., na sporedu še en odbojgarski spektakel.

Slavnostna obeležitev treh pomembnih obletnic

Veliki dvorani Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica je v nedeljo, 15. septembra 2019, zavelo slovesno vzdušje. S slavnostno prireditvijo, poimenovano *Spomin, zarisan v čas*, je Slovensko narodno gledališče zabeležilo tri zelo pomembne obletnice: 50-letnico profesionalizacije gledališča, 25-letnico postavitve današnje stavbe gledališča in 15-letnico pridobitve statusa narodnega gledališča SNG Nova Gorica. Pod taktirko umetniškega vodje Marka Bratusa se je na odru SNG Nova Gorica z rahlo hudomušno ironičnim nadihom, tudi na rovaš ne ravno rožnate finančne zmogljivosti gledališča, v sliki in besedi, in strnjeni obliki pred gledalci razgrnilo kar nekaj zgodovinskih utrinkov iz 50 let dolge ustvarjalne poti tega gledališča na zahodnem robu slovenske zemlje. Nekaj trenutkov iz gledaliških biserov zadnjih sezon (*Baron Münchhausen*, *Realisti*, *Peter Kušter*, *Zadnjih pet let*, pa še nastop Iztoka Mlakarja, ki je ob spremljavi kitare zapel song iz nastajajoče predstave *Tuto šomato*) so nam v živo zelo iskriko prikazali člani SNG Nova Gorica in tako popestrili večer in razveselili občinstvo. Povezovalce prireditve je bil igralec, "veteran", eden od stebrov gledališča, Radoš Bolčina. V sedemdesetletnem avdiovizualnem posnetku sta igralca Jože Hrovat, že 40 let (!) zvest član tega gledališča, in mlada Patrizia Jurinčič Finžgar preletela bogato zgodovino novogoriškega gledališča in seveda omenila njegove glavne mejnike. Polpro-

fesionalno goriško mestno gledališče je bilo ustanovljeno l. 1955. Oktobra istega leta je skupina v glavnem ljubiteljskih igralcev uprizorila *Celjske grofe* Bratka Krefta v dvorani okrajnega ljudskega odbora. Tako se je zgodila prva premierna uprizoritev polpoklicnega gledališča, ki je stremelo po tem, da bi kdaj postalo poklicno gledališče za celo Goriško. Svoj prvi stalni hram je dobilo novembra l. 1957 na Soški cesti v Solkanu, kjer je najprej živel Linhartov *Ta veseli dan ali Matiček se ženi*. Tu je ustvarilo nič koliko nepozabnih predstav z zdaj že marsikaterim pokojnim igralcem in režiserjem. Leto 1969 je zelo pomemben mejnik za to gledališče, saj

na razvoj in uveljavitev gledališča. Tesno, a z umetniško ustvarjalnostjo nabito solkansko dvorano je PDG zapustilo maja l. 1994 in se preselilo v novo, zelo sodobno zasnovano poslopje z vsemi potrebnimi prostori za gledališko delovanje in s tehnično odlično opremljenim odrom. Na slovesnem odprtju je bila predstava *Krst pri Savici* Dominika Smoleta, v režiji Janeza Pipana. Od tedaj se je zvrstilo ogromno število imenitnih predstav slovenskih in svetovno znanih dramatikov – tudi več prazvedb – v izvedbi domačega ansambla, ki se je z leti povečal, pa tudi dru-

Župan Miklavčič čestita direktorici SNG Nova Gorici Maji Jerman Bratec (foto atelje Pavšič Zavadlav)

je tedaj postalo poklicno in se preimenovalo v Primorsko dramsko gledališče (PDG). Pod tem imenom so nastale čudovite, nepozabne predstave. Od leta

gih slovenskih in tujih gledališč. Čudoviti, povsem drugačni predstavi, absurdna *Plešasta pevka* Eugena Ionesca v režiji Vita Tauferja in "Ljudska igra" *Tistega le-*

pega dne (po besedilu Cirila Kosmača in Srečka Fišerja) v režiji Borisa Kobala, sta imeli več kot sto ponovitev in prejeli marsikatero priznanje. Velik odmev so imele tudi številne druge predstave, kot npr. *Martin Kačur*, *Balada o trobenti in oblaku* Ivana

Utrinek iz predstave *Realisti* (foto atelje Pavšič Zavadlav)

Cankarja in Janeza Povšeta, Cirila Kosmača in Janeza Povšeta, *Medtem Srečka Fišerja*, *Kaj je resnica?* in *Šest oseb išče avtorja* Luigija Pirandella, *Dogodek v mestu Gogi* Slavka Gruma, *Don Kihot* Mihaila Bulgakova, *Rdeči nosovi* Petra Barenca, *Ljudožerji* Gregorja Strnišča, *Zmagoslavje ljubezni* Pierra de Murivauxa, *Kralj Richard III.*, *Hamlet*, *Sen kresne noči* W. Shakespearja, *Kone igre* in *Čakajoč Godota* Samuelu Becketa, *Kralj umira* Eugena Ionesca...

Leta 2004 je gledališče dobilo status narodnega gledališča in se preimenovalo v Slovensko narodno gledališče Nova Gorica. Ta naziv imata v Sloveniji samo še SNG Drama Ljubljana in SNG Maribor. Gledališki dvorani so l. 2011 prizidali še prepotrebni prostor za malo dvorano, izvrstno tehnično opremljeno, primerno za izvedbo komornih in "eksperimentalnih" predstav. Cilj gledališča se v teh letih ni spremenil: ponuditi kakovostno in pe-

stro paleta predstav gledalcem iz širše Goriške in Slovenije nasploh. Na slovesni nedeljski prireditvi, ki je potekala pod pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije Boruta Pahorja (z njim se je vodstvo gledališča srečalo v

sto ustvarjali in ustvarjajo v tem gledališču, saj "ta imenitni zaris tudi skozi prihodnji čas gotovo ne bo zbledel". Za njo je na oder prišel novogoriški župan dr. Klemen Miklavčič, ki je poudaril, kako je gledališče povezano z usodo in širitvijo novogoriškega mesta. Opozoril je na uspehe, ki jih je doseglo, pa tudi na pomembnost kulturnega delovanja, tudi v sodelovanju z Goriško. Tudi slovenski minister za kulturo mag. Zoran Poznič je omenil zgodovinski razvoj gledališča, ki nima le umetniške vrednosti, ampak je na tem koncu državnega ozemlja "svetelnik, obet, spomenik vsem tistim, ki so za to slovensko besedo krvaveli".

Poudaril je tudi da SNG Nova Gorica predstavlja mnogo več na simbolni vrednosti. Ne smemo pozabiti namreč na identiteto. Izmed tistih, ki so si veliko prizadevali za to gledališče in za vse, kar ta ustanova predstavlja, je posebej omenil Sergeja Pelhana, enega izmed nekdanjih direktorjev SNG Nova Gorica. Primorska himna *Vstala Primorska*, ki so jo na odru zapeli člani grgarskega zbora, pa tudi veliko ljudi v dvorani, je zaokrožila slovesno prireditev, ki je hotela biti tudi hvaležen spomin na vse tiste, ki so pripomogli k rasti gledališča in jih danes ni več med nami.

Iva Koršič

UNITRI Nova Gorica

Srečanje z dr. Bavčarjem

UNITRI Nova Gorica vabi na srečanje z dr. Evgenom Bavčarjem, 8. oktobra, ob 18. uri v dvorano Območne obrtne zbornice Nova Gorica. Razgovor na temo Slovenska identiteta v stiku s kulturami sveta in Evrope bo vodil Gorazd Humar. Prijave sprejemamo na sedežu UNITRI ali po telefonu 031 738 199: Več na spletni strani UNITRI.

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (53)

Do sredine dvajsetega stoletja so ženske po večini rojevale doma. Rojstvo otroka je vedno predstavljalo blagoslov za družino, saj je, še posebno v revnejših, kmečkih družinah pomenilo novo pomoč pri opravilih, torej delovno silo. Ko se je v družini rodil drugi otrok, so vedno pravili, da je prvorojenec "padel s fige". V nosečnosti so mamice plette in šivale za dojenčka, kvačkale so copatke, ki naj bi prinašale srečo otroku, in po rojstvu so mu daljša srajčka oblačile narobe, saj so bile prepricane, da ga bodo tako obvarovale pred čarovnicami - "štrigami".

Danes se redkokdaj dogaja, da oče ni prisoten ob rojstvu otroka, do pred dobrimi sto leti pa je bil to dogodek, kateremu so lahko prisostvovali samo ženske. "Obrudenci", porodnici, je priskočila na pomoč vaška babica, ki ji je, v primeru, da ni bilo drugih žensk v družini, sledila celih osem dni po porodu. Tudi starejši otroci so morali iz hiše med porodom: pozimi jih je babica poslala "brat fšine", poleti pa "brat za kozu". Šele

po porodu, ko so ženske porodnico umile, jo preoblekle, zamenjale rjuhe in odeje na postelji in prav tako pripravile otroka, je lahko oče stopil v sobo. Ženske se v nosečnosti niso odpevovale delu na poljih, v hlevu in hiši: nona mi je večkrat pripovedovala, da je delala na njivi še do nekaj ur pred porodom! Spol otroka so ljudje ugibali po obliki nosečnicinega trebuha - če je bil trebuh okroglejše oblike, naj bi se rodila deklica; po lepoti njene kože - mozolji in madeži na koži so pomenili, da se bo rodil fantek; po duševnem stanju bodoče mamice - samo z dobro voljo bo povila sina! Po porodu so se mamice vendarle skušale ravnati po določenih pravilih, da ne bi škodile sebi in novorojenčku. Celih štirideset dni niso smele prati perila, tudi pometanje tal je bilo prepovedano, dalj časa so morale paziti nase in določena dela so jim bila prepovedana; starejši ženske so govorile: "štirideset dni porudenco varje Marija pod svojim plaščem". Novorojenčka so tesno povijale v štručko in večkrat puščale samega v zibelki ali skatli: k njemu so se vračale vsake tri ure, da so ga dojile in previle. Starejši bratci in sestrice niso smeli previjati dojenčka, dolker mu popkovina ni odpadla. Mamice so dojile še veliko časa po porodu - "mali Poldo je bil že velik, ko je hodil k mami na njivo in s seboj nosil stolček, da ga je lahko dojila". Ženske

so se prve tedne skušale izogibati določeni hrani, predvsem zelenjavi in kislim jedem, ki bi lahko "šle v mleko" in otroku povzročale krče v želodcu, pile pa so belo vino, ker so ljudje nekoč verjeli, da pospešuje "proizvodnjo" mleka.

Nekoč so imeli veliko otrok tudi zato, ker je bila umrljivost novorojenčkov zelo visoka, zaradi tega so malčku kmalu po rojstvu dali ime in ga krstili. Če je šlo pri porodu vse srečno, so otroka krstili tri tedne po rojstvu. Imeti je moral dva krstna botra, ki sta bila navadno poročni prič staršev - njuna naloga je bila ta, da sta v primeru smrti staršev skrbela za otroka. Dojenčka so za krst oblekli v novo belo srajčko, na sebi pa je imel tudi poseben krstni prticek. Nekoč je bilo v navadi celo, da je mama ostala doma in sta novorojenčka v cerkev nesla boter in botra, prisotna je bila tudi babica, obredu pa je seveda sledilo praznovanje. Tudi izbira imena ni bila samo mamina odločitev: večkrat je sinček, po navadi prvorojenček, dobil ime po očetu, hčerka pa po mami. Ime so določali tudi po svetniku, ki je godoval na dan, ko se je otrok rodil, včasih sta ga izbrala celo krstna botra, ki sta edina otroku ob tej svečani priložnosti kaj podarila: navadno, po svojih zmogljivostih, hrano, denar ali drobno zlato verižico ali zapestnico. Tudi

nezakonski otroci so dobili ime po svetniku, večkrat pa so jih krstili v zakristiji in ne v cerkvi. Le sčasom je postal krst družinski dogodek, predvsem potem, ko so ženske začele rojevati v bolnišnicah. Tedaj so se spremenile stare šege in

navade, povezane s prvimi dnevi po rojstvu, kot so bile tudi točno določene prehrabne navade, porodnici so namreč nekoč takoj po porodu postregli s kokošjo juho, saj so verjeli, da ji bo "povrnila moč", od časa do časa pa je morala popiti tudi kozarec črnega vina "za kri". Njeni starši so ji prinesli jajce in "ta boljši kruh", ki ga je delila z ostalimi otroki. Nekaj dni po porodu si je mamica lahko privoščila prežganko, močnik ali juho z vlivanci.

VLIVANCI

Sestavine:

2 jajci, 2 zvrhani žlici moke.

Priprava:

V lonček "s kljunom" ubijemo dve jajci ter vmešamo vanju moko. To stepamo tako dolgo, da postane testo gladko - biti mora gosto, a tekoče. Testo naj počiva v lončku pol ure, nato pa zakuhamo vlivance v vrelo juho, tako da držimo lonček tako visoko nad juho ter počasi vlivamo vanjo testo. Ko priplavajo vlivanci na površino, jih z žlico nekoliko odstranimo, da lahko naslednje vlijemo v juho. Vre naj nekaj minut. Bog žegnaj!

SSG Abonmajnska sezona 2019/2020 v Gorici

Nedvomno čudovita!

V goriškem Trgovskem domu so v ponedeljek, 23. septembra 2019, v dopoldanskih urah predstavili novo abonmajnsko sezono Slovenskega stalnega gledališča Trst za Gorico, ki se bo kot v tržaškem Kulturnem domu vila pod naslovom *Nedvomno*

občino Gorica in Glasbeno matiko. Na odru bo zaživel muzikal *Briljantina*, v izvedbi ekipe Prospot. 11. novembra bo v KCLB uradna premiera (kot je poudaril Malalan želi gledališče vsako leto imeti eno premierno uprizoritev v Gorici) prazizvedbe dela Saše Pavček *Na valovih*, ki

seben gledališki dogodek: v okviru čezmejnega sodelovanja s Slovenskim narodnim gledališčem Nova Gorica si bodo abonenti v SNG Nova Gorica ogledali uprizoritev *Baron Münchhausen* Grigorija Grigorina v režiji Yulie Rochina. Razumevajoča mati je ena od pro-

Danijel Malalan, Igor Komel, Fabrizio Oreti in Franka Žgavec

čudovita. Letos je v ospredju predstav ženska. Na tiskovni konferenci so o sezoni spregovorili Danijel Malalan, direktor in umetniški koordinator SSG, Igor Komel, predsednik goriškega Kulturnega doma, Franka Žgavec, predsednica Kulturnega centra Lojze Bratuž, in Fabrizio Oreti, odbornik za kulturo v goriški občinski upravi. V imenu SSO in SKGZ za Goriško sta najboljše želje za uspeh sezone izrekla Julijan Čavdek in Marino Marsič. Kot je že v navadi, se bodo predstave v Gorici zvrstile v obeh kulturnih hramih, Kulturnem centru Lojze Bratuž in Kulturnem domu.

Goriški abonma je nastal, kot že vrsto let, v sodelovanju s Kulturnim domom in Kulturnim centrom Lojze Bratuž. Obsegal bo sedem predstav, pet v produkciji SSG, muzikal, predstavo v SNG Nova Gorica in še dva glasbena dogodka, ki ga bosta, kot je v navadi v zadnjih letih, ponudila abonentom oba goriška kulturna doma. Sezona v Gorici se bo začela 22. oktobra v gledališču Verdi v sodelovanju z

jo režira Alen Jelen in ima za protagonistko žensko. To vlogo igra Barbara Cerar, nekdanja članica SSG, zdaj SNG Drama Ljubljana. Predstava se dogaja v radijskem studiu, kjer novinar gosti slavno operno pevko. *Humoren in provokativen pogovor odpira vprašanja o odgovornosti umetnika v današnjem svetu vojn, nasilja, ksenofobije in nacionalizma*. Uprizoritev je sad sodelovanja SSG s Cankarjevim domom in SKUC gledališčem. Besedilo je nastalo na podlagi radijske igre Arija, ki je leta 2007 prejela nagrado UNESCO - Mir in prijateljstvo med narodi. Tudi goriški abonenti bodo lahko uživali ob klasični Goldonijevi komediji *Krčmarica Mirandolina*, ki bo v režiji Katje Pegan na sporedu 9. decembra v Kulturnem domu. Pohlep, denar, prevare, laži, kraja in razprodaja vrednot so žal stalnice tudi v naši razčlovečeni družbi. Zato je *Mirandolina* (odigrala jo bo Nika Petruška Panizon), ki se bori tudi za osnovno človeško dostojanstvo, še kako aktualna. 13. januarja 2020 bo za abonente po-

tagonistk predstave *Samo konec sveta*, ki bo na sporedu 17. februarja 2020 v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Režiral jo bo Vladimir Jurc, prvak SSG, ob svoji 70-letnici. Komorna drama francoskega avtorja Jean-Luca Lagarceja govori o posledicah nezmožnosti komunikacije v družinskem krogu.

Dne 23. marca 2020 se bodo goriški gledalci nasmajali, a tudi zamislili ob dvojezični predstavi *Zois, it.si - Globalni razsvetljenci*, katere sooblikovalci so Sabrina Morena, Martin Lisiach in Danijel Malalan. V njej so poudarjene teme sožitja v medkulturnem prostoru, tudi s humorističnim obravnavanjem lokalne zgodovine. Protagonist je veliki razsvetljenec Žiga Zois. Predstava je ob 200-letnici Zoisove smrti (pa tudi Valentina Vodnika) nastala v sodelovanju z ZSKD in Zadrugo Bonaventura / Gledališče Miela. Letošnja ponudba predstav v produkciji SSG se bo sklenila 20. aprila 2020 z dramo *Čudovita*.

/ str. 15
IK

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (260)

Hipertiroza v naturopatiji (3)

Največ arzena se zaradi industrializacije in onesnaženosti voda nahaja v ribah, pesticidi, pivu, kozmetiki, barvilih, strupu za miši, konzervansih za les, odstranjevalcih plesni idr. Težave, ki jih arzen povzroča v našem telesu, so anoreksija, prekomerno izpadanje las, glavobol, deficit ledvic, šibkost, dermatitis, diareja, deficit jeter in želodca, vročina, edem, herpes, bolečina v grlu, bledolichnost, vrto-glavice in ne nazadnje tudi rak (pod pogojem, da se arzen pojavlja v telesu v velikih količinah). Opravili so mineralogram na laseh Napoleona in rezultati so pokazali, da je imel v telesu osemkrat večjo dozo arzena od tiste najvišje, ki se za človeško telo šteje za toksično nevarno.

Nekateri zgodovinarji zatrjujejo, da so Angleži po majhnih dozah zastrupljali Napoleona ves čas njegovega bivanja na otoku sv. Helena, in sicer so mu arzen v manjših količinah dnevno dodajali v kavo in v barvo, s katero so prebelili stene hiše, v kateri je Napoleon živel v izgnanstvu na otoku. Napoleon je umrl zaradi krvavitve na želodcu, vzrok katere naj bi bila po vsej verjetnosti ra-

kava rana s predhodnim kroničnim gastritisom.

Če rezultati mineralograma (testa las) pokažejo, da je v našem telesu povišana vrednost arzena, je primerno s kelacijo ta mineral odstraniti iz telesa.

Povišane vrednosti živega srebra v krvi se nam lahko kažejo kot alopecija, to je zgubljanje las po predelih, navadno v krogih, ki so lahko tudi selitveni. Druga težava, ki nam jo lahko povzroči živo srebro, je katarakta na očeh: živo srebro je namreč antagonist cinka, torej je v nenehnem tekmovalstvu s cinkom, vendar je za malenkost močnejše. Posledično prevladuje živo srebro, s pomanjkanjem cinka pa je povezana tudi slaba absorpcija vitamina A, ki potrebuje cink, da ga telo lahko sploh vsrka. Sam vitamin A pa je po-

memben za krepitev očesa. Skratka, če je v nas prisotna povišana vrednost živega srebra, je onemogočeno dovajanje cinka in tudi vitamina A. Če želimo težavo odpraviti, moramo najprej iz telesa izločiti živo srebro, šele potem lahko dodamo cink, ki bo skrbel za pravilno absorpcijo vitamina A.

/ dalje
www.saeka.siNOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USP in Zveze katoliških tehnikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 24. septembra 2019, ob 13. uri

Družba, v kateri so zakoni uničili celo solidarnost

Celo trgategv so nam prepovedali

Trgategv. Slovenci imamo državno himno, ki poje o vinu in trtah, in zato predobro vemo, kaj pomeni trgategv, kakšno je ali kakšno bi moralo biti vzdušje na njej. In trgategv narodu, ki je vezan na zemljo, glasbo in veselje, pomeni veliko. Rojena sem v mestu, zato dolgo let nisem vedela, kako je, če si vabljen na trgategv. Ko sem bila še otrok, so starši veliko govorili o tem. Kako lepo bi bilo, če bi nas kdo od znancev povabil na trgategv... In tako je v meni rasla želja, da bi res šla na trgategv. Čeprav sploh nisem točno vedela, zakaj in od kod ta želja. Menda, to sem zoznala v pripovedih, je trgategv nekaj veselega, ljudje se skupaj smejejo, trgajo grozdje, se zbirajo na malici in kosilu, veselijo se sonca, družbe in seveda tudi skupaj zapojejo. Priložnosti, da bi vse to tudi doživela, pa dolgo ni bilo. Živeli smo v predmestju, pri Sv. Ivanu, vinogradov tam ni bilo. Tudi sošolci in prijatelji so bili iz mesta. Trgategv je dolgo živela samo v mojih sanjah. Prva priložnost, da sem šla na trgategv, se mi je ponudila, ko sem se preselila na Kras, v Repen. Tam so imeli skoraj vsi svoj vinograd. Tisti, ki so pridelali nekaj vina le zase, so navadno trgali sami ali s sorodniki. Drugače je bilo za tiste, ki so imeli več trt in so enkrat ali dvakrat letno odprli "osmico". Ti so ponavadi potrebovali precej delovnih rok

in so na trgategv vabili tudi prijatelje in sosede. Zraven nas je bila osmica, ki so ji rekli "Pri Batkovi", sosedje smo bili in že prvo leto so nas povabili, da bi trgali v njihovih vinogradih. To je bilo pred kar nekaj leti. Tedaj še nihče ni trgal konec avgusta. Dobro se spominjam, da je bila trgategv prve dni oktobra; jutra, ko smo navsezgodaj odhajali v vinograd, so bila rosna in mrzla. S prezeblimi rokami smo komaj čakali, da nas je segrelo zgodnje sonce ter obenem pregnalo kaplje in vlago z grozdov in listja. Seveda nas je gospodinja že pred delom nekoliko ogrela s krepko kavo. Kdor je hotel, je dobil zraven še šilce žganja. Sama sem se zadovoljila z mlekom, saj sem komaj prišla iz mesta na Kras in pitja nisem bila vajena. Predvsem ne v zgodnjih jutranjih urah. Še zdaj se mi zdi, da spada kozarec vina v večerno zakulisje. Trgati smo začeli tako zgodaj, da so nam prsti olesneli v mrazu. Jesensko sonce je grelo le polagoma, grozdje je bilo mokro in plesnive jagode je bilo treba ročno odstraniti. Starejšim je šlo delo kar hitro od rok in so polnili vrč za vrčem. Ker sem bila prvič na trgatvi in sem se povrhu držala ukaza, naj skrbno prebiram poškodovane jagode in naj v vrč mečem samo zdravo grozdje, mi je delo šlo dokaj

počasi od rok. Pa kaj zato. Sonce nas je počasi vendarle ogrelo, marsikdo je zapel sredi trgategv, pogovarjali smo se o vsem mogočem in čas je mineval hitro. Že nekoliko utrujeni smo pohiteli na kosilo, čakala nas je cela vrsta dobrot, tako da smo morali spiti precej močno kavo, da smo bili spet sposobni za

hitenja in vrveža. In brez tiste neizprosne samote, ki jo čutiš, ko si sredi množice na ulici. Tujec med tujci, ki si nimajo kaj povedati. Trgategv pomeni predvsem družabnost. Zvečer smo utrujeni, v nas so pesmi, vino, domača hrana in oči se nam počasi zapirajo. Poslušam

delo. In tako je šlo naprej do večera. Dišalo je po jeseni, trte so rdele, teranove jagode so bile trpke in črne, nekje se je oglašal škorec, zadnje lastovnice so letale nad kraškimi hišami. Idila na vasi, taka, kot sem jo sanjala že kot otrok. Tedaj, ko sem imela zase samo pločnike in asfalt in ni bilo travnikov, dreves, kaj šele vinogradov. Meščani sanjamo o življenju na vasi, brez hrupa,

pripovedi o vaškem življenju, srkam vino, ki že diši domače, saj poznam že vsako trto. Večerjamo na borjaču med kaminimi zidovi, pod balkonom je lastovičje gnezdo, iz kleti diši po grozdju, ki prehaja v mošt. Roke in obleka so lepljive, v lase se mi je zagodil list, rdeč kot teran in kot zemlja. Kras. Kako trpko dišijo izpraznjene brajide. Trgategv na Krasu je bila prva in edina v mojem življenju. Ko sem se preselila sem, na mejo med Furlanijo in Benečijo, so me povabili, da bi trgala za denar. A nisem sprejela. Zdelo se mi je, da bi nekako oskrunila spomin na nekaj našega, domačega, dragocenega. Na prastaro družjenje. Ampak kraški vinogradi so nekje daleč za mano. Tu, kjer zdaj

živim, je vino industrija. Trte ne smejo rasti sredi kamenja, večina jih ima namakalni sistem. Ptice med brajdami ni več, niti češenj in živih mej. Pokrajina je drugačna. Rojeva za denar in pesmi ni slišati. Med trtami so bogate vile z bazeni. Sem prihajajo turisti, predvsem Nemci in Avstrijci. Gledam prelestno pokrajino, odeto v barve jeseni, in skrbno obdelane vinograde. Vse je na mestu, vse je urejeno, oblike so kot geometrični liki. Vse, kot mora biti. Tudi zaslužek.

V tem jesenskem času se seveda vsi še vedno pogovarjamo o trgategv. Slovenci smo, pa še Primorci povrhu. Vino, latnike, grozdje, vse to imamo v krvi. In ko mi prijatelj pripoveduje, da bodo konec tedna v Nabrežini trgali, sem mu malo nevoščljiva, ker pomislim na smeh, na družino, na pesmi in na dolge večere po trgatvi. "Nič ni več tako, kot misliš", me zadene kot strela z jasnega. Gledam prijatelja, ta samo zmajuje z glavo. Pri bratu imajo manjši agriturizem, nekaj več kot osmico, dve stanovanji oddajajo v najem. Povrhu sta seveda z ženo zaposlena, na šoli in v uradu. Kmetija ne daje dovolj zaslužka za preživetje. Vendar je to že obrt. Trgajo lahko le najtesnejši sorodniki po prvem kolenu. Nobenih sosedov, nobenih prijateljev, nobenega petja. Hitro bo treba delati do poznega večera, ker bo trgačev malo, dela pa veliko. Petje se je oglašalo v veselem vzdušju, ko se je na trgatvi zbrala lepa, velika družina. Zdej zakoni družjenje prepovedujejo. Molčim. Ne morem verjeti, da je res. In zvečer, ko sem čisto na drugem koncu naše male primorske vinske dežele, v Britofu, pri prijateljici, ki ima gostilno, spet vprašam. "Ali je tudi v Sloveniji tako, da na trgategv ne smeš več vabiti znancev in prijateljev", me

zanima. Prijateljica pove, da je tudi v Brdih tako in drugod po Sloveniji. Prijatelji ne smejo več pomagati nikjer, niti v vinogradu niti pri prenovi hiše ali stanovanja. Evropa, dodaj. Evropa, ponovim. Evropske norme, ki naj bi nas ščitile pred delom na črno, pred izkoriščanjem, pred zatajevanjem dohodkov državi. V resnici dohodkov tu nikoli ni bilo. Prijatelju smo radi priskočili na pomoč, ko si je popravil streho ali gradil prizidek, trgategv je bila priložnost za druženje. Nekoč je bilo to sodelovanje med vaščani še veliko tesnejše. Pomagali so si pri vsem, pri žetvi, oranju, košnji, ličkanju. Med kmečkimi opravili so se ljudje spoznavali, družili, veselili. Rojevale so se ljubezni, prijateljstva. In samota ni bila tako moreča, kot je dandanes. Evropa uvaja nove norme proti delu na črno. Družba napreduje in se razvija. Modernizacija, red, govorniki. Tako nam govorijo. V resnici izginja solidarnost. Tista lepa, širokosrčna solidarnost, ki se rima z besedo varnost in o kateri skoraj nihče več ne govori. Solidarnost med ljudmi, med preprostimi, revnimi ljudmi. In v tej urejeni družbi smo vsak dan bolj sami, bolj prepuščeni sami sebi, bolj prestrašeni in odtujeni. In seveda bolj revni. Vsaj v duši. Vsak dan nastajajo novi zakoni, ki nam prepovedujejo, da si med seboj pomagamo, ne da bi zato zahtevali plačilo. Medsebojna pomoč je v sodobni družbi prepovedana. Solidarnost tudi. Vse bolj pomemben je denar. Denar, zaslužek in dobiček. V resnici smo vsak dan bolj revni, vsaj večina nas je revnih. In komaj shajamo do konca meseca. Denar imajo samo nekateri. Izbranci. Samo denar, kajti osamljenosti tudi najbolj bogati ne morejo ubežati. Samota je prekletstvo naše dobe. Naše omikane, urejene, napredne družbe. V kateri so zakoni uničili celo solidarnost. **Suzi Pertout**

Svetovno prvenstvo v košarki

Španija prvak, Italija in Slovenija lahko še upata v Tokio

Izjemoma zapiščamo domačo športno sceno v korist mednarodnega dogajanja. Zdej poteka moško odbojgarsko evropsko prvenstvo, ki je tudi v Ljubljani, finale bo v Parizu. K temu tekmovanju se bomo vrnili po koncu bojev za kolajne. Za nami je tudi žensko evropsko prvenstvo v igri pod mrežo, ki je v Ankari drugič zapored nagrajilo Srbkinje. Te stolpce pa bi tokrat namenili košarkarskemu svetovnemu prvenstvu, ki je potekalo na Kitajskem. Zlato medaljo so osvojili Španci, kar je le delno presenečenje. Poznavalci jim tokrat niso pripisovali veliko možnosti za končni uspeh, pa vendar gre še vedno za del generacije, ki je na mednarodnih tekmovanjih dejansko zmagala vse, kar se je zmagati dalo. Že res, da so se upokojili starejši brat Pau Gasol, Juan Carlos Navarro, Jose Calderon in še nekateri njihovi vrstniki, vendar peterka Špancev je še dalje sanjska. Ricky Rubio je bil po finalu v Pekingu proglašen za najkoristnejšega igralca prvenstva, tu pa so Rudy Fernandez, Sergio Llull, Victor Claver in ne nazadnje Marc Gasol, ki je pravi duhovni vodja in še dalje pod košema neustavljivi orjak. In ne pozabimo na skupino perspektivnih mladih košarkar-

jev, predvsem pa je jamstvo za odmevne dosežke italijanski selektor Sergio Scariolo, tvorec glavnine španskih uspehov v zadnjem desetletju. V velikem finalu so rdeči vrage zanesljivo ugnali Argentino, ki je bila tudi izjemno ugodno presenečenje tekmovanja. Izkazala se

Sergio Scariolo

je zlasti po zaslugi osi organizatorja igre in krilnega centra, torej žepnega Facunda Campazza in večnega Luisa Scole, ki je pri 39 letih na Kitajskem dobesedno predaval košarko. Bronasto kolajno pa so osvojili Francozi po zmagi v malem finalu proti zelo prepričljivim Avstralcem, ki imajo odlično generacijo. V bistvu sta na prvenstvu pogorela glavna favorita, Srbija in Združene države Amerike, ki sta se poslovila že v četrtfinalu. Srbe selektorja Saše Djordjevića, ki so jih vsi kovali v zvezde, so izločili prav Argentinci. Bili so enostavno preveč naduti. Američane pa

je domov poslala Francija, selektor Gregg Popovich je drago plačal odsotnosti in odpovedi vseh največjih NBA zvezdnikov. (Pre) velika pričakovanja so pred SP spet gojili v italijanskem taboru. Azzurri selektorja Mea Sacchetti pa so nazadnje obstali pred četrtfinalom po porazih proti Srbom in Špancem. Prihodnje leto bodo vozovnica za Tokio iskali na predolimpijskem turnirju, na katerega je povabljen tudi Slovenija. Evropskih prvakov izpred dveh let namreč na kitajskem svetovnem prvenstvu ni bilo, ker se niso prebili skozi rešeto kvalifikacij. Za olimpijado pa torej lahko še konkurirajo, čeprav se morajo kot reprezentanca na novo sestaviti. In še nekaj splošnih ugotovitev o prvenstvu. Dolgočasen prvi del s številnimi tekmami, ki so se končale z veliko razliko, kar je plod dejstva, da so število nastopajočih povečali na 24 in je bilo na startu preveč skromnih reprezentanc iz bolj eksotičnih in košarkarsko nerazvitih delov sveta (Afrika, Azija). V fazi na izpadanje pa smo bili priča številnim lepim, pa tudi kakovostnim tekmam. Navdušilo je več posameznikov, med katerimi pa so še dalje vodilni številni veterani. Ne le Gasol in Scola.

HC

S 14. strani

Nedvomno čudovita!

V njej Jure Karas opisuje življenje Vite, ženske, ki živi sama s svojim hišnim ljubljencem. To je tragičnoma o neuspehu, ki bi bil tragičen, če ne bi bil smešen. Predstavo (s sodelovanjem SiTi Teatra Ljubljana) režira Tijana Zinajčič. Kot že povedano, bosta gledališki program za Goriško dopolnjevala dva glasbena dogodka. Dne 27. novembra bo Kulturni dom imel v gosteh trio Eroika, 23. decembra pa si bodo abonenti v KCLB lahko ogledali ponovitev domače produkcije, glasbeno-gledališke zgodbe za igralce, soliste, zbor in orkester z naslovom Slovenski Božič, po istoimenski kantati Matije Tomca, čigar 120-letnica rojstva poteka letos. Režiser je Franko Žerjal, dirigent pa Hilarij Lavrenčič. SSG bo letos v uvodu posebno pozornost namenilo otrokom. V nedeljo, 29. septembra, ob 11. uri bo v sklopu Komigo baby v goriškem Kulturnem domu otroška predstava Na dvorišču, ki je nastala po besedilu Ferija Lainščka in Lojzeta Krajčnana v režiji Ivane Djilas. V njej nastopata Romana

Krajčan in Danijel Malalan. Nastala je kot koprodukcija SSG in Dream Art v sodelovanju s Cankarjevimi domom Ljubljana. (Ob tem je Franka Žgavec pripravila, da KCLB že 23. leto

Baron Münchhausen, predstava, ki si jo bodo ogledali abonenti SSG v SNG Nova Gorica (foto Jaka Varmuž)

prapravlja za najmlajše Goriški vrtljak z osmimi predstavami, ki jih obiskuje kar 800 otrok. Mimogrede je povedala tudi, da je jesenski program KCLB zelo bogat: 20. oktobra bo v gosteh muzikal Cvetje v jeseni, 26. oktobra pa predstava Tina in medvedja moč na besedilo Primoža Suhodolčana o smučarki Tini

utečenem urniku in krajih postanka. Abonmaji SSG za Gorico so na voljo pri blagajni Kulturnega doma (Kulturni dom, Gorica – ul. I. Brass 20, tel +39 0481 33288, e-mail: info@kulturnidom.it) v Gorici od ponedeljka do petka (9.00-13.00 in 15.00-18.00)

S 3. STRANI Prof. Peter Černic

“Okolju, v katerem sem zrasedel ...”

Imamo raznolike programe, nudimo dobre standarde, kar potrjujejo tudi testi Invalsi. Smo uspešni, čeprav vsedrjavne statistike te uspešnosti ne evidentirajo, saj velik del naših dijakov nadaljuje študije na univerzah v Sloveniji in jih zato statistike obravnavajo kot tiste, ki zapustijo šolanje. Upam si zatrditi, da nudimo dobro pripravo. Bojim pa se - in tu vidim neko sistemsko šibkost -, da bi številčnost dijaške populacije in rezi, ki se večkrat zgodijo na področju izobraževanja, “udarili” tudi po naših šolah, ki ostajajo številčno šibke in politično vse bolj brez zaščitnikov.

V kakšnem stanju si konkretno našel DIZ Gregorčič?

V zadnjih devetih letih sem bil tudi podravnatelj, zato šolo precej dobro poznam. Vsak ravnatelj je pustil neko sled. Kar se tiče administrativnega dela, je globoko sled pustila ravnateljica Elisabeta Kovic, ki je močno pospešila modernizacijo sistema. Šola je danes zelo urejena. Neučno osebje je zelo pripravljeno sodelovati in delati usklajeno. Prvo fazo šolskega leta, ki je bila zelo zapletena, smo uspešno izpeljali do konca. Sodelovanje vseh komponent je bilo na najvišji ravni, za kar se sodelavcem tudi iskreno zahvaljujem.

Koliko je dijakov na posamičnih šolah licejskega pola?

Na klasičnem jih je 39, na znanstvenem 61 in na humanističnem 65.

Za tistega, ki morda ne ve ... S čim se še največ ukvarja ravnatelj? Katere so njegove glavne naloge?

Ravnatelj kot pravni predstavnik šole mora skrbeti za to, da so vse administrativne odločitve utemeljene. V tej fazi mora evidentirati in namestiti manjkajoči učni kader: to je gotovo prva naloga, brez katere šola ne uspeva. Nadalje mora skrbeti za varnost vseh zaposlenih, kar je precej veliko breme. Ravnatelj je tudi tisti, ki na osnovi samoevalvacije dela daje zboru učnega osebja smernice šolskega razvoja in nato mora poskrbeti, da zbor učnega osebja te smernice tudi uresniči. Precej de-

la je tudi z letnim finančnim načrtom, brez katerega se načrtovane ponudbe ne da izvesti. Zapleten vidik je tudi sindikalno pogajanje okrog integrativne delovne pogodbe in še bi lahko naštevali.

Dela očitno ne manjka ...

Dela je precej. Za nekoga, ki se s tem prvič spopade, je verjetno še bolj obremenjujoče. Zaradi nejasnosti zakonodaje je precej lahko kaj zgrešiti.

V začetku šolskega leta so ponavadi glavni problemi profesorski kadri in urniki. Kako je pri vas?

Že v lanskem šolskem letu smo sprejeli nekatere odločitve, ki so olajšale začetek šolskega leta. Zbor učnega osebja je tedaj načrtoval izvedbo posameznih projektov v prvih dneh pouka, kar omogoča drugačno razporeditev učnih kadrov po razredih in deloma omili pomanjkanje suplentov. Prioriteta v prvi fazi šolskega leta je za nas sicer t. i. diagnostično ocenjevanje dijakov, predvsem prvih razredov, da si razredni sveti pridobijo čim prej jasno sliko stopnje priprave dijakov. Na ta način bo lažje načrtovati učinkovito didaktično delo. Za našo šolo je namreč vsak dijak pomemben, zato se zelo trudimo ustvariti najboljše pogoje za doseganje učne uspešnosti.

Kar se tiče urnikov, smo prvi teden “zvozili” še kar dobro; stalnega urnika še ni, a smo na dobri poti.

Koliko profesorjev je stalnih in koliko suplentov?

Problem osebja je eden velikih problemov slovenske šole nasploh. Italijanske šole imajo tudi nad 80 % stalnega kadra, slovenske pa bistveno nižji odstotek, menda okrog 66 %. Številke sicer nihajo... Mi imamo 25 stalnih profesorjev, zaposlitvi moramo 9 suplentov, nekatere žal na mesta, ki ne bodo nikdar postali stolica; tudi to je eden izmed naših problemov.

Lepa novost je vključitev šolske knjižnice v računalniški sistem Cobiss. Kaj lahko poveš o tem?

To je projekt, ki smo si ga zami-

slili v lanskem šolskem letu. Načrtovala sva ga prof. Ivan Žerjal in jaz. Ideja je ta, da bi šolsko knjižnico povezali v računalniški sistem Cobiss. V dogovoru z Narodno in študijsko knjižnico oz., konkretno, s Feiglovo knjižnico v Gorici smo začeli načrtovati informatizacijo naše knjižnice, tako da bi olajšali in profesionalizirali sistem izposoje. Moram reči, da je Narodna knjižnica popolnoma razumela naše potrebe in se je izjemno dobro odzvala. Cilj projekta je namreč v sklopu izmenjave šola-delo informirati dijake o tem, kako deluje informatiziran knjižničarski sistem. Tako bomo v prostorih knjižnice simulirali podjetje, kot je lahko knjižnica, in dijaki bodo znotraj tega opravljali pravo knjižničarsko izkušnjo, ki bo ovrednotila naš knjižni fond.

Šolstvo je oz. bi moralo biti bistven element naše narodne skupnosti v Italiji. Mu dajeta po tvojem mnenju politika in civilna družba dovolj pozornosti in teže?

Šolstvo je bilo precej časa prepuščeno samo sebi, ker je imela slovenska civilna družba v obdobju po odobritvi zaščitnega zakona kot prioriteto reševanje problemov zlasti slovenskih ustanov. Priznati moram, da v trenutkih, ko so se sprejemale odločitve glede osebja ali racionalizacije šolske mreže, je bila politika precej pozorna, bistveno manj pa, ko so se sprejemale odločitve, ki naj bi v šolstvo vnašale avtonomijo. Zato menim, da je bilo na šolskem področju zamujenih veliko priložnosti, predvsem po sprejetju ustavne reforme leta 2001. Spominim le, da so bili do tedaj Tirolci in tudi Francozi na področju šolstva v precej podobni situaciji kot mi, danes pa so oni popolnoma avtonomni, mi pa povsem odvisni od Rima.

... kaj torej potrebujemo?

Rekel bi jasne prioritete in znanje, da te prioritete zagovarjamo v pravih forumih, tudi s pomočjo politike. Sam lahko govorim tudi kot izvoljen v Višji šolski svet: če pride do primerne sinergije med stroko in politikom, se da pozitivno in konstruktivno iskati dialog tudi s centralno upravo. Pričakujem, da se bo to zgodilo vsaj okrog tem, kot so priznanje Sindikata slovenske šole, nameščenje slovenskih inšpektorjev, problem osebja in učnih programov.

S 3. STRANI Prof. Maja Lapornik

Sem velik zagovornik medgeneracijskega ...

V kakšnem stanju ste konkretno našli DTZ Žiga Zois? Imate v načrtih kakšne spremembe?

Na šoli Zois sem v preteklih letih tudi sama poučevala, čeprav za res zelo kratko obdobje nekaj mesecev, tako da mi šola ni bila neznana. Najpovsem, da so me tako kolegi kot neučno osebje letos izjemno lepo sprejeli in mi v tem prvem obdobju tudi zelo konstruktivno pomagajo, tako da sem jim hvaležna. Proforski kader je že več let stalen, zelo izkušen, a hkrati tudi zelo sprejemljiv za spremembe, ki jih šola potrebuje. Letos se nam je pridružil tudi nekaj mlajših oz. novih profesorjev, ki so v šolsko življenje nujno vnesli še več elana, optimizma in navdušenja do dela, tako da je klima na šoli zelo dobra. To pa je tudi odlična podlaga za izboljšave, novosti in spremembe, za katere smo začeli z delom takoj na začetku šolskega leta in o katerih bomo našo javnost obvestili v kratkem.

V začetku šolskega leta so pogosto glavni problemi profesorski kadri in urniki ... Kako je pri vas?

Šola Zois ima svojega upravnega vodjo, kar je za šolo zelo pomembno in pozitivno. Nekaj je letnih suplentov, ki so pa vsi že nameščeni. Tudi z urnikom ni bilo večjih težav, tako da je delo lepo steklo.

Kako gledate na prihodnost naših šol? Z optimizmom?

Optimizem je dolžnost, ne sme biti pa naiven in neumen.

Kakšen ravnatelj je po vašem mnenju dober ravnatelj?

V času res dolgega študija za ravnateljski izpit sem zasledila teoretika didaktike, ki trdi, da mora imeti dober ravnatelj vizijo in znanje, da mora biti garč ter da mora znati poslušati, predvsem pa slišati. Upam, da bom vse to vsaj v določeni meri znala imeti tudi sama.

Vam je ostal kakšen ravnatelj posebno v spominu?

Kot dijakinja gotovo ne morem

pozabiti ravnateljice prof. Abramijeve, ki je takratni tržaški licej vodila z zelo večšo in izkušeno roko. Ker sem bila sama suplentka na več šolah, sem kasneje tudi kot profesor spoznala veliko naših ravnateljev. Na tem mestu bi se rada spomnila ravnateljice prof. Majde Sfilič. Na videz je bila stroga, a dejansko izjemno izobražena, duhovita, zelo delavna in čuteča, ko je bilo to potrebno. Dovolite, da vam razkrijem dogodek, ki ga ne bom pozabila: ko sem poučevala na šoli v Gorici, kjer je ravnateljica, smo organizirali tudi izmenjavo s šolo v Španiji. Na dan, ko je bil napovedan njihov obisk, sem prišla v šolo veliko pred prvo uro. Pa nisem bila prva, kot sem si bila napačno predstavljala. Ravnateljica je - veliko pred uradnim začetkom pouka - sama pripravila pogostitev za tuje goste, prinesla rože in urejala prostor ter vse potrebno. Rekla sem ji, da to ni bila njena dolžnost, pa se mi je le nasmehnila in dejala: “Slovenska šola se mora lepo predstaviti”. Veliko zanosa, veliko vere v slovensko šolo je bilo v njej. Tega nisem pozabila. V tem zadnjem letu sem spoznala tudi precej ravnateljev italijanskih šol, ki so nas pripravljali na izpit. Nekateri izmed njih - omenim naj prof. Maria

Gugliettija, sicer tudi soavtorja knjige Repertorio (letne zbirke pravnih vprašanj v zvezi z vodenjem šole) - so zaradi svojega izjemno globokega in obširnega poznavanja šolskega prava in vere v šolo kot sodobno inštitucijo v meni pustili zelo močan vtis.

Šolstvo je oz. bi moral biti bistven element naše narodne skupnosti v Italiji ... Mu dajeta po vašem politika in civilna družba dovolj pozornosti?

Šola je zrcalo in srčika naše skupnosti, prepričana sem, da na njej stoji ali pade celotna manjšina. Mislim, da je zanimanje za šolo tako s strani politike kot s strani civilne družbe načelno veliko, zdi pa se mi, da je šola deležna manj konkretne

“Prepričana sem, da je eden velikih izzivov naše šole ohranjati in zagotavljati kvaliteto.”

pomoči, ki bi jo sicer zelo potrebovala. V zadnjem času se je, tako vsaj menim, dialog s civilno družbo zelo okreplil. Želeli je, da bo to rodilo potrebne sadove. Vsak dialog pa je nujno dvosmeren: tudi šola mora biti dejavno vpeta v okolje, v katerem živi in deluje.

Tiskovno sporočilo Narodnega sveta koroških Slovencev

Sto let senžermenske pogodbe

Pred 100 leti, 10. septembra 1919, so Avstrija in zmagovalne sile antante v gradu Saint-Germain blizu Pariza podpisale senžermensko mirovno pogodbo.

Čeprav gre predvsem za mirovno pogodbo, je vsebovala tudi obsežne določbe za zaščito jezikovnih ali verskih manjšin. Tako mirovna pogodba nasprotuje vsakemu zapostavljanju, govori o sprejemu manjšinskih članov na javne funkcije in v različne poklicne in zaposlitvene dejavnosti.

Sto let po podpisu senžermenske mirovne pogodbe leta še vedno ni docela udejanjena, čeprav je zapisana v ustavnem rang. Vsebuje pa mnogo nastavkov za temeljito in več kot potrebno reformo Zakona o narodnih skupnostih.

“100 let po podpisu senžermenske mirovne pogodbe in leto pred 100-letnico plebiscita na Koroškem bi morala Republiki Avstriji biti plemenita naloga, da preveri vsa določila manjšinske zaščite in udejanji morebitna odprta zakonska zaščitna določila”.

Lep uspeh družine Fakuč!

V Novi Gorici se je odprl novi butični hotel DAM

V ponedeljek, 16. 9. 2019, na novo odprti butični hotel DAM, ulica Vinka Vodopivca 24, predstavlja nov koncept luksuznega hotela in restavracije lastnika in chefa Uroša Fakuča. “Odprtje hotela so moje vseživljenjske sanje, ki so se končno uresničile. Že od svojih prvih gostinskih dni sem upal, da bom nekega dne odprl in vodil svoj hotel. Končno se je pojavila priložnost in ideja se je uresničila. Odzivi prvih gostov so odlični, kar nas spodbuja k še večjemu napredku”, je v uvodnih besedah gostom, ki smo bili prisotni na odprtju, dejal Uroš Fakuč. Ni pozabil niti poudariti, da sam nadgrajuje delo, ki sta ga pred veliko leti začela mama Vera in oče Rasti. Na mestu, kjer danes stoji hotel in restavracija, je bila namreč trgovina. Butični hotel danes nudi svojim gostom 7 luksuznih sob in 2 apar-

tma, apartmaji so v velikosti od 30 do 50 m. Za sodoben, a obenem udoben prostor je zaslužna arhitektka Ksenija Đorđević iz arhitekturnega studia KDA. Hotel krasijo tudi slike mladega slovenskega umetnika Klemnea Bruna, ki so celotnemu vzdušju dodale še pridih ekstravagance in uglednosti.

Hotel se nahaja v mirnem delu Nove Gorice in je zagotovo pomemben segment gostinske ponudbe za to celotno območje. Hotel s svojim delovanjem ustvarja tudi nova delovna mesta in promovira bogato turistično ponudbo Brd, Vipavske doline in Krasa s povezovanjem z lokalnimi proizvajalci, vinarji in pivovarji.

Ker ima hotel tudi “fine dining” restavracijo, bodo gostje lahko gastronomsko povsem uživali v moderni mediteranski kuhinji uveljavljenega chefa Uroša Fakuča. Restavracija DAM je bila odprta leta

2005. Kuharska identiteta restavracije temelji na kreativnih idejah chefa Uroša Fakuča, ki s sodobnim pristopom k sestavinam, brez-kompromisno vztrajajoč pri visoki kakovosti, pogumno ustvarja svoj koncept v tesnem sodelovanju z majhnimi domačimi proizvajalci. Navdih pogosto najde v nekoliko že pozabljenih jedeh tradicionalne mediteranske kuhinje, ki jih poskuša spremeniti in posodobiti. Uroš Fakuč pa je svoje prve kuharske korake naredil v kuhinji velikega Gualtieria Marchesia. Restavracija je dolgoletni član prestižnega združenja JRE-Jeunes Restaurateurs, Uroš Fakuč pa je bil nekoč predsednik slovenske družine JRE.

Restavracija je idealna za poslovna kosila, ekskluzivne prireditve, ponuja tudi storitve cateringa. Gostje hotela pa bodo lahko uživali tudi v bogatem zajtrku v pritličju hotela, z možnostjo postrežbe v sobi.

Restavracija DAM je na seznamu priporočenih slovenskih restavracij v letu 2019 po izboru ugledne avstrijske gurmanske revije Falstaff. Falstaff na podlagi svoje volilne baze, ki jo sestavlja 250.000

Foto JMP

poznavalcev in ljubiteljev gastronomije in vina, letno objavi seznam najboljših neavstrijskih resta-

vracij. Priporočajo jo tudi Gault Millau, Gambero Rosso in Identita' Golose.

Hotel DAM ponuja tudi storitve izposoje koles, saj je njegova lega idealna za športnike in rekreativce, ki imajo radi kolesarjenje, pa tudi dolge sprehode ali pohodništvo.

Za goste je na voljo brezplačno parkirišče. Vse sobe so opremljene s kabelsko in satelitsko televizijo, hitrim brezžičnim internetom, vrhunskimi ležišči in hotelsko opremo najvišje kvalitete.

Udeležence tiskovne konference sta ob odprtju butičnega hotela DAM nagovorila tudi Maja Uran Maravič, priznana profesorica s portoroške Fakultete za turistične študije -Turistice in hrvaški gastro novinar ter svetovalec Hrvoje Petrič, ki sta predstavila koncept in idejo butičnega hotela in restavracije DAM. Po ogledu so nam gostom ponudili kosilo, ki ga je s svojo ekipo pripravil chef Uroš Fakuč.

Prav gotovo gre za uspeh družine Fakuč, za kar jim iskreno čestitamo!